

21ste studie 2004-2005

Werkzoekende schoolverlaters in Vlaanderen

Werken kan je leren
De overstap van school naar werk

VDAB Databeheer en -analyse

Keizerslaan 11, 1000 Brussel

e-mail: dbda@vdab.be

Gebruik van gegevens is toegestaan mits
een correcte bronvermelding.

samen sterk voor werk

Inhoud

Woord vooraf	5
Methodologie	6
Intrede op de arbeidsmarkt	8
Geografische spreiding	10
Studieniveau – gebruikte afkortingen	11
Overzicht per studieniveau	12
Resultaten per studieniveau	14
Max. secundair onderwijs van de 1ste graad	15
Middenstandsopleiding	16
Deeltijds beroepssecundair onderwijs	18
Algemeen secundair onderwijs van de 2de graad	20
Beroepssecundair onderwijs van de 2de graad	22
Technisch secundair onderwijs van de 2de graad	24
Kunstsecundair onderwijs van de 2de graad	26
Algemeen secundair onderwijs van de 3de graad	28
Beroepssecundair onderwijs van de 3de & 4de graad	30
Technisch secundair onderwijs van de 3de graad	32
Kunstsecundair onderwijs van de 3de graad	34
Hoger onderwijs van 1 cyclus	36
Hoger onderwijs van 2 cycli	38
Universitair onderwijs	40
De link met de arbeidsmarkt	42
Conclusies	48
Bijlage – Opvolgingscijfers per studieniveau	50

Woord vooraf

Ieder jaar opnieuw laten duizenden studenten de schoolbanken achter zich en gaan op zoek naar een eerste job. Voor de ene is carrière maken het streefdoel, voor de andere is de job en de werkomgeving dan weer veel belangrijker terwijl een derde misschien nog geen duidelijk beeld voor ogen heeft van wat de toekomst zal brengen.

Toch willen ze allemaal een job en nog het liefst een job die bij hen past. Deze zoektocht verloopt niet voor iedereen even makkelijk. Je zal maar iets gestudeerd hebben waarnaar weinig vraag is op de arbeidsmarkt, of je hebt door omstandigheden je opleiding niet afgemaakt waardoor je ongekwalificeerd op de arbeidsmarkt komt.

Om de studiekeuze gerichter te laten verlopen en om de overgang van school naar werk makkelijker te maken, gaat VDAB in de toekomst op een aantal terreinen nog nauwer samenwerken met Onderwijs. Studenten meer informeren over de werking van de arbeidsmarkt, kansen bieden om ervaring op te doen met speciale machines in VDAB-competentiecentra of laatstejaarsstudenten reeds actief begeleiden naar werk nog vóór de school verlaten, zijn maar enkele pistes die zullen bewandeld worden.

Met zijn studie "Werkzoekende schoolverlaters in Vlaanderen" die aan zijn 21ste editie toe is, poogt de VDAB een jaar lang mee te kijken over de schouder van al deze prille werkzoekers. Uit hun ervaringen distilleren wij dan weer bepaalde trends op de arbeidsmarkt die aangeven dat er onder- of overaanbod is of zelfs dat bepaalde opleidingen niet meer beantwoorden aan de eisen die door de werkgevers gesteld worden.

De doelstelling van deze studie is dan ook niet meer of minder dan een leidraad te zijn voor alle actoren die zich met de problematiek van studiekeuze en aansluiting onderwijs arbeidsmarkt bezig houden. Het publiceren van deze studie is ieder jaar weer een uitdaging, niet in het minst door de veranderingen die zich in de maatschappij voordoen en waaraan ook het onderwijs en de arbeidsmarkt niet ontsnappen.

Wij hopen niettemin dat wij ook met deze 21ste editie weer een wezenlijke bijdrage hebben geleverd om de problematiek van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt in kaart te brengen.

De medewerking van het departement Onderwijs en Syntra heeft ook nu weer een uiterst volledige rapportering mogelijk gemaakt.

As we in de toekomst ook over identificatiegegevens in de ter beschikking gestelde onderwijsbestanden zouden kunnen beschikken, wordt het mogelijk om ook over sommige kansengroepen te rapporteren of de schoolverlaters over een langere periode op te volgen.

Zoals steeds hoort bij dit rapport ook een CD-rom waarop u in detail alle opleidingen kan terugvinden, onderverdeeld naar regio en geslacht.

Genoeg materiaal dus om u als geïnteresseerde gebruiker een antwoord te geven op al uw vragen.

En mocht het zo zijn dat u toch nog bijkomende info zou nodig hebben, dan kan u steeds terecht op dbda@vdab.be

Methodologie

6 Het begrip "schoolverlater"

Het departement Onderwijs voert ieder jaar op 1 februari een telling uit van het aantal leerlingen en studenten.

Voor het bepalen van het aantal schoolverlaters van 2004 wordt de telling van 2004 vergeleken met deze van 2005.

Wie in de telling van 2004 voorkomt maar niet meer in deze van 2005, wordt als schoolverlater beschouwd ¹.

Deze redenering klopt niet helemaal.

Schoolverlaters die een middenstandsopleiding hebben gevolgd vinden wij hier niet terug.

Schoolverlaters die één of meerdere jaren in het buitenland gestudeerd hebben of studies volgden in een niet erkende onderwijsinstelling of in een onderwijsinstelling die niet onder de bevoegdheid valt van het departement Onderwijs, komen in deze bestanden ook niet voor.

Wanneer zij zich inschrijven als werkzoekende bij de VDAB dan vinden wij ze wel terug in de VDAB bestanden.

Schrijven zij zich niet in als werkzoekende dan vinden wij deze schoolverlaters niet in de Onderwijsbestanden noch in de VDAB bestanden terug.

Wij komen hier verder nog op terug in de niveaus waar dit effect vooral speelt.

VDAB houdt eveneens een bestand bij van de schoolverlaters die zich als werkzoekende inschrijven in de periode februari 2004 tot en met januari 2005.

Door het departement Onderwijs werd dit VDAB bestand vergeleken met het Onderwijsbestand. Indien een koppeling kon gemaakt worden dan werden de VDAB gegevens verrijkt met Onderwijsgegevens, indien de door Onderwijs geregistreerde schoolverlaters niet konden gekoppeld worden, dan werden van deze schoolverlaters enkele gegevens ² ter beschikking gesteld om verdere analyse mogelijk te maken.

Op dezelfde wijze worden ook de VDAB bestanden vergeleken met de Syntra gegevens.

Restpercentage (nog werkzoekend na 1 jaar)

Van alle schoolverlaters die in het VDAB schoolverlatersbestand voorkomen wordt nagegaan wie 1 jaar na het verlaten van de school nog als werkzoekende staat ingeschreven. Dit aantal, vergeleken met het totaal aantal schoolverlaters, noemen wij het **restpercentage**.

Een kleine groep schoolverlaters beantwoordt niet helemaal aan deze definitie. Ofwel stoppen zij hun studies vóór 30 juni en worden zij iets langer dan 1 jaar opgevolgd, ofwel haken zij in het nieuwe schooljaar af voor januari en worden zij iets korter dan 1 jaar opgevolgd.

Aangezien deze groep beperkt is tot ongeveer 6 à 7% van de schoolverlaters, spreken wij gemakshalve ook van een opvolgingsperiode van 1 jaar na het verlaten van de school.

Dynamiek

De schoolverlaters die één jaar na het verlaten van de school nog als werkzoekende bij de VDAB zijn ingeschreven, zijn natuurlijk niet allemaal gedurende gans die periode werkloos geweest. Een aantal onder hen vond een job voor een beperkte duur, werkte één of meerdere keren voor een uitzendkantoor of was op een andere wijze op de arbeidsmarkt actief.

Een ander deel was in de opvolgingsperiode echter nooit uitgeschreven, d.w.z. dat zij tussen de periode dat zij de school verlieten en 30 juni 2005 geen enkele werkervaring konden opdoen.

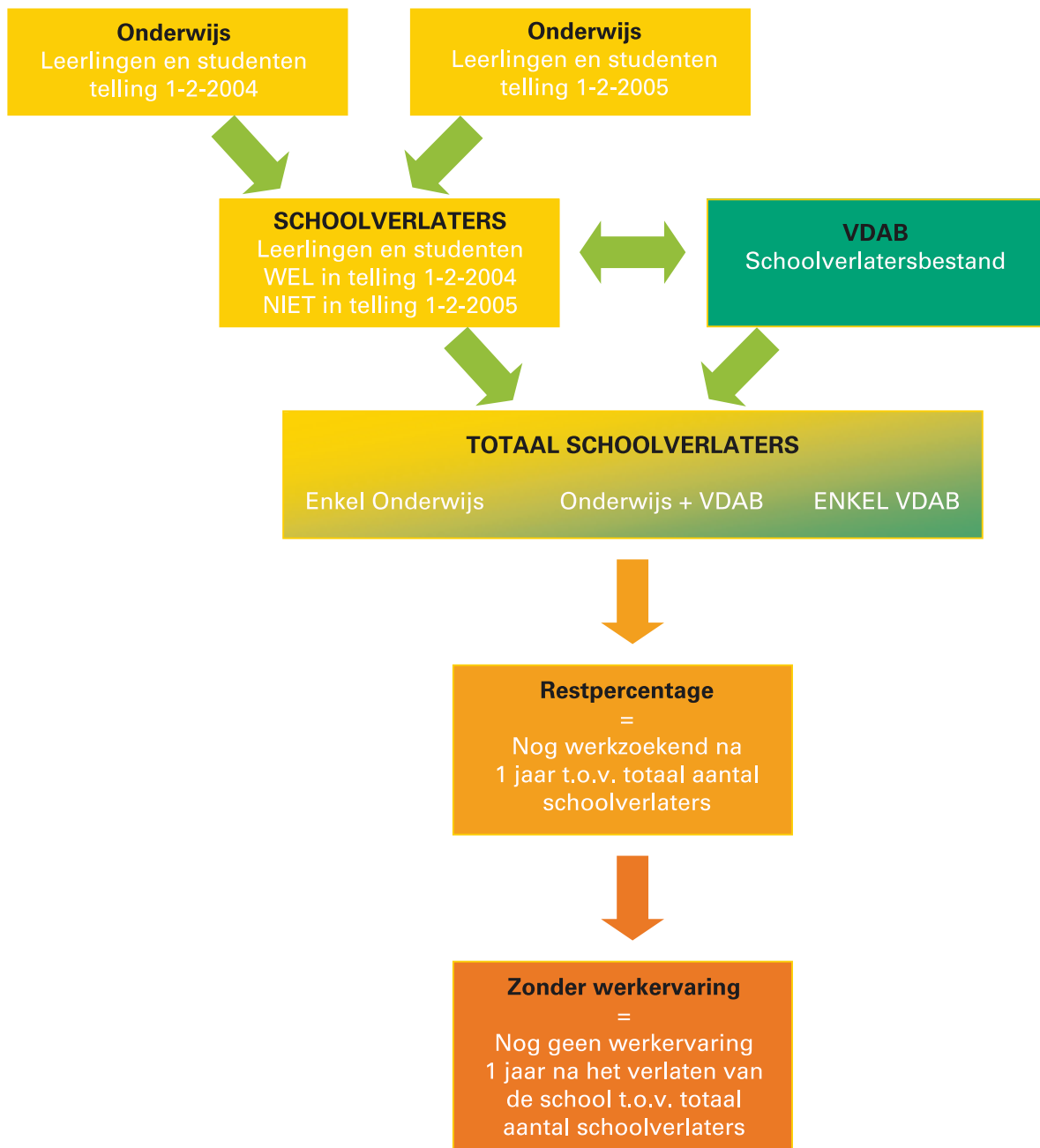
Deze groep "**zonder werkervaring**" vormt de harde kern van de schoolverlatersproblematiek! Hun aandeel wordt eveneens uitgedrukt in een percentage van het totaal aantal schoolverlaters.

¹ Het betreft een basisbestand; schoolverlaters die hun woonplaats buiten het Vlaams Gewest hebben, die om leeftijdsredenen niet meer in aanmerking kunnen komen als schoolverlater of die zijn opgeleid voor een tewerkstelling in een beschermd milieu, worden niet in aanmerking genomen.

² De gegevens verstrekt door het departement Onderwijs hadden enkel betrekking op kenmerken als gevolgde studies, geslacht, woonplaats, nationaliteit, ... Er werden geen persoonsgegevens ter beschikking van de VDAB gesteld.

Schematische voorstelling

Een analoge werkwijze geldt voor schoolverlaters die een middenstandsopleiding volgden.

Intrede op de arbeidsmarkt

8 Intrede op de arbeidsmarkt

De observatieperiode die voor deze schoolverlaters liep van 1-7-2004 t/m 30-6-2005 werd gekenmerkt door een stilaan hernemende economische conjunctuur met gunstige vooruitzichten op de iets langere termijn.

Het zijn vooral de hogergeschoolden, die in de vorige studie sterk te lijden hadden van de onzekerheid, die hier hun voordeel mee doen.

De middengeschoolden, die met uitzondering van het kunst- onderwijs, in de vorige editie sterk presteerden leveren nu iets in maar schoolverlaters uit het beroeps- en technisch secundair onderwijs doen het globaal nog steeds goed.

De laaggeschoolden, die in aantal nog iets talrijker zijn dan in de vorige studie, blijven het zorgenkinder. Enkel de middenstandopleidingen blijven het goed doen al moeten ook zij wat gas terugnemen.

Nog iets meer schoolverlaters dan vorig jaar schreven zich in als werkzoekende bij de VDAB. Dit betekent niet dat zij via de VDAB een job vonden, zij maakten wel gebruik van de faciliteiten die de dienst hun biedt om zichzelf via het internet in te schrijven, hun dossier te beheren en duizenden vacatures te raadplegen.

Waar wij in de vorige editie iets meer vrouwelijke schoolverlaters telden dan mannen, is de balans nu quasi in evenwicht tussen mannen en vrouwen.

1 jaar na het verlaten van de school zijn er echter nog altijd meer mannen dan vrouwen werkzoekend.

De aansluiting onderwijs arbeidsmarkt verloopt dus globaal nog steeds vlotter bij de vrouwen dan bij de mannen.

In tegenstelling tot de mannen waar het aandeel nog werkzoekenden na 1 jaar licht toeneemt t.o.v. vorig jaar, stellen wij bij de vrouwen een lichte daling vast van deze groep. Dit heeft natuurlijk alles te maken met de grotere aanwezigheid van vrouwen bij de hogergeschoolden.

Positief is dan weer dat zowel bij mannen als vrouwen het aandeel van de werkzoekenden die 1 jaar na het verlaten van de school nog geen werkervaring kon opdoen daalt. Het aandeel vrouwen zonder werkervaring blijft wel lager dan dat bij de mannen.

Hoe de intrede op de arbeidsmarkt verloopt voor schoolverlaters uit de diverse studieniveaus en richtingen wordt verder in deze studie in detail besproken.

* Het is mogelijk dat percentages in de grafieken licht afwijken van de waarden in de tekst. Dit is te wijten aan afrondingsfouten.

In voorkomend geval hebben de waarden vermeld in de tekst voorrang op deze in de grafieken;

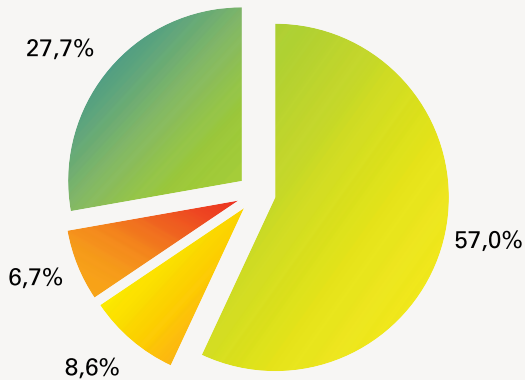
Op de cd rom die bij deze studie hoort vindt u ook nog eens alle resultaten opgesplitst naar geslacht en provincie.

Het is de bedoeling dat de gegevens nog verder worden uitgediept. De resultaten hiervan zullen beschikbaar gesteld worden via de website van VDAB: <http://www.vdab.be/trends/studies.shtml/>

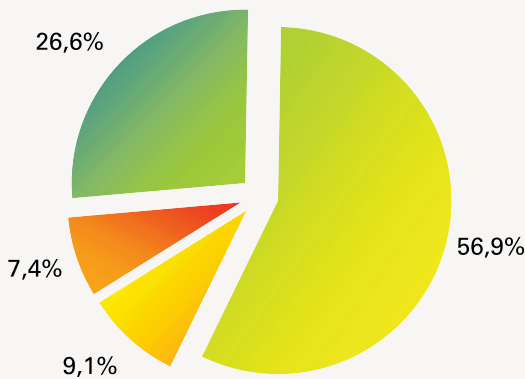

Alle schoolverlaters

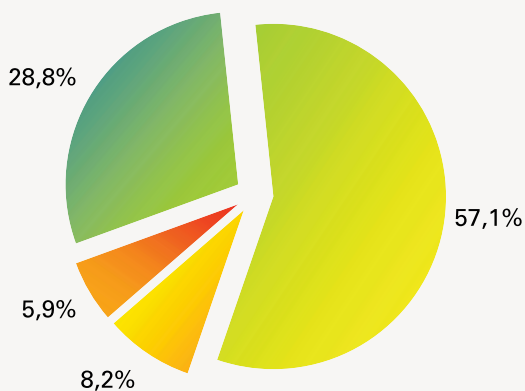
TOTAAL

MANNEN

VROUWEN

- Niet ingeschreven als werkzoekende bij VDAB
- Ingeschreven bij VDAB en werk gevonden binnen het jaar
- Nog werkloos na 1 jaar - MET werkervaring
- Nog werkloos na 1 jaar - ZONDER werkervaring

Van alle schoolverlaters die in de periode februari 2004 t/m januari 2005 de school verlieten schreef iets meer dan 72% zich in als werkzoekende bij de VDAB.

Dit betekent nog een lichte stijging in vergelijking met vorige editie toen reeds een recordaandeel inschrijvingen geboekt werd. Dit blijvende hoge aandeel is wellicht deels het gevolg van de economische conjunctuur, maar ook het sterke aanbod van e-toepassingen maakt een inschrijving aantrekkelijk en neemt de drempels weg.

Iets minder dan 28% van de schoolverlaters vond een job zonder eerst als werkzoekende ingeschreven te zijn geweest.

84,7% van alle schoolverlaters was na 1 jaar niet meer werkzoekend. Iets meer dan 15% was nog steeds ingeschreven bij de VDAB. Dit is een afname met 0,2%punt in vergelijking met de vorige editie.

8,6% van de schoolverlaters was wel nog ingeschreven na 1 jaar maar had toch werkervaring opgedaan gedurende deze periode.

Werkzoekenden "**met werkervaring**" zijn, hoewel ze 1 jaar na het verlaten van de school nog steeds werkzoekend zijn, in de periode tussen hun inschrijving bij de VDAB en 30 juni 2005 minstens één maal uit de werkzoekendenbestanden verdwenen.

Werkzoekenden "**zonder werkervaring**" waren 1 jaar na het verlaten van de schoolbanken nooit actief op de arbeidsmarkt. 6,7% van de schoolverlaters wachtte op het einde van de opvolgingsperiode nog steeds op een eerste werkervaring. Dit is een duidelijke daling in vergelijking met de vorige studie toen het aandeel zonder werkervaring nog 7,6% bedroeg.

Het aandeel schoolverlaters dat zich niet inschreef als werkzoekende ligt iets hoger bij de vrouwen dan bij de mannen. Het aandeel van de vrouwen dat na 1 jaar nog ingeschreven was als werkzoekende (14,1%) ligt beduidend lager dan dat bij de mannen (16,5%).

Schoolverlaters die 1 jaar na het verlaten van de school nog werkzoekend zijn, en in dat jaar geen enkele werkervaring opdeden, vormen de kern van de schoolverlatersproblematiek!

Geografische spreiding

10

Veruit de meeste schoolverlaters (28,2%) wonen in de provincie Antwerpen.

Limburg telt dan weer het kleinste aantal schoolverlaters (14,1%).

De doorstroming van schoolverlaters naar de arbeidsmarkt verloopt nog altijd het vlotst in West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant.

De nog werkzoekende West-Vlamingen hebben ook reeds be-
duidend meer werkervaring opgedaan dan de schoolverlaters
in de andere provincies.

In Limburg is het rest% beduidend hoger dan het gemiddelde
voor alle schoolverlaters, ook het % zonder werkervaring ligt er
het hoogst.

T.o.v. de vorige editie is de toestand merkbaar verbeterd in
Antwerpen en West-Vlaanderen. In de andere Vlaamse provin-
cies zijn er praktisch geen verschuivingen.

Het aandeel schoolverlaters dat zich bij de VDAB als werkzoe-
kende inschrijft ligt het hoogst in Limburg (74,9%). Slechts 1
schoolverlater op 4 maakt rechtstreeks de overgang van school
naar werk.

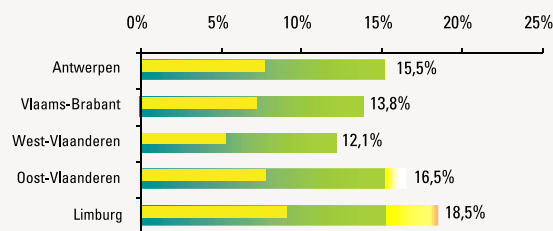
Bij de mannen stijgt het rest% in Vlaams-Brabant, Oost-Vlaan-
deren en Limburg, In West-Vlaanderen is er een status quo en
in Antwerpen stellen we een daling vast.

Vooraf in Limburg waar nu bijna 1 op 5 mannen na 1 jaar nog
werkzoekend is wordt de situatie problematisch. In West-Vlaan-
deren is het rest% dan weer het laagst en is ook het percen-
tage schoolverlaters zonder werkervaring zeer laag.

De vrouwen zetten in Antwerpen, maar vooral in Vlaams-
Brabant en West-Vlaanderen een gevoelig betere prestatie
neer dan vorig jaar. Ook hier scoort West-Vlaanderen het best
en is het percentage zonder werkervaring er het laagst.

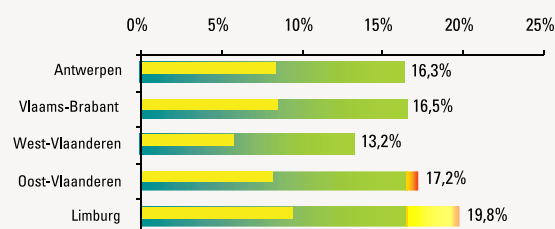
Oost-Vlaanderen houdt goed stand maar Limburg is de enige
Vlaamse provincie waar we ook bij de vrouwen een negatieve
evolutie kennen. Limburg kan dus als enige niet profiteren van
het aantrekken van de economische conjunctuur.

REST % - TOTAAL

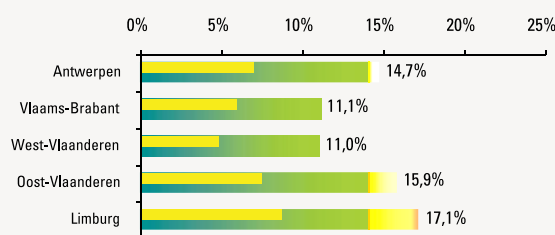
	Schoolverlaters		Nog WZ na 1 jaar		
	totaal	waarvan ingeschr. VDAB	abs	% t.o.v. totaal	zonder werkervaring
Antwerpen	22.224	15.618	3.449	15,5%	7,2%
Vlaams-Brabant	12.657	9.099	1.746	13,8%	6,6%
West-Vlaanderen	14.207	10.175	1.723	12,1%	3,9%
Oost-Vlaanderen	18.638	13.765	3.084	16,5%	7,6%
Limburg	11.070	8.295	2.044	18,5%	7,7%
Vlaanderen	78.796	56.952	12.046	15,3%	6,7%

REST % - MANNEN

	Schoolverlaters		Nog WZ na 1 jaar		
	totaal	waarvan ingeschr. VDAB	abs	% t.o.v. totaal	zonder werkervaring
Antwerpen	11.119	7.888	1.813	16,3%	7,7%
Vlaams-Brabant	6.401	4.729	1.053	16,5%	7,9%
West-Vlaanderen	7.162	5.204	945	13,2%	4,6%
Oost-Vlaanderen	9.308	6.955	1.604	17,2%	8,1%
Limburg	5.501	4.203	1.089	19,8%	8,7%
Vlaanderen	39.491	28.979	6.504	16,5%	7,4%

REST % - VROUWEN

	Schoolverlaters		Nog WZ na 1 jaar		
	totaal	waarvan ingeschr. VDAB	abs	% t.o.v. totaal	zonder werkervaring
Antwerpen	11.105	7.730	1.636	14,7%	6,6%
Vlaams-Brabant	6.256	4.370	693	11,1%	5,4%
West-Vlaanderen	7.045	4.971	778	11,0%	3,3%
Oost-Vlaanderen	9.330	6.810	1.480	15,9%	7,0%
Limburg	5.569	4.092	955	17,1%	6,8%
Vlaanderen	39.305	27.973	5.542	14,1%	5,9%

- Deel rest% onder of gelijk aan gemiddelde
- Deel rest% boven het gemiddelde
- % zonder werkervaring

Studieniveau gebruikte afkortingen

Gebruikte afkortingen

Om de gegevens betreffende de schoolverlaters op een zinvolle manier te kunnen analyseren, is het nodig de totale populatie te verdelen in een aantal kleinere groepen. Wij noemen ze studieniveaus hoewel dit begrip in de onderwijswereld wellicht een andere betekenis heeft.

Soms worden indelingen gebruikt die een samenvoeging zijn van verschillende studieniveaus.

De indeling in niveaus en groter vindt u hiernaast.

Voor de indeling in studieniveaus worden schoolverlaters die een niveau aanvatten maar niet afmaakten, teruggekoppeld naar hun vorig studieniveau dat zij wel afmaakten.

Schoolverlaters die in het hoger onderwijs een gespecialiseerde of aanvullende opleiding volgden, worden eveneens teruggekoppeld naar hun behaalde basisdiploma.

Deze werkwijze wordt vooral gehanteerd om versnippering tegen te gaan.

Op de cd-rom die bij dit boek hoort worden alle gegevens immers nog eens geventileerd naar geslacht en regio.

Tot en met de 3de graad, en de 4de graad voor het beroepssecundair onderwijs, wordt er geen rekening mee gehouden of iemand al dan niet geslaagd is.

Voor het hoger onderwijs worden enkel de schoolverlaters vermeld die daadwerkelijk een diploma behaalden.

In wat volgt worden de resultaten per studieniveau besproken. Voor de studieniveaus t/m de 2de graad secundair onderwijs is de bespreking summier, vanaf de 3de graad secundair onderwijs volgt een meer uitgebreide bespreking.

Benaming studieniveau

Korte naam

Laaggeschoold:

Max. Sec. onderwijs van de 1ste graad	Max. SO1
Middenstandsopleiding	MO
Deeltijds beroepssecundair onderwijs	DBSO
Algem. sec. onderwijs van de 2de graad	ASO2
Beroepssec. onderwijs van de 2de graad	BSO2
Technisch sec. onderwijs van de 2de graad	TSO2
Kunstsec. onderwijs van de 2de graad	KSO2

Middengespoold:

Algem. sec. onderwijs van de 3de graad	ASO3
Beroepssec. onderwijs van de 3de & 4de graad	BSO3 & BSO4
Technisch sec. onderwijs van de 3de graad	TSO3
Kunstsec. onderwijs van de 3de graad	KSO3

Hooggeschoold*:

Hoger onderwijs van 1 cyclus	HO1C
Hoger onderwijs van 2 cycli	HO2C
Universitair onderwijs	UNIV

* Men spreekt in de vernieuwde structuur van bachelors- en masteropleidingen.

Professioneel gerichte bachelorsopleidingen zijn in de eerste plaats gericht op de beroepspraktijk en hebben tot doel de studenten te brengen tot een niveau van algemene en specifieke kennis en van competenties nodig voor de zelfstandige uitoefening van een beroep of groep van beroepen. Een professioneel gerichte bachelorsopleiding biedt als dusdanig een directe uitstroommogelijkheid naar de arbeidsmarkt en is als dusdanig te vergelijken met het huidige HO1C.

Academisch gerichte bachelorsopleidingen hebben tot doel de studenten te brengen tot een niveau van kennis en competenties eigen aan het wetenschappelijk of artistiek functioneren in het algemeen en aan een specifiek domein van de wetenschappen of de kunsten in het bijzonder. Zij stromen door naar een masteropleiding.

De masteropleidingen hebben tot doel de studenten te brengen tot een gevorderd niveau van kennis en competenties eigen aan het wetenschappelijk of artistiek functioneren in het algemeen en aan een specifiek domein van de wetenschappen of de kunsten in het bijzonder, dat noodzakelijk is voor de autonome beoefening van de wetenschappen of de kunsten of voor de aanwending van deze wetenschappelijke of artistieke kennis in de zelfstandige uitoefening van een beroep of groep van beroepen. Zij zullen in de toekomst de opleidingen uit het HO2C en UNIV vervangen.

Bachelorsopleidingen hebben een studieomvang van minstens 180 studiepunten. Masteropleidingen hebben een studieomvang van minstens 60 studiepunten.

Een studiepunt stemt overeen met ten minste 25 en ten hoogste 30 uren voorgeschreven onderwijs-, en evaluatieactiviteiten. Hiermee wordt dus de studieomvang van elke opleiding en ook elk opleidingsonderdeel uitgedrukt.

Overzicht per studieniveau

12

Het aandeel van de laaggeschoolden in het totaal van de schoolverlaters stijgt licht (van 15% naar 15,2%). Het aandeel van deze laaggeschoolden 1 jaar na het verlaten van de school neemt echter wel gevoelig toe (van 26,7% naar 30,6%). De betere prestatie van de laaggeschoolden in de vorige editie krijgt dus geen positief vervolg.

Ook het aandeel van de middengespoolden ligt 1 jaar na het verlaten van de school hoger dan hun aandeel bij het verlaten van de school. De middengespoolden presteren daarmee minder goed dan in de vorige editie.

Het aandeel hooggeschoolde schoolverlaters is licht afgenomen t.o.v. vorig jaar (40,8% t.o.v. 41,7%) maar 1 jaar na het verlaten van de school bedraagt hun aandeel nog slechts 23%.

Hoe hoger de scholingsgraad, hoe kleiner de kans om als schoolverlater werkloos te blijven. Enkel de middenstandsopleidingen en het KSO3 vormen een uitzondering op deze regel.

Bij de groep **laaggeschoolden** scoren vooral de schoolverlaters uit Max. SO1, DBSO en BSO2 slecht. De schoolverlaters die een middenstandsopleiding volgden gaan tegen de trend in omwille van een 100% alternatieve school werk.

Reden tot bezorgdheid is wel dat 12,2% van alle laaggeschoolde schoolverlaters geen enkele werkervaring opdeed 1 jaar na het verlaten van de school tegenover 10,6% in de 2 vorige edities. Ook hier roeien de middenstandsopleidingen tegen de stroom in met een % zonder werkervaring van amper 2,9%.

Bij de **middengespoolden** bedraagt het rest% 16,2% tegenover 14,8% in de vorige editie. Enkel KSO3 doet het hier gevoelig slechter met 24,6%.

Ook qua dynamiek doet het KSO3 met 12,4% schoolverlaters zonder werkervaring het niet zo goed maar toch iets beter dan vorig jaar (14,1%).

De andere niveaus leveren iets in t.o.v. vorig jaar maar hebben een veel grotere dynamiek.

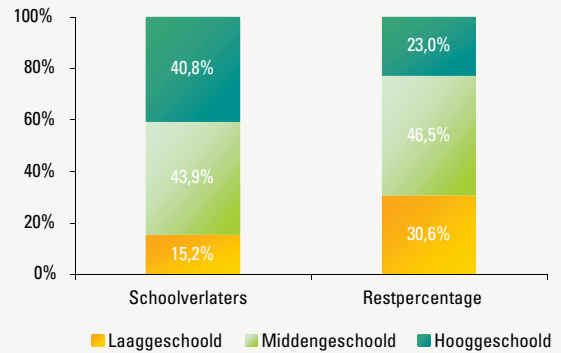
Binnen het **hoger onderwijs** neemt het HO1C terug zijn plaats in van onbetwiste koploper, maar het is vooral het HO2C dat zich met een rest% van 9,6% volledig herstelt van het debacle van vorig jaar toen het een rest% haalde van 16,3%.

Ook de universitaire doen het terug goed, hun rest% daalt van 12,3% naar 8,8%.

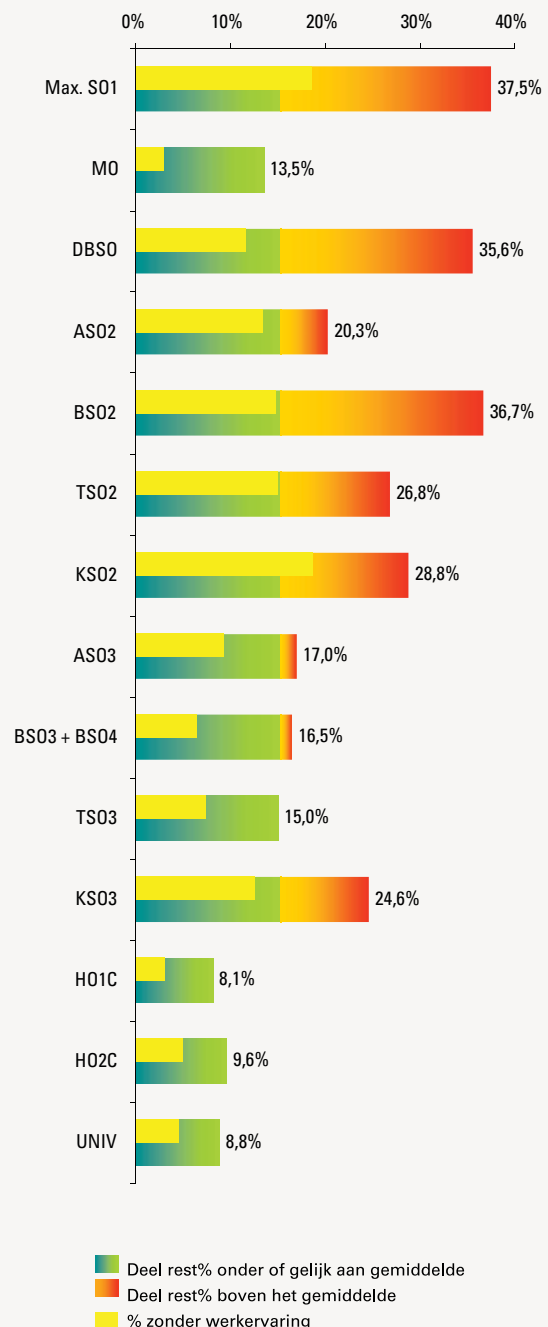
Ook het aandeel hooggeschoolde schoolverlaters dat er niet in slaagde enige werkervaring op te doen in de periode tot 1 jaar na het afstuderen is spectaculair gedaald en bedraagt nu 3,8% waar het in de vorige editie nog 7,3% bedroeg.

De dynamiek ligt nu zelfs hoger dan 2 jaar geleden, nog een bewijs van de sterke herneming van de vraag naar hooggeschoolde schoolverlaters.

NAAR SCHOLING

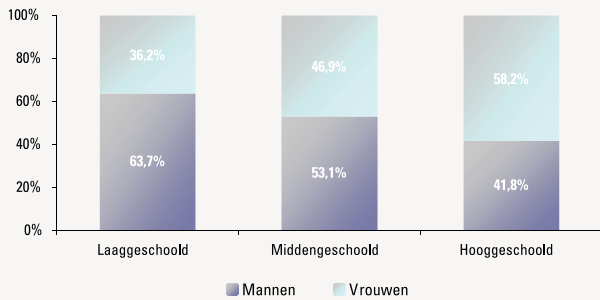

NAAR STUDIENIVEAU

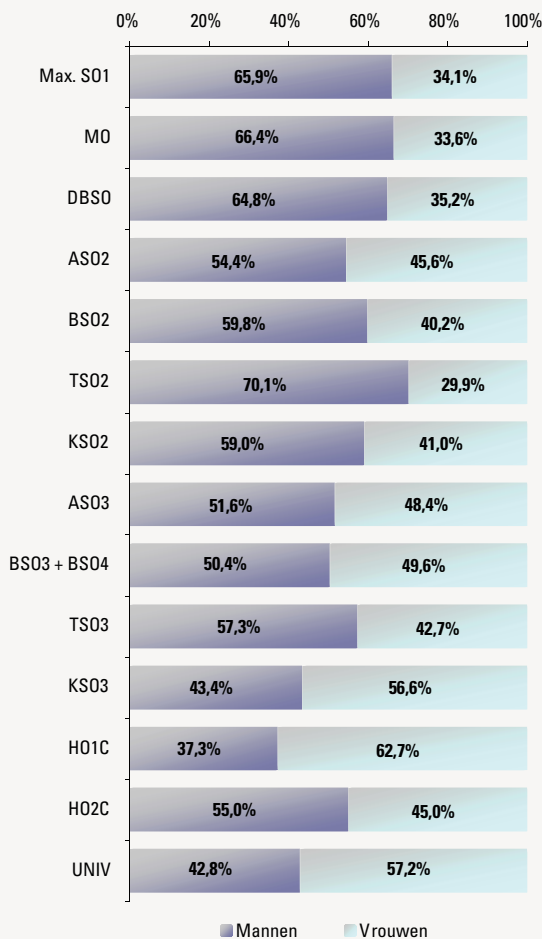

■ Deel rest% onder of gelijk aan gemiddelde
 ■ Deel rest% boven het gemiddelde
 ■ % zonder werkervaring

NAAR SCHOLING

NAAR STUDIENIVEAU

In de grafiek hiernaast valt op dat het aandeel van de vrouwen in het aantal schoolverlaters toeneemt met het scholingsniveau. In deze editie zet de positieve trend van de vorige studie voor wat de mannen betreft zich niet door.

Het aandeel van de mannen bij de laaggeschoolden stijgt licht van 63,4% naar 63,7%.

Bij de middelengeschoolden zijn de mannen nu weer duidelijk in de meerderheid, zij maken iets meer dan 53% uit van de midden-geschoolde schoolverlaters.

Bij de hooggeschoolden gaan de mannen er terug iets op achteruit (van 42,1% naar 41,8%). In deze groep blijft het evenwicht tussen mannen en vrouwen dus danig verstoord in het voordeel van deze laatsten.

Ongeveer 2 op 3 schoolverlaters zonder enig getuigschrift of diploma zijn mannen. Door een gebrek aan maturiteit lopen een aantal jongens reeds in het begin van het secundair onderwijs een onoverbrugbare achterstand op. Vooralsnog is in deze toestand geen verbetering merkbaar.

Bij de middenstandsopleidingen en in het DBSO treffen we eveneens een groot aandeel mannen aan, maar hier speelt vooral het studieaanbod dat zich veel meer tot mannen dan tot vrouwen richt.

Ook in de andere studieniveaus van de 2de graad secundair onderwijs zijn de mannen telkens in de meerderheid met als uitschieter het TSO2 waar 7 op 10 schoolverlaters mannen zijn.

In het secundair onderwijs van de 3de graad is er meer evenwicht in het aantal mannelijke en vrouwelijke schoolverlaters.

Enkel in het TSO3 zijn de mannen beduidend in de meerderheid. In het niveau BSO3-BSO4 tellen we meer vrouwen, vooral onder invloed van de opleidingen uit het studiegebied "Personenzorg" die zowel in BSO3 als in BSO4 quasi volledig door vrouwen bevolkt worden.

In het kunstsecundair onderwijs van de 3de graad zijn bijna 6 op 10 schoolverlaters vrouwen.

In het hoger onderwijs staan de vrouwen bijzonder sterk in het HO1C, dit door een zeer groot overwicht in de studiegebieden "Gezondheidszorg", "Onderwijs" en "Sociaal-agogisch werk".

In het HO2C is het aandeel mannen licht afgenomen maar toch is er nog steeds een overwicht op de vrouwen.

Bij de academici leveren de mannen nog wat in t.o.v. de vorige editie en stijgt het aandeel van de vrouwelijke schoolverlaters nu tot 57,2% tegenover 56,3% in de vorige editie.

In wat volgt wordt dieper ingegaan op de resultaten van de 14 weerhouden studieniveaus.

Resultaten per studieniveau

14

Voor ieder niveau wordt het aantal schoolverlaters, diegenen die zich als werkzoekende inschreven bij de VDAB, het restpercentage en de dynamiek bekeken naar geslacht.

Voor de studieniveaus **t/m de 2de graad** secundair onderwijs, het deeltijds beroepssecundair onderwijs en de middenstandsopleidingen wordt het rest% en de dynamiek van ieder studiegebied ³ grafisch weergegeven.

Tevens wordt zowel voor mannen als voor vrouwen een top 5 gegeven van de **studiegebieden** die het populairst zijn. Ook van deze gebieden wordt het rest% en de dynamiek grafisch voorgesteld.

Voor de studieniveaus vanaf de 3de graad secundair onderwijs wordt het rest% en de dynamiek van ieder studiegebied grafisch weergegeven.

Daarnaast worden ook op dezelfde wijze de 10 best en de 10 slechtst scorende studierichtingen in kaart gebracht. Telt een studieniveau niet meer dan 20 studierichtingen, dan worden **alle** richtingen vermeld.

Vanaf de 3de graad secundair onderwijs wordt, zowel voor de mannen als voor de vrouwen, een top 5 van de meest gevolgde **studierichtingen** vermeld. Ook hier wordt het rest% en de dynamiek grafisch voorgesteld.

³ Studiegebieden en studierichtingen worden slechts vermeld voor zover zij minstens 20 schoolverlaters tellen.

Op de cd-rom komen alle studiegebieden en -richtingen voor.

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	1.204	1.721
Aantal ingeschreven VDAB:	983	1.026
Nog werkzoekend na 1 jaar:	452	428
Restpercentage:	37,5%	24,9%
Zonder werkervaring:	18,5%	11,9%

In dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug die binnen het secundair onderwijs niet verder zijn geraakt dan het 1ste jaar van de 2de graad.

Er wordt slechts gerapporteerd over het niveau zelf.

18,4% van deze schoolverlaters is niet ingeschreven geweest als werkzoekende bij de VDAB. Dit is meer dan een halvering t.o.v. de vorige editie.

37,5% van deze schoolverlaters is 1 jaar na het verlaten van de school nog steeds als werkzoekende ingeschreven. Hiermee zitten wij terug op het niveau van 3 jaar geleden.

18,5% van de schoolverlaters met max. SO1 heeft in dat jaar nog niet gewerkt. Ook dit cijfer is een breuk in de negatieve zin met de 2 voorgaande jaren.

Het aandeel van de mannelijke schoolverlaters binnen deze groep daalt licht maar overtreft nog steeds ruimschoots dat van de vrouwen. Een andere kijk op studeren bij het begin van het secundair onderwijs tussen jongens en meisjes zou hiervoor de belangrijkste verklaring zijn. De achterstand die hier opgelopen wordt kan in veel gevallen later niet meer opgehaald worden.

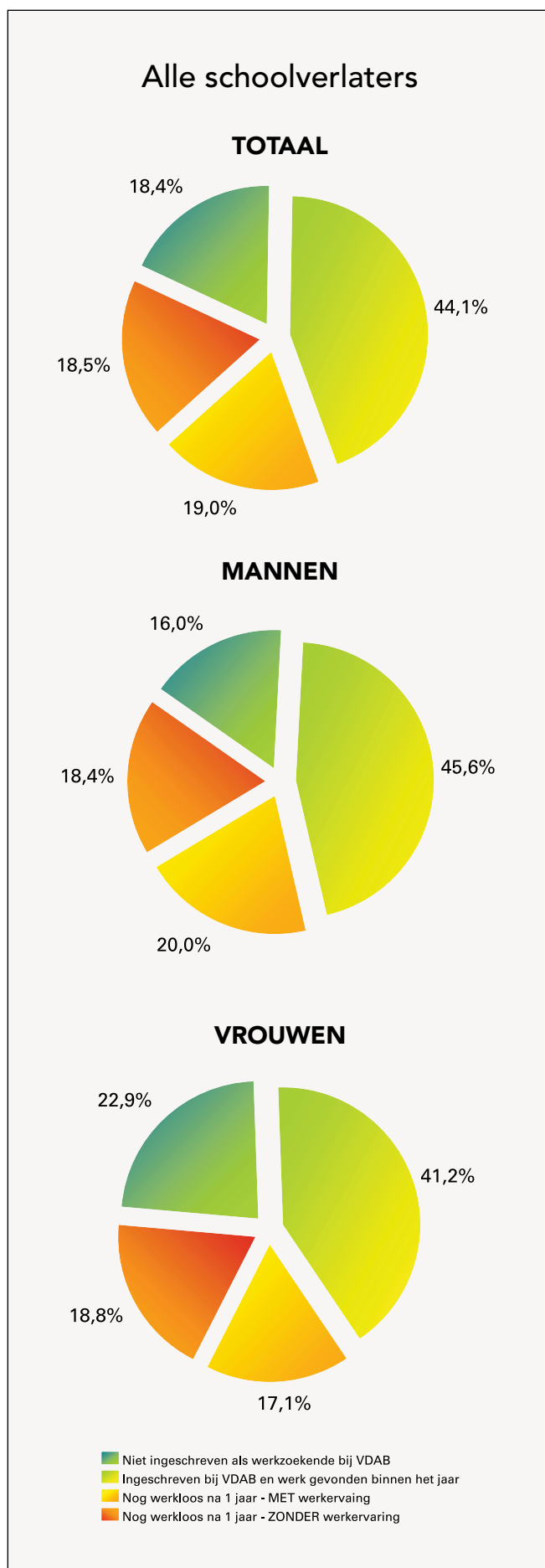
Voor het eerst in vier jaar ligt het rest% in dit niveau iets lager bij de vrouwen dan bij de mannen.

Ongeveer evenveel mannen als vrouwen (18,4% tegen 18,8%) hadden nog geen werkervaring opgedaan 1 jaar na het verlaten van de school.

Bij deze cijfers hoort een belangrijke bemerking.

Deze groep schoolverlaters bestaat hoofdzakelijk uit "hoppers" die om de haverklap overstappen van de ene opleiding naar de andere.

Door het ontbreken van identificatiegegevens kan echter niet altijd nagegaan worden of iemand die niet meer in het regulier onderwijs studeert, geen opleiding volgt die georganiseerd wordt door een andere instantie.

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	2.184	1.931
Aantal ingeschreven VDAB:	1.452	927
Nog werkzoekend na 1 jaar:	294	167
Restpercentage:	13,5%	8,6%
Zonder werkervaring:	2,9%	2,3

Binnen dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het beëindigen van een middenstandsopleiding.

Het kleinste niveau waarover gerapporteerd wordt is het "studiegebied", dit komt overeen met de indeling die het Syntra zelf hanteert.

1/3 van alle schoolverlaters uit de middenstandsopleidingen (MO) schreef zich niet in als werkzoekende bij de VDAB.

13,5% van de schoolverlaters uit de MO is 1 jaar na het verlaten van de school nog steeds werkzoekend, maar slechts 2,9% had niet de kans om werkervaring op te doen gedurende deze periode.

De middenstandsopleidingen halen hiermee een uitstekende score en zijn zeker atypisch voor de groep van laaggeschoolden.

De mannen zijn met 2/3 van de schoolverlaters duidelijk oververtegenwoordigd binnen de MO. Dit hoeft niet echt te verwonderen, de MO zijn aantrekkelijk voor leerlingen die het in het voltijds secundair onderwijs niet echt meer zien zitten en een opleiding op de werkplek prefereren. Daarenboven richt het aanbod van middenstandsopleidingen zich ook meer naar mannen dan naar vrouwen.

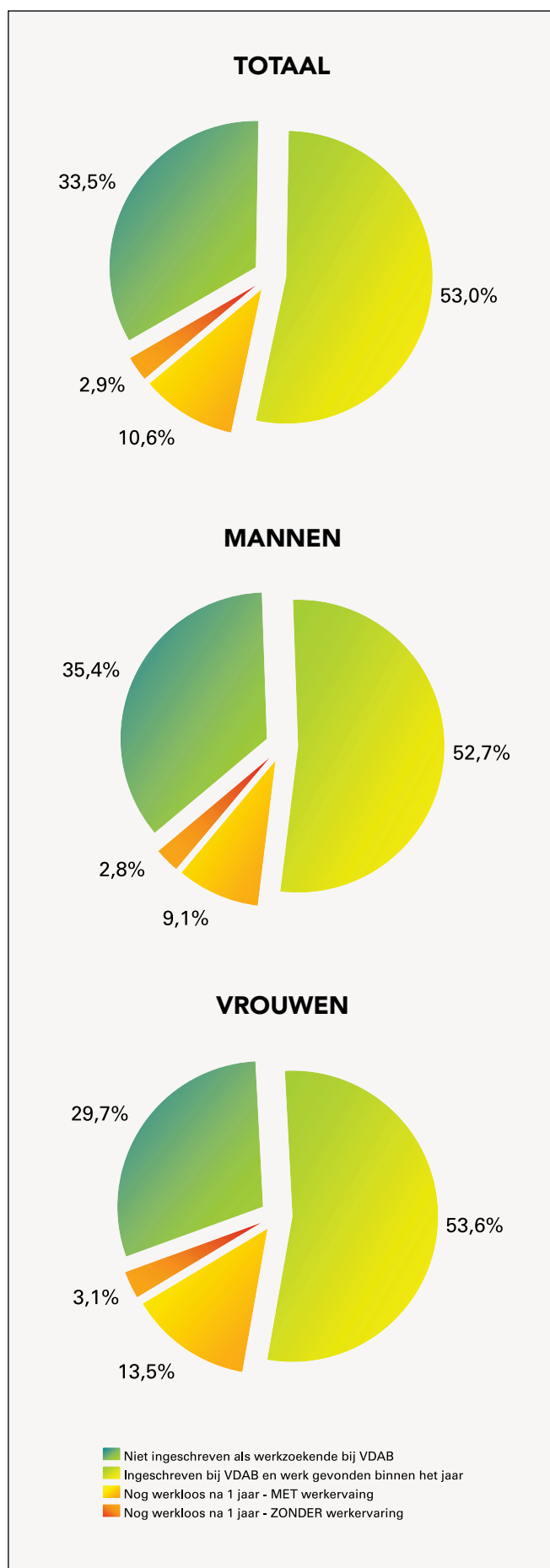
Mannen (35,4%) stromen iets makkelijker rechtstreeks door naar de arbeidsmarkt dan vrouwen (29,7%) en ook 1 jaar na het einde van de opleiding doen de mannen het met een rest% van 11,9% merkbaar beter dan de vrouwen (16,6%). De opleidingen die traditioneel door mannen gevolgd worden liggen nu eenmaal beter in de markt dan de meestal door vrouwen gevolgde opleidingen.

Opmerking

De middenstandsopleidingen zijn een zeer specifieke onderwijsvorm waarbij een volwaardige alternering vereist is om in het systeem te kunnen stappen. Deze factor heeft een grote invloed op het rest% omdat de leerling in veel gevallen in het bedrijf kan blijven zodra hij/zij de opleiding met succes heeft voltooid.

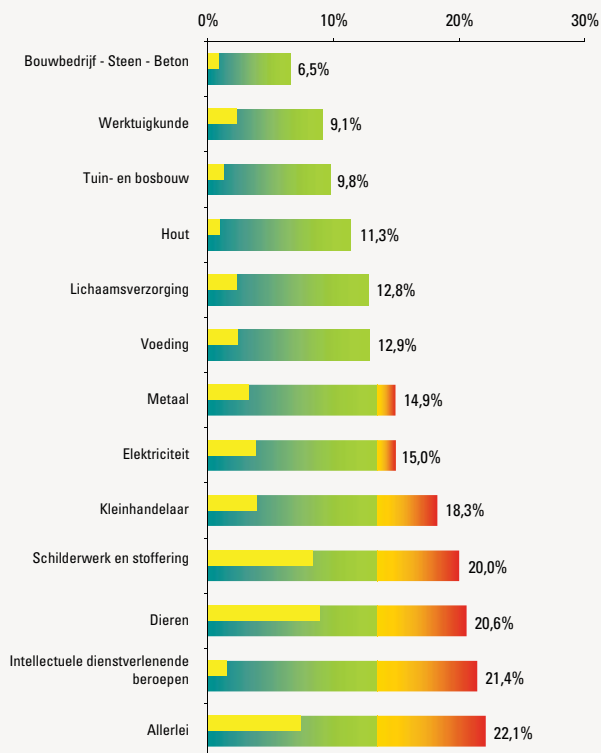
Een andere belangrijke factor die van grote invloed is op het rest% is de uitval gedurende de opleiding. De middenstandsopleidingen kennen een merkbaar hoger percentage leerlingen die wel een opleiding aanvatten maar ze om tal van redenen niet afmaken dan dit in het regulier onderwijs het geval is.

De middenstandsopleidingen zijn dus een zeer goede voorbereiding op de arbeidsmarkt voor diegenen die volhouden, en hun opleiding die ze begonnen zijn ook afmaken.

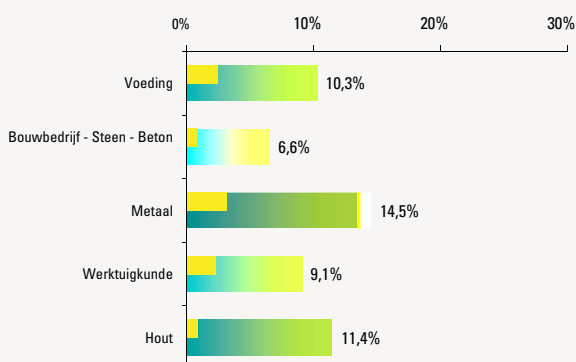

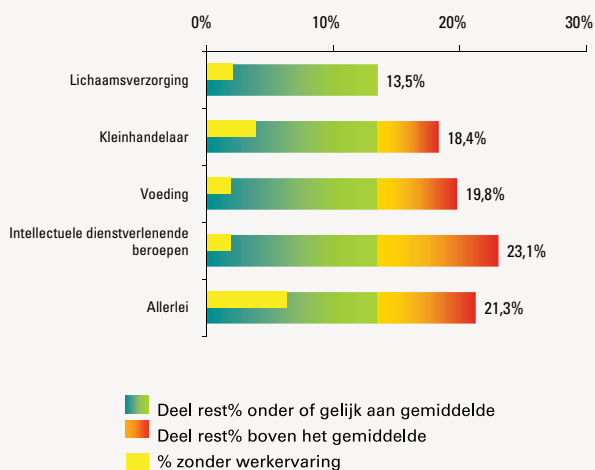
STUDIEGEBIEDEN

TOP 5 - MANNEN

TOP 5 - VROUWEN

■ Deel rest% onder of gelijk aan gemiddelde
■ Deel rest% boven het gemiddelde
■ % zonder werkervaring

13 studiegebieden in de MO tellen minstens 20 schoolverlaters (sv).

6 van deze studiegebieden scoren qua rest% beter dan het gemiddelde voor dit niveau.

In de 4 best presterende studiegebieden zijn vrouwen sterk ondervertegenwoordigd tot zelfs helemaal afwezig (Werktuigkunde).

Enkel in het studiegebied "Lichaamsverzorging" voeren de vrouwen de boventoon terwijl in het gebied "Voeding", dat als zesde nog net beter scoort dan het gemiddelde, mannen weer veel sterker vertegenwoordigd zijn.

Vrouwen zijn praktisch totaal afwezig in alle studiegebieden die met techniek te maken hebben. Enkel in het studiegebied "Voeding" is er ook een significante vrouwelijke aanwezigheid.

Het studiegebied "Bouwbedrijf-Steen-Beton" (245 sv) presteert het best. Ook "Werktuigkunde" (176 sv), "Tuin- en bosbouw" (82 sv), "Hout" (115 sv), "Lichaamsverzorging" (266 sv), en "Voeding" (388 sv) halen mooie scores.

In de studiegebieden "Schilderwerk en stoffering" (60 sv), "Dieren" (34 sv), "Intellectuele dienstverlenende beroepen" (70 sv) en "Allerlei" (95 sv) zijn ongeveer 1 op 5 schoolverlaters nog werkzoekend 1 jaar na het verlaten van de school. Geen enkel studiegebied scoort echter extreem slecht.

4 van de 5 populairste studiegebieden bij de mannen scoren beter dan het gemiddeld rest% voor de middenstandsopleidingen.

"Voeding" (282 sv) en "Bouwbedrijf-Steen-Beton" (244 sv) zijn het meest in trek bij de mannen.

"Metaal" (220 sv) is ook populair maar doet het iets minder goed.

"Werktuigkunde" (176 sv) en "Hout" (114 sv) die beide goed presteren vervolledigen deze top 5 die identiek is aan deze uit de vorige editie.

In de top 5 bij de vrouwen is "Lichaamsverzorging" (244 sv) het populairste studiegebied, het is meteen ook het enige studiegebied in deze top 5 dat beter scoort dan het gemiddelde rest%.

"Kleinhandelaar" (207 sv) en "Voeding" (106 sv) op 2 en 3 halen nog net een rest% onder 20%. De top 3 is goed voor 76% van alle vrouwelijke schoolverlaters in de middenstandsopleidingen. De keuze van de vrouwen is dus erg geconcentreerd in dit studieniveau.

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	2.842	2.435
Aantal ingeschreven VDAB:	2.330	2.072
Nog werkzoekend na 1 jaar:	1.013	864
Restpercentage:	35,6%	35,5%
Zonder werkervaring:	11,5%	10,0%

Binnen dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het beëindigen van een opleiding in het deeltijds beroepssecundair onderwijs.

Het kleinste niveau waarover gerapporteerd wordt is het **“studiegebied”**.

18% van alle schoolverlaters uit het DBSO schreef zich niet in als werkzoekende bij de VDAB. Zij stroomden rechtstreeks door naar de arbeidsmarkt.

35,6% van de schoolverlaters uit het DBSO is 1 jaar na het verlaten van de school nog steeds werkzoekend. DBSO haalt hiermee het niveau van de vorige editie en de op twee na slechtste score van alle studieniveaus.

11,5% is er niet in geslaagd om in het jaar volgend op het verlaten van de school ook maar enige werkervaring op te doen en dit is wel merkbaar beter dan in een aantal andere niveaus.

Praktisch 2 op 3 schoolverlaters uit het DBSO zijn mannen. Het studieaanbod binnen DBSO richt zich ook meer naar mannen dan naar vrouwen. DBSO richt zich binnen Onderwijs zowat tot hetzelfde doelpubliek als de middenstandsopleidingen maar doet het duidelijk minder goed.

Dit heeft veel te maken met het ontbreken van een volwaardige alternatieven tussen leren en werken, waarbij de **“werkcomponent”** in ongeveer de helft van de gevallen ontbreekt.

Schoolverlaters die hun studie combineerden met een stage halen daar duidelijk voordeel uit. 1 jaar na het verlaten van de school is nog 1 op 4 werkzoekend en deed 5,8% geen werkervaring op.

Als we daartegenover de schoolverlaters zetten die de werkcomponent misten, zien we dat hun rest% niet minder dan 45,4% bedraagt terwijl 17,1% van de schoolverlaters uit deze groep na 1 jaar nog geen enkele werkervaring opdeed.

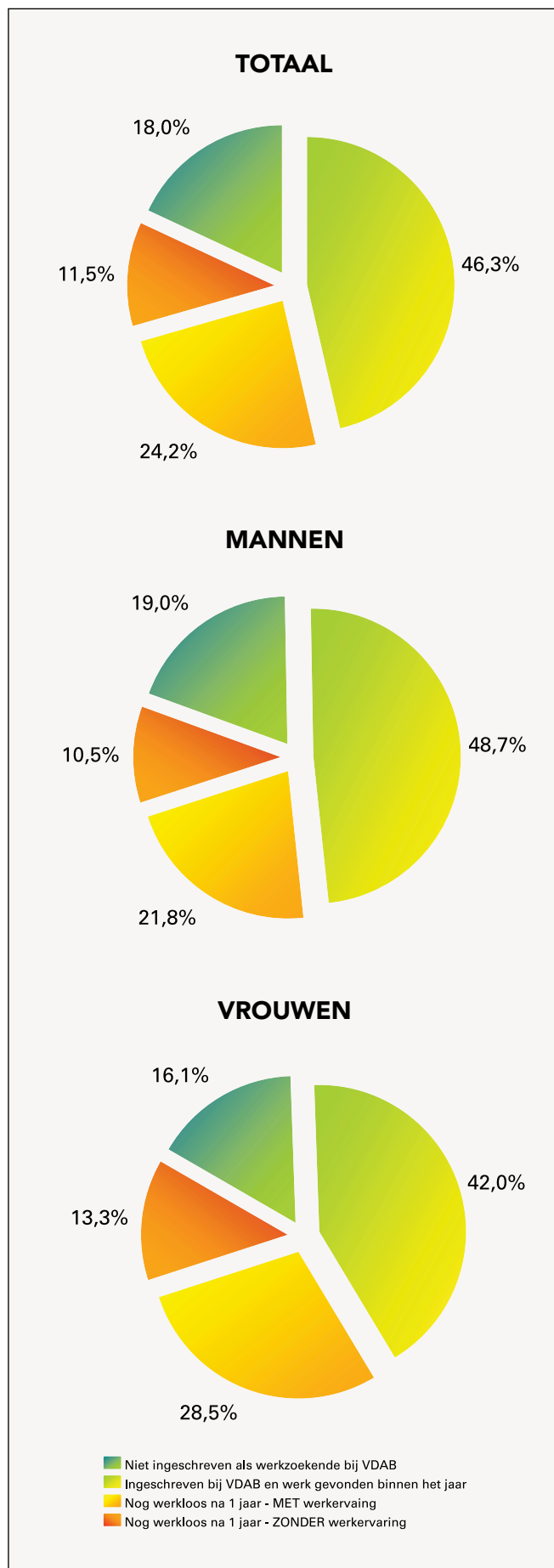
Maar ook het publiek is anders. DBSO is samen met BSO2 zowat het laatste opvangnet geworden voor leerlingen die elders niet meer aan de bak komen.

DBSO vangt dan vooral die leerlingen op die een voltijdse aanwezigheid op de schoolbanken helemaal niet meer zien zitten en dus ook bv. leerlingen waarvan de leerovereenkomst vroegtijdig wordt stopgezet en die niet meer kunnen aarden in het voltijds onderwijs.

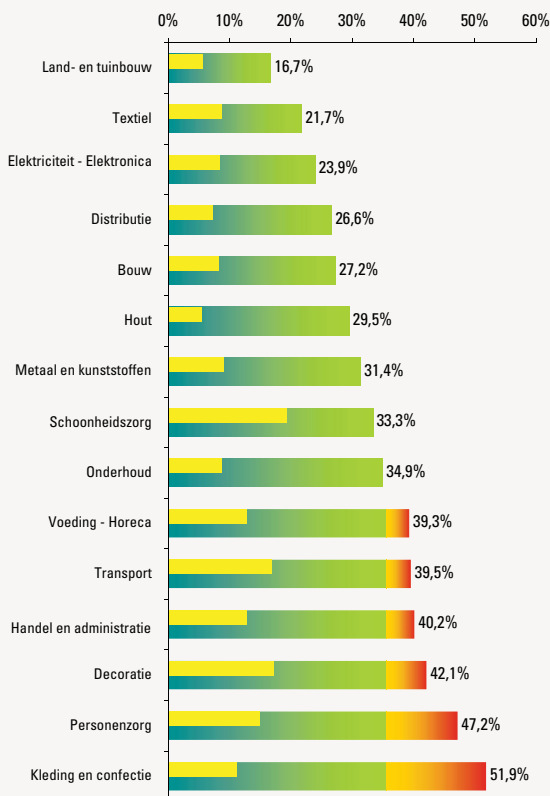
Een aantal van deze leerlingen kunnen niet zomaar aan de slag in een onderneming, zij zijn niet arbeidsmarktrijp en missen veelal de juiste werkhouding.

DBSO is zeker niet de beste keuze voor vrouwen, bijna 42% is 1 jaar na het verlaten van de school nog steeds ingeschreven als werkzoekende bij de VDAB tegenover 32,3% bij de mannen.

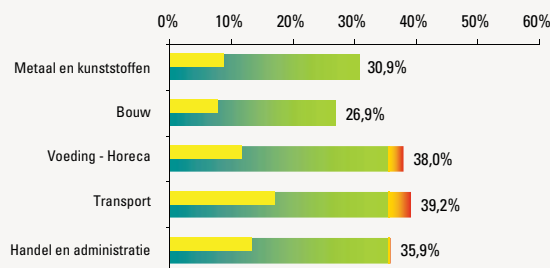
Ook het aandeel van de vrouwen zonder werkervaring (13,3%) ligt merkbaar hoger dan dat bij de mannen (10,5%).

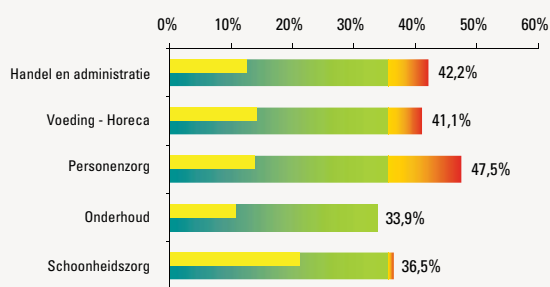
STUDIEGEBIEDEN

TOP 5 - MANNEN

TOP 5 - VROUWEN

15 studiegebieden in het DBSO tellen minstens 20 schoolverlaters.

9 van deze studiegebieden scoren qua rest% beter dan het gemiddelde voor dit niveau maar eigenlijk scoort enkel het studiegebied "Land- en tuinbouw" (36 sv) goed. In de studiegebieden "Textiel" (23 sv) en "Elektriciteit - Elektronica" (71 sv) is net iets minder dan 1 op 4 schoolverlaters na 1 jaar nog werkzoekend.

De studiegebieden "Distributie" (124 sv), "Bouw" (279 sv), "Hout" (129 sv), "Metaal en kunststoffen" (389 sv), "Schoonheidszorg" (57 sv) en "Onderhoud" (126 sv) scoren dan wel beter dan het gemiddelde maar het resultaat kan bezwaarlijk goed genoemd worden.

In de studiegebieden "Voeding - Horeca" (463 sv), "Transport" (220 sv), "Handel en administratie" (610 sv) en "Decoratie" (76 sv) is 40% van de schoolverlaters nog werkzoekend na 1 jaar.

Helemaal problematisch wordt het in de studiegebieden "Personenzorg" (195 sv) en "Kleding en confectie" (27 sv) waar de helft van de schoolverlaters nog werkzoekend zijn 1 jaar na het verlaten van de school.

De 2 populairste studiegebieden bij de mannen scoren beter dan het gemiddelde rest% voor DBSO, ze zijn tevens goed voor 35% van de mannelijke schoolverlaters in het DBSO.

De top 5 wordt vervolledigd door de studiegebieden "Voeding - Horeca" (266 sv), "Transport" (217 sv) en "Handel en administratie" (195 sv). In deze studiegebieden zijn telkens nog meer dan 1 op 3 schoolverlaters op zoek naar werk 1 jaar na het verlaten van de school.

"Handel en administratie" (415 sv) is veruit het populairste studiegebied bij de vrouwen in het DBSO. Deze schoolverlaters krijgen echter te kampen met zware concurrentie uit andere, sterkere studieniveaus.

Ook "Voeding - Horeca" (197 sv) en vooral "Personenzorg" (181 sv) waar de markt voor logistiek assistenten aan verzadiging toe is, kampen met zeer hoge restpercentages. Enkel "Onderhoud" (56 sv) op 4 is het enige studiegebied dat beter scoort dan het gemiddelde, want op 5 haalt het studiegebied "Schoonheidszorg" (52 sv) weer een rest% dat iets hoger is dan het gemiddelde.

Net als in de vorige editie is het rest% voor vrouwen (41,8%) in het DBSO gevoelig hoger dan dat voor de mannen (32,3%). Het aanbod richt zich dan ook voornamelijk tot mannen, vrouwen hebben praktisch enkel de keuze tussen "Handel en administratie", "Personenzorg" en "Voeding - Horeca". Deze studiegebieden scoren stuk voor stuk slecht op de arbeidsmarkt.

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	360	357
Aantal ingeschreven VDAB:	190	206
Nog werkzoekend na 1 jaar:	73	57
Restpercentage:	20,3%	16,0%
Zonder werkervaring:	13,3%	9,5%

In dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het beëindigen van een opleiding in het algemeen secundair onderwijs van de 2de graad.

Studenten die in het secundair onderwijs van de 3de graad hun studies voortijdig stopzetten, maar voordien ASO2 volgden, worden naar dit niveau teruggezet. Circa 60% van alle schoolverlaters in dit niveau verkeren in dit geval. Zij moeten wel heel schoolmoe geweest zijn om hun studies te stoppen op een zucht van de finish.

Het aantal schoolverlaters in dit niveau is vergelijkbaar met dat in de vorige editie.

47,2% van de schoolverlaters uit het ASO2 schreef zich niet in als werkzoekende bij de VDAB. Dit betekent dat schoolverlaters uit het ASO2 vrij vlot hun weg vinden naar een eerste job.

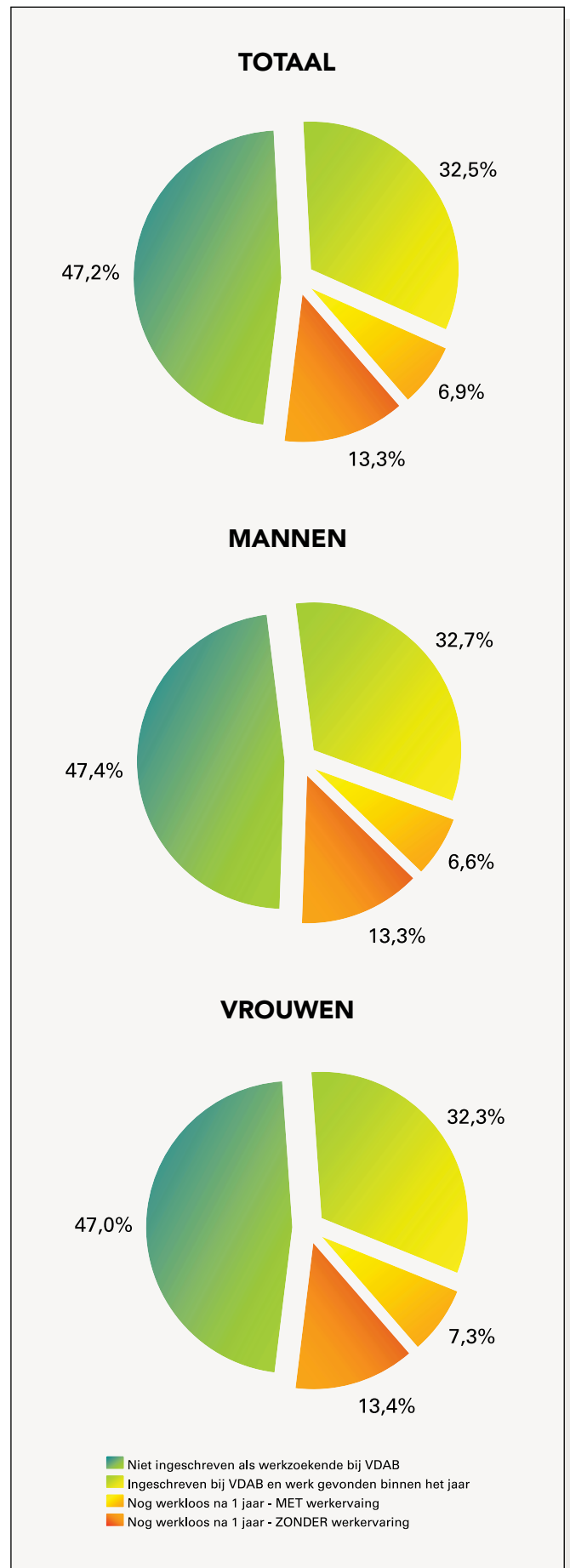
1 op 5 schoolverlaters was nog steeds als werkzoekende ingeschreven 1 jaar na het verlaten van de school, wat ruim beter is dan het gemiddelde rest% voor de ganse groep van laaggeschoolden (30,7%).

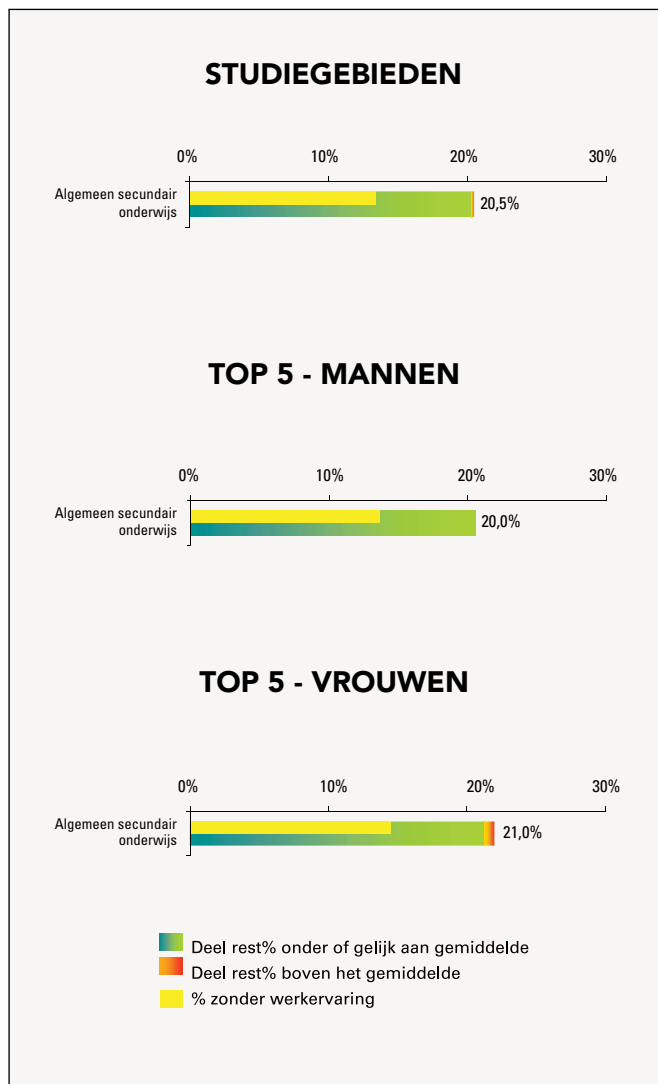
Het aandeel van de schoolverlaters dat geen werkervaring kon opdoen (13,3%) is sterk gestegen t.o.v. de vorige editie (9,5%).

Vrouwen doen het iets minder goed dan mannen in dit studieniveau maar de verschillen zijn klein.

Wij spreken in dit niveau dan ook niet van typische vrouwen- of mannenrichtingen.

Hoewel het hier gaat over schoolverlaters die hun studies niet afmaakten is er blijkbaar toch nog een markt voor. Het gaat dan ook over een beperkte groep van schoolverlaters.

Het ASO2 telt slechts 2 studiegebieden.

Enkel het studiegebied "Algemeen secundair onderwijs" (352 sv) telt minstens 20 schoolverlaters.

1 op 5 schoolverlaters uit dit studiegebied is 1 jaar na het verlaten van de school nog steeds als werkzoekende ingeschreven bij de VDAB.

1 op 8 heeft gedurende dat jaar nog geen werkervaring opgedaan.

Zowel bij de mannen als bij de vrouwen telt enkel het studiegebied "Algemeen secundair onderwijs" minstens 20 schoolverlaters.

Rest% en dynamiek vertonen weinig verschillen.

Ongeveer 1 op 5 schoolverlaters is nog werkzoekend 1 jaar na het verlaten van de school.

Zowel bij de mannen als bij de vrouwen heeft ongeveer 1 op 8 ook nog niet gewerkt gedurende dat jaar.

ASO2 is een klein studiegebied omdat deze schoolverlaters ondanks het feit dat zij hun studie niet afmaakten toch niet via de waterval naar TSO of BSO zijn doorgestroomd.

Hoewel zij omwille van hun basisopleiding vrij vlot doorstromen naar de arbeidsmarkt kan men zich toch vragen stellen over de kwaliteit van de jobs waarvoor zij in aanmerking komen. Deze groep heeft wel de potentie om zich in het kader van het levenslang leren te herpakken.

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	4.000	3.584
Aantal ingeschreven VDAB:	3.419	3.029
Nog werkzoekend na 1 jaar:	1.468	1.275
Restpercentage:	36,7%	35,6%
Zonder werkervaring:	14,7%	13,8%

Binnen dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het beëindigen van een opleiding in het beroepssecundair onderwijs van de 2de graad.

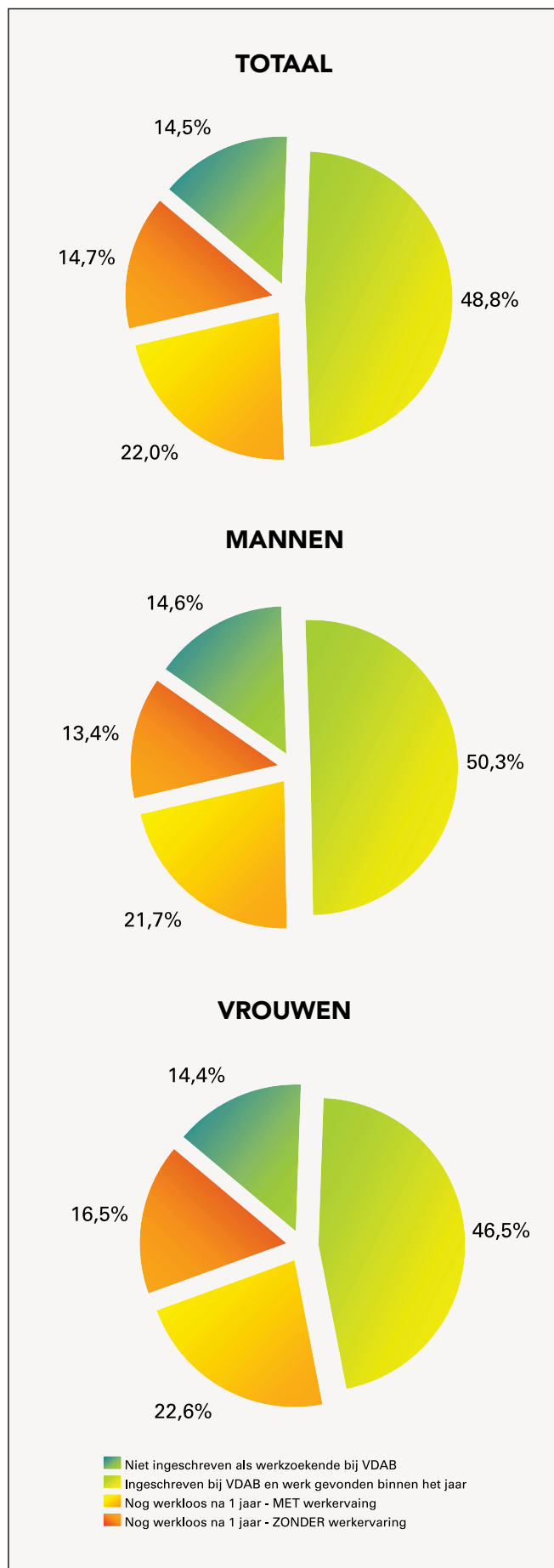
Studenten die in het secundair onderwijs van de 3de graad hun studies voortijdig stopzetten, maar voordien BSO2 volgden, worden naar dit niveau teruggezet.

De schoolverlaters uit het buitengewoon secundair onderwijs (BuSO) die opgeleid werden voor een tewerkstelling in het reguliere arbeidscircuit (OV3) worden ook bij BSO2 ondergebracht evenals diegenen die na het BuSO nog een alternerende opleiding volgden.

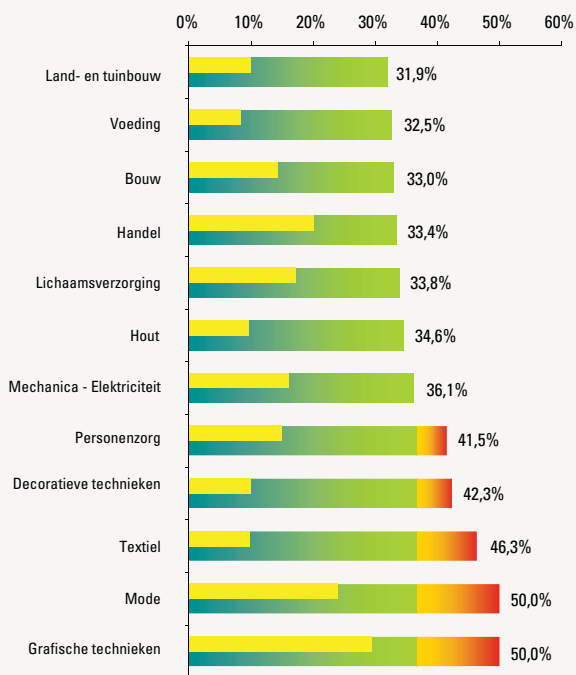
Amper 14,5% van de schoolverlaters uit dit niveau vindt een job direct aansluitend op zijn/haar opleiding. 36,7% van de schoolverlaters is 1 jaar na het verlaten van de school nog ingeschreven als werkzoekende, BSO2 is hiermee het op één na slechtst scorende studieniveau. In tegenstelling tot de vorige editie liggen de rest% voor het BuSO (37,2%) en het BSO2 excl. BuSO (36,4%) niet ver uit mekaar.

Voor 1 op 7 schoolverlaters (14,7%) uit het BSO2 ziet de toekomst er niet al te rooskleurig uit, zij bleven 1 jaar na het verlaten van de school verstoken van enige werkervaring.

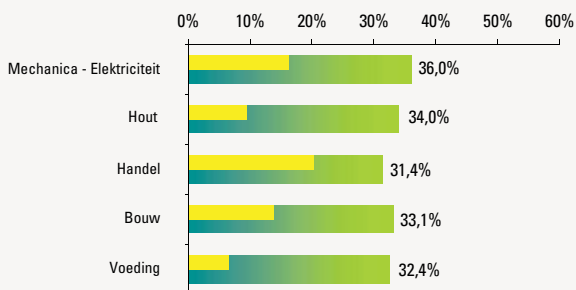
T.o.v. de vorige editie komen de rest% van mannen en vrouwen nu dichterbij mekaar. Dit heeft vooral te maken met de gevoelige stijging van het rest% bij de mannen (van 31,1% naar 35,1%). Het rest% bij de vrouwen nam af van 41,8% naar 39,1%.

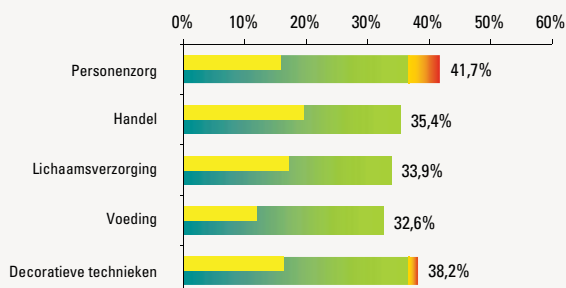
STUDIEGEBIEDEN

TOP 5 - MANNEN

TOP 5 - VROUWEN

12 studiegebieden in het BSO2 tellen minstens 20 schoolverlaters.

Geen enkel studiegebied haalt een rest% beneden 30%. 7 studiegebieden, "Land- en tuinbouw" (163 sv), "Voeding" (277 sv), "Bouw" (261 sv), "Handel" (557 sv), "Lichaamsverzorging" (263 sv), "Hout" (399 sv) en "Mechanica - Elektriciteit" (834 sv) blijven nog net onder het gemiddelde voor dit niveau.

5 studiegebieden scoren hoger dan het reeds hoge gemiddelde rest%. "Personenzorg" (945 sv) en "Decoratieve technieken" (163 sv) hebben een rest% net boven 40%.

De studiegebieden "Textiel" (41 sv), "Mode" (42 sv) en "Grafische technieken" (34 sv) zetten de slechtste prestatie neer, bijna de helft voor "Textiel" tot de helft van de schoolverlaters voor "Mode" en "Grafische technieken" is nog werkzoekend 1 jaar na het verlaten van de school.

In het studiegebied "Grafische technieken" heeft 3 op 10 van de schoolverlaters daarenboven nog geen enkele werkervaring opgedaan 1 jaar na het verlaten van de school.

Ieder van de 5 populairste studiegebieden bij de mannen scoort beter dan het (hoge) gemiddeld rest% voor BSO2.

Het studiegebied "Mechanica - Elektriciteit" (817 sv) telt het meeste schoolverlaters bij de mannen in het BSO2.

Ook "Hout" (394 sv) en "Handel" (277 sv) zijn bij de mannen populair en presteren iets beter.

De studiegebieden "Bouw" (239 sv) en "Voeding" (185 sv) sluiten de rij en halen een score die amper afwijkt van de andere studiegebieden.

Meest in trek bij de vrouwen is het studiegebied "Personenzorg" (774 sv), maar meer dan 4 op 10 schoolverlaters is na 1 jaar nog werkzoekend.

Ook de studiegebieden "Handel" (280 sv), "Lichaamsverzorging" (251 sv) en "Voeding" (92 sv) zijn populair en scoren iets beter.

Het studiegebied "Decoratieve technieken" op 5 scoort dan weer een rest% dicht tegen 40%.

In tegenstelling tot voorgaande edities drijft de aanwezigheid van het Buitengewoon Secundair onderwijs (BuSO) in dit niveau het rest% niet noemenswaardig op.

BSO2 heeft duidelijk te lijden onder een gebrek aan finaliteit en levert schoolverlaters af met een (te) zwakke basis.

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	1.262	1.155
Aantal ingeschreven VDAB:	856	811
Nog werkzoekend na 1 jaar:	338	304
Restpercentage:	26,8%	26,3%
Zonder werkervaring:	14,9%	13,8%

In dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het beëindigen van een opleiding in het technisch secundair onderwijs van de 2de graad.

Studenten die in het secundair onderwijs van de 3de graad hun studies voortijdig stopzetten, maar voordien TSO2 volgden, worden naar dit niveau teruggezet.

Iets meer dan 30% van alle schoolverlaters uit het TSO2 schreef zich niet in als werkzoekende bij de VDAB en stroomde dus rechtstreeks van de school door naar de arbeidsmarkt.

1 jaar na het verlaten van de school was nog steeds 26,8% van deze schoolverlaters werkzoekend.

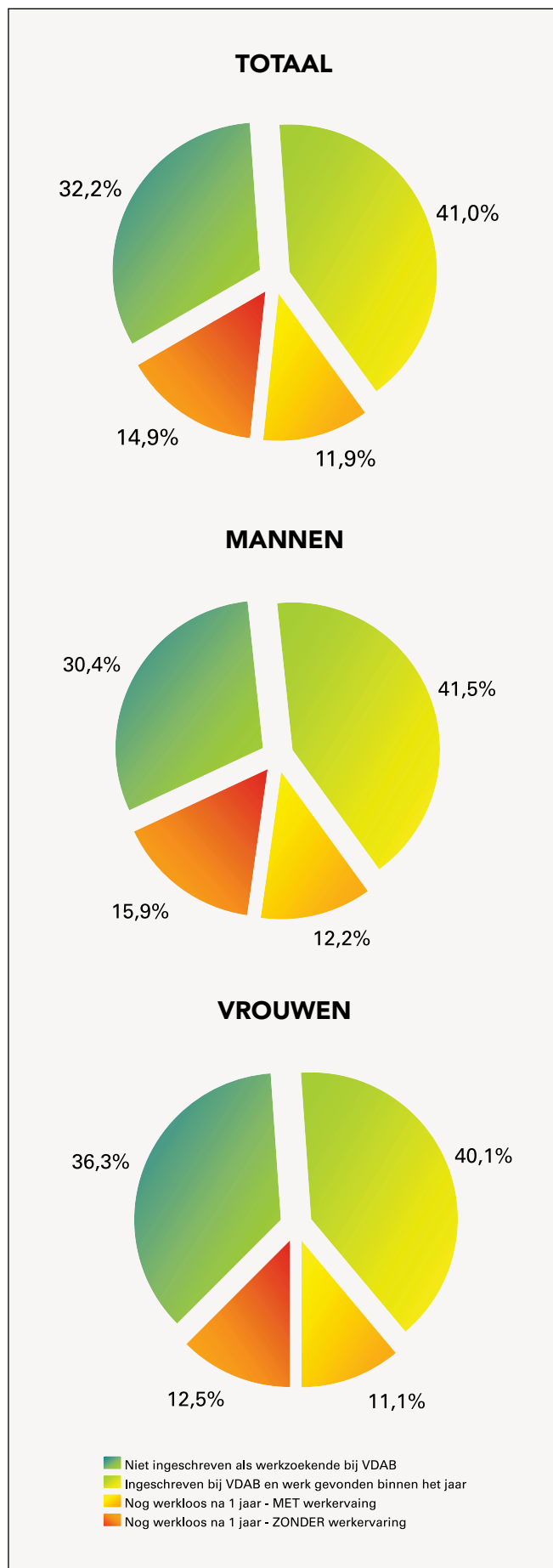
14,9% had gedurende dat jaar nog geen werkervaring opgedaan, wat een stijging betekent in vergelijking met de vorige editie.

TSO2 is het studieniveau waar het overwicht van de mannen het grootst is, 7 op 10 schoolverlaters in het TSO2 zijn mannen. Dit heeft natuurlijk te maken met het aanbod binnen TSO2 dat meer op mannen dan op vrouwen gericht is.

Verhoudingsgewijs iets meer vrouwen dan mannen in het TSO2 vinden rechtstreeks hun weg naar de arbeidsmarkt en schrijven zich niet in als werkzoekende bij de VDAB.

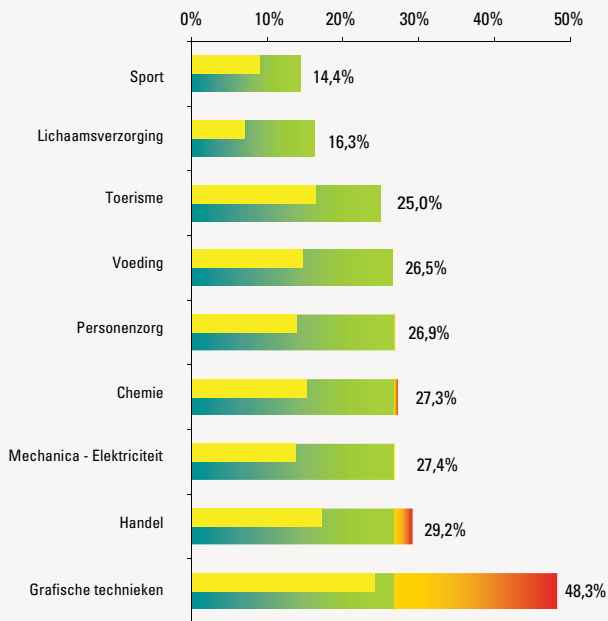
1 jaar na het verlaten van de school is het aandeel mannen dat nog werkzoekend is (28,1%) merkelijk hoger dan dat bij de vrouwen (23,6%).

Ook de dynamiek is groter bij de vrouwelijke schoolverlaters wat betekent dat meer vrouwen dan mannen werkervaring konden opdoen in het 1ste jaar na het verlaten van de schoolbanken.

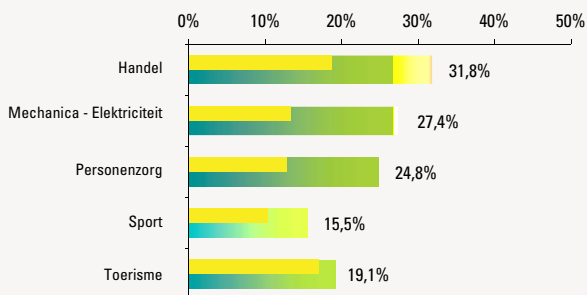

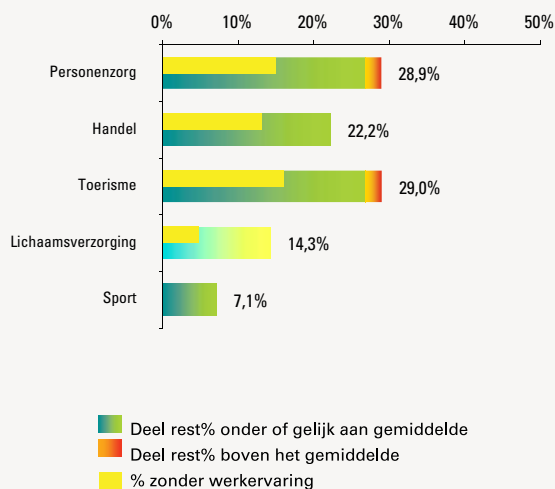
STUDIEGEBIEDEN

TOP 5 - MANNEN

TOP 5 - VROUWEN

Van de 16 studiegebieden in het TSO2 zijn er amper 9 met minstens 20 schoolverlaters.

Wie "Sport" (111 sv) of "Lichaamsverzorging" (43 sv) studeerde komt goed weg.

De studiegebieden "Toerisme" (116 sv) en "Voeding" (34 sv) scoren nog net iets beter dan het gemiddelde.

"Personenzorg" (223 sv), "Chemie" (33 sv), "Mechanica - Elektriciteit" (248 sv) en "Handel" (366 sv) halen nog net geen rest% van 30%.

Wie "Grafische technieken" (29 sv) studeerde heeft 1 kans op 2 om 1 jaar na het verlaten van de school aan het werk te zijn.

Bij de mannen springen de studiegebieden "Handel" (267 sv) en "Mechanica - Elektriciteit" (241 sv) er qua aantal schoolverlaters ver bovenuit. Samen zijn zij goed voor 57% van het aantal mannelijke schoolverlaters in het TSO2. Toch lijkt deze keuze niet zo goed want beide studiegebieden doen het slechter dan het gemiddelde voor de mannen in dit niveau.

In het studiegebied "Personenzorg" (109 sv) is 1 op 4 schoolverlaters na 1 jaar nog werkzoekend. Wie "Sport" (97 sv) of "Toerisme" (47 sv) studeerde heeft dan weer wel betere toekomstperspectieven.

"Personenzorg" (114 sv) is het meest populaire studiegebied bij de vrouwen maar scoort slechter dan het gemiddelde rest% voor TSO2.

Ook "Handel" (99 sv) is nog steeds populair bij vrouwen en scoort beter.

"Toerisme" (69 sv) op 3 blijkt ook niet zo'n goede keuze. Dit kan dan weer niet gezegd worden van "Lichaamsverzorging" (42 sv) en "Sport" (14 sv) maar dit laatste studiegebied telt erg weinig vrouwelijke schoolverlaters.

TSO2 telt relatief weinig vrouwelijke schoolverlaters en deze zijn dan ook nog eens geconcentreerd in een beperkt aantal studiegebieden. Toch doen de vrouwen (rest% = 23,6%) het globaal beter dan de mannen (rest% = 28,1%) in dit studieniveau.

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	156	126
Aantal ingeschreven VDAB:	95	82
Nog werkzoekend na 1 jaar:	45	36
Restpercentage:	28,8%	28,6%
Zonder werkervaring:	18,6%	16,7%

In dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het beëindigen van een opleiding in het kunstsecundair onderwijs van de 2de graad.

Studenten die in het secundair onderwijs van de 3de graad hun studies voortijdig stopzetten, maar voordien KSO2 volgden, worden naar dit niveau teruggezet.

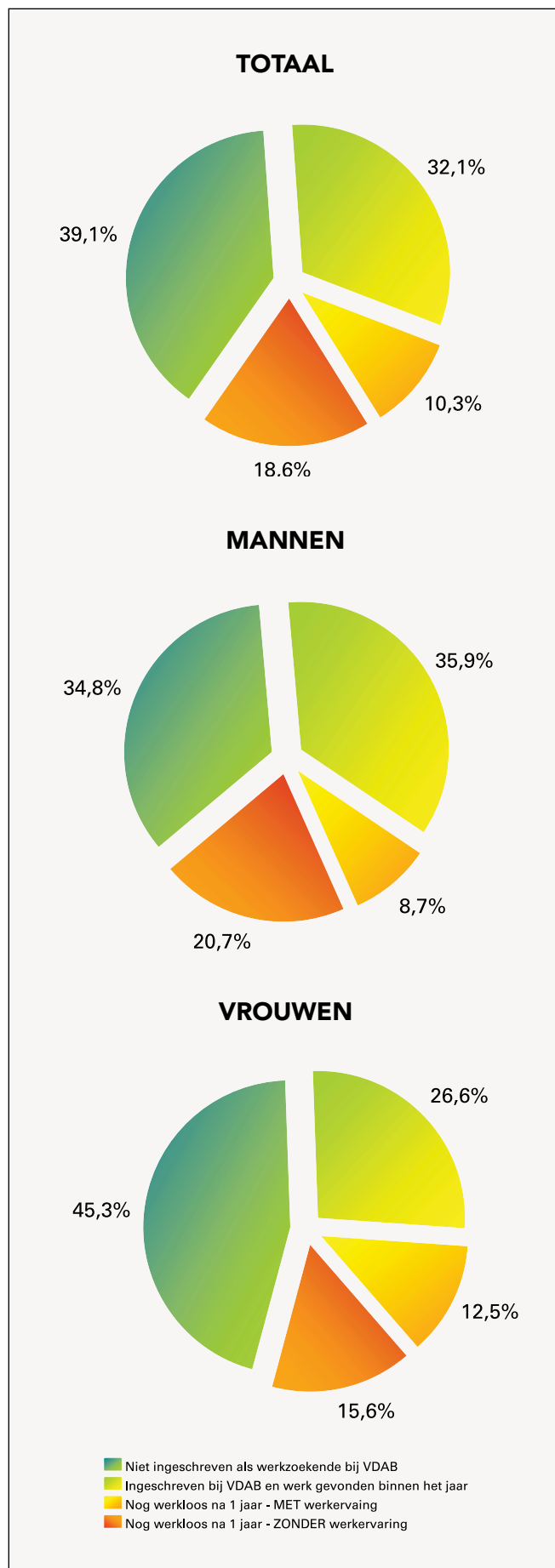
KSO2 is veruit het kleinste studieniveau (156 sv). Ongeveer 4 op 10 schoolverlaters schrijven zich niet in als werkzoekende bij de VDAB. Wij gaan er dus van uit dat zij zelf aansluitend op hun studies een job hebben gevonden.

28,8% van de schoolverlaters is 1 jaar na het verlaten van de school op zoek naar een job.

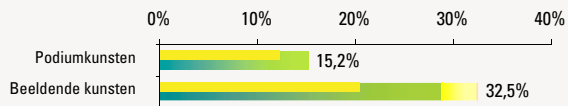
18,6% of bijna 1 op 5 schoolverlaters heeft 1 jaar na het verlaten van de school nog niet gewerkt.

1 jaar na het verlaten van de school zijn er in verhouding nog iets meer mannen dan vrouwen werkzoekend. Vooral het aandeel van de mannelijke schoolverlaters dat 1 jaar na het verlaten van de school nog geen werkervaring opdeed is zeer hoog.

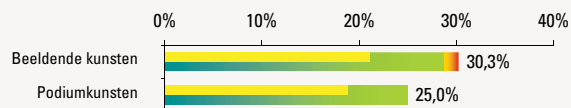
Gezien het geringe aantal schoolverlaters in dit niveau is het aan te raden de cijfers met de nodige omzichtigheid te benaderen. Kleine verschillen in absolute aantallen kunnen vrij grote procentuele sprongen tot gevolg hebben.

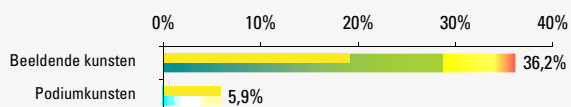
STUDIEGEBIEDEN

TOP 5 - MANNEN

TOP 5 - VROUWEN

- Deel rest% onder of gelijk aan gemiddelde
- Deel rest% boven het gemiddelde
- % zonder werkervaring

Er zijn binnen het KSO2 slechts 2 studiegebieden met minstens 20 schoolverlaters.

In het studiegebied "Podiumkunsten" (33 sv) is 15,2% van de schoolverlaters na 1 jaar nog werkzoekend. Het studiegebied "Beeldende kunsten" (123 sv) doet het met een rest% van 32,5% heel wat minder goed.

Schoolverlaters die kiezen voor een artistieke opleiding, kiezen in de eerste plaats voor het creatieve aspect en laten zich minder leiden door tewerkstellingskansen.

Zij zijn meestal ook niet snel geneigd eender welke job aan te nemen om toch maar aan de slag te zijn.

In tegenstelling tot de vorige editie doen de mannen (76 sv) uit het studiegebied "Beeldende kunsten" het nu beter dan de vrouwen (47 sv).

De aantallen in het studiegebied "Podiumkunsten" zijn te klein om er betrouwbare conclusies uit te trekken.

KSO2 is met een totaal van 156 schoolverlaters een zeer klein studieniveau.

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	6.174	4.743
Aantal ingeschreven VDAB:	3.408	2.917
Nog werkzoekend na 1 jaar:	1.047	832
Restpercentage:	17,0%	17,5%
Zonder werkervaring:	9,2%	10,2%

In dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het beëindigen van het 2de of 3de jaar van de 3de graad in het algemeen secundair onderwijs.

Studenten die in het hoger onderwijs hun studies voortijdig stopzetten, maar voordien een diploma behaalden van het ASO3 worden eveneens aan dit niveau toegevoegd.

44,8% van de schoolverlaters uit het ASO3 is niet ingeschreven geweest als werkzoekende bij de VDAB.

17% van alle schoolverlaters in dit niveau is 1 jaar na het verlaten van de school werkzoekend.

Bijna 1 op 10 heeft op dat ogenblik nog steeds geen enkele werkervaring kunnen opdoen.

Bijna de helft van de vrouwelijke schoolverlaters in dit studieniveau schrijft zich niet in als werkzoekende bij de VDAB. Dit betekent dat zij makkelijker dan mannen (41%) een job vinden direct aansluitend op hun studies.

De toestand bij de mannen (10%) is ook ongunstiger dan deze bij de vrouwen (8,4%) voor wat betreft het aandeel van de schoolverlaters zonder werkervaring.

Opmerking:

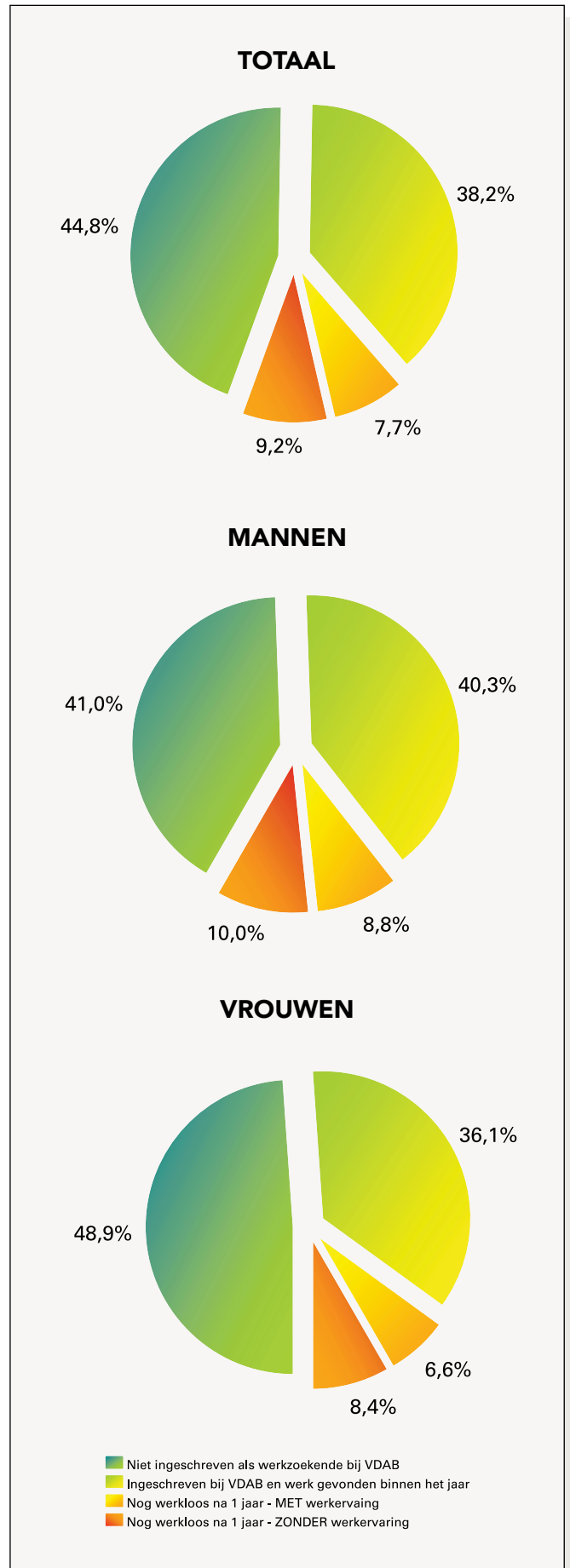
Bij de studenten die een ASO3-diploma behalen zijn er een aantal die hoger onderwijs aanvatten in een instelling die niet onderworpen is aan de regelgeving van het dept. Onderwijs (Franse Gemeenschap of buitenlands onderwijs).

Dit betekent dat zij niet doorstromen naar de arbeidsmarkt. In dit geval is het totaal aantal schoolverlaters overschat en is het restpercentage onderschat.

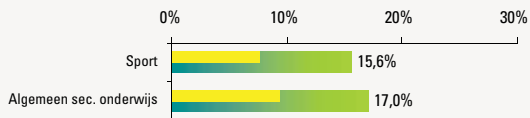
Aangezien dit effect voornamelijk speelt voor studenten die universitair onderwijs aanvatten, en de studenten uit het ASO3 een groot aandeel hebben in deze instroom, wordt het aantal schoolverlaters uit het ASO3 overschat.

Er zijn momenteel geen cijfers beschikbaar omtrent het aantal schoolverlaters dat na het ASO3 voortgezette studies aanvat in een instelling die niet is onderworpen aan de regelgeving van het departement Onderwijs.

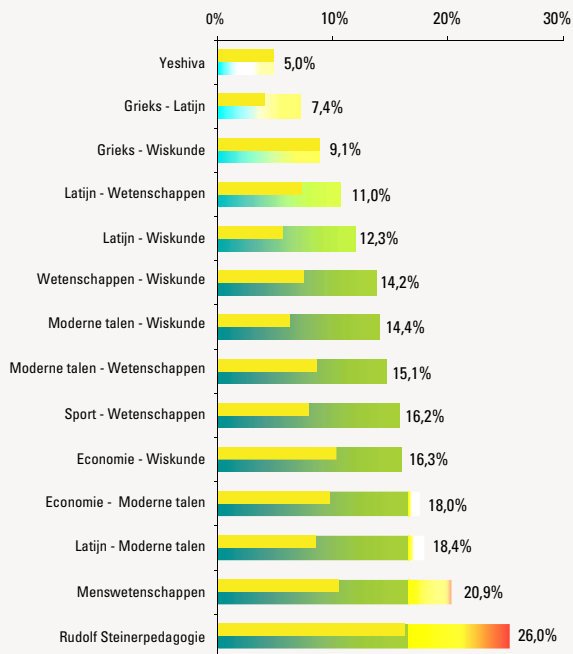
De impact op het rest% is bijgevolg tot op vandaag moeilijk in te schatten, maar zeker is dat het onderschat wordt wat betekent dat het ASO3 minder goed presteert dan uit de beschikbare cijfers blijkt.

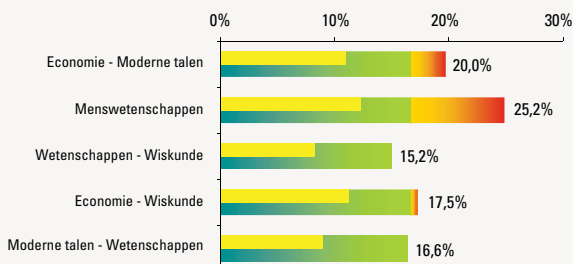
STUDIEGEBIEDEN

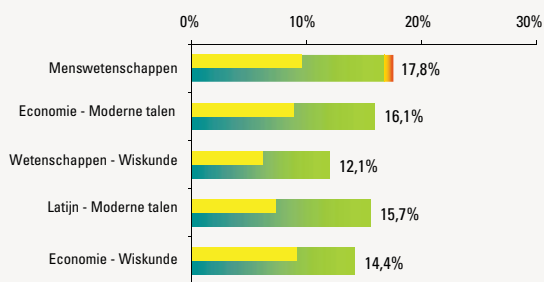
STUDIERICHTINGEN

TOP 5 - MANNEN

TOP 5 - VROUWEN

Het ASO3 telt slechts 2 studiegebieden. Het studiegebied "Algemeen secundair onderwijs" is veruit het belangrijkste met 6.014 schoolverlaters.

Het studiegebied "Sport" telt maar 160 schoolverlaters maar doet het iets beter.

Binnen het ASO3 komen 14 studierichtingen voor die elk minstens 20 schoolverlaters tellen. 10 richtingen halen een rest% onder het gemiddelde voor ASO3.

"Yeshiva" (40 sv), "Grieks - Latijn" (95 sv) en "Grieks - Wiskunde" (33 sv) halen de beste resultaten met een rest% onder de 10% maar tellen relatief weinig schoolverlaters.

"Latijn - Wetenschappen" (173 sv), "Latijn - Wiskunde" (309 sv), "Wetenschappen - Wiskunde" (784 sv), "Moderne talen - Wiskunde" (263 sv), "Moderne talen - Wetenschappen" (372 sv), "Sport - Wetenschappen" (148 sv) en "Economie - Wiskunde" (520 sv) scoren allemaal beter dan het gemiddelde rest% voor het ASO3.

In de studierichtingen "Economie - Moderne talen" (1.547 sv), "Latijn - Moderne talen" (412 sv) en "Menswetenschappen" (1.357 sv) is nog ongeveer 1 op 5 schoolverlaters na 1 jaar werkzoekend.

"Rudolf Steinerpedagogie" (96 sv) scoort met een rest% van 26% het slechtst in het ASO3.

"Economie - Moderne talen" (765 sv) en "Menswetenschappen" (563 sv) zijn de absolute favorieten van de mannen in ASO3 maar deze richtingen doen het niet zo goed met respectievelijk 1 op 5 en 1 op 4 schoolverlaters die na 1 jaar nog op zoek zijn naar een job.

De rest% van "Wetenschappen - Wiskunde" (528 sv), "Economie - Wiskunde" (325 sv) en "Moderne talen - Wetenschappen" (187 sv) situeren zich dicht bij het gemiddelde rest% voor het ASO3.

Bij de vrouwen is "Menswetenschappen" (794 sv) de populairste studierichting, maar ook de enige die net boven het gemiddelde rest% scoort.

"Economie - Moderne talen" (782 sv) is ook een topper en scoort net als de rest van de top 5, "Wetenschappen - Wiskunde" (256 sv), "Latijn - Moderne talen" (229 sv) en "Economie - Wiskunde" (195 sv) beter dan het gemiddelde rest% voor het ASO3.

Net als in het verleden moeten wij vaststellen dat voor overeenkomstige richtingen in deze top 5 de doorstroming naar de arbeidsmarkt telkens vlotter verloopt voor de vrouwen dan voor de mannen.

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	14.192	15.275
Aantal ingeschreven VDAB:	11.107	10.871
Nog werkzoekend na 1 jaar:	2.336	2.144
Restpercentage:	16,5%	14,0%
Zonder werkervaring:	6,4%	5,4%

In dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het beëindigen van het 2de of 3de jaar van de 3de of 4de graad van het BSO.

Studenten die in het hoger onderwijs hun studies voortijdig hebben stopgezet maar voordien BSO3 of BSO4 hadden gevolgd, worden eveneens in dit niveau ondergebracht.

Opmerking:
Ingevolge een probleem met de bestanden van het modulair onderwijs kon het dept. Onderwijs slechts een bestand met ca 90% van deze schoolverlaters ter beschikking stellen. Aangezien het de opleidingen verpleegkunde betreft, die het zeer goed doen op de arbeidsmarkt, is het aantal schoolverlaters licht onderschat en wordt ook het rest% licht in negatieve zin beïnvloed.

Dit studieniveau presteert iets minder goed dan in de vorige editie mede door de hierboven aangehaalde redenen.

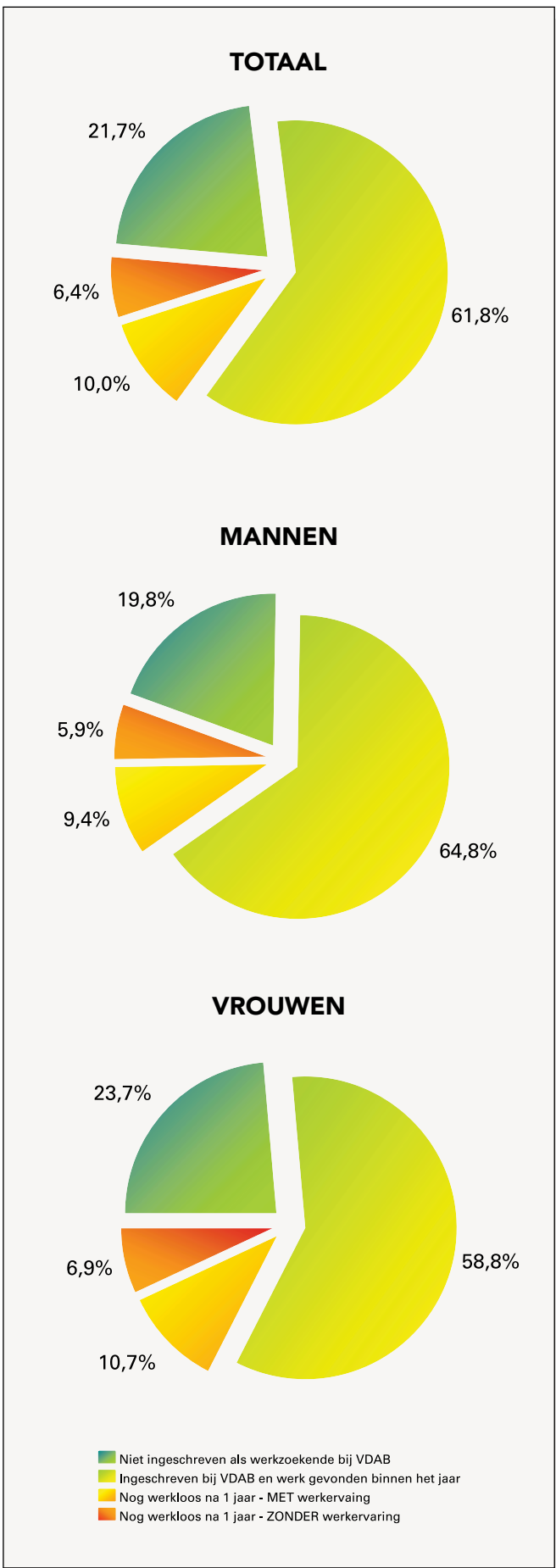
Iets meer dan 1 op 5 schoolverlaters schrijft zich niet in als werkzoekende bij de VDAB, dit is beduidend minder dan in de vorige editie (28,8%).

1 jaar na het verlaten van de school zijn 16,5% van deze schoolverlaters nog werkzoekend. Dit is al bij al een goede score voor dit studieniveau. Iets meer dan 6% van de schoolverlaters deed in deze periode geen werkervaring op en ook dit cijfer ligt 1 % punt hoger dan in de vorige editie.

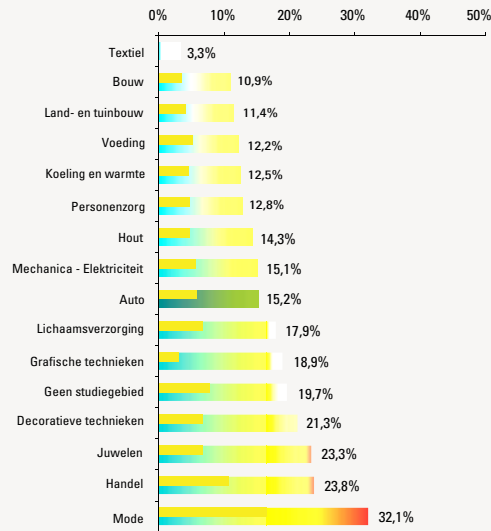
Hoewel meer vrouwen dan mannen rechtstreeks aansluitend bij hun opleiding hun weg vinden naar de arbeidsmarkt ligt het rest% bij de vrouwen toch merkbaar hoger dan dat bij de mannen.

De reden hiervoor is de goede uitstroom in de zorgsector bij de vrouwen. Dit betekent meteen ook dat een aantal andere richtingen met een groot aandeel vrouwen ondermaats presteren. Bij de mannen ligt het rest% doorheen alle studierichtingen wat dichterbij mekaar.

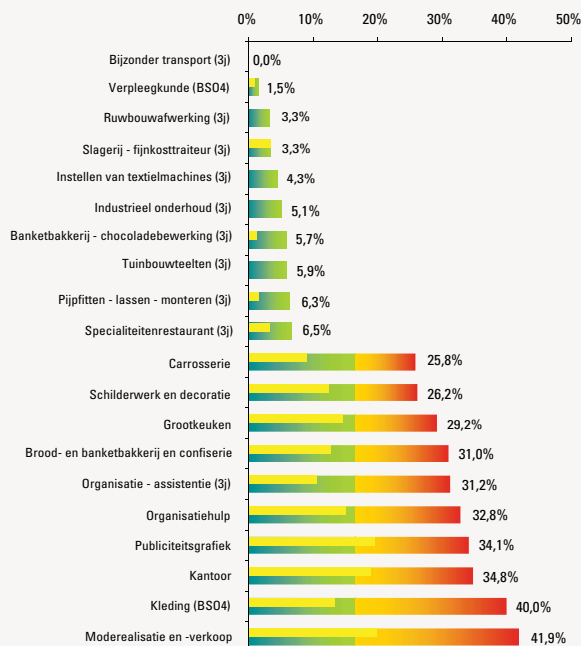
Als we de schoolverlaters bekijken die in het jaar na het verlaten van de school de kans kregen om werkervaring op te doen dan doen de mannen het hier ook beter dan de vrouwen. Dit heeft veel te maken met het aanbod in het secundair beroeps-onderwijs waar de opleidingen die traditioneel door mannen bevolkt worden meer mogelijkheden bieden op de arbeidsmarkt.

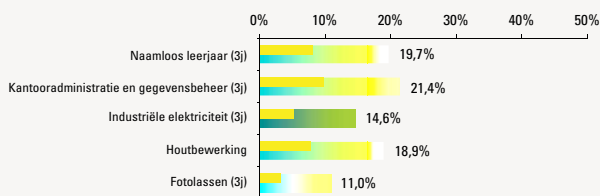
STUDIEGEBIEDEN

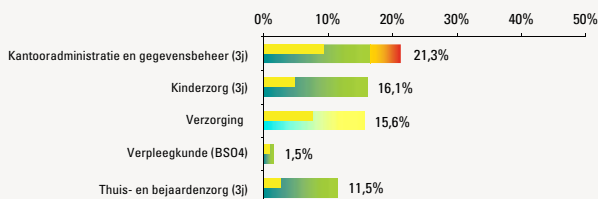
STUDIERICHTINGEN

TOP 5 - MANNEN

TOP 5 - VROUWEN

Het BSO3 + BSO4 telt 16 studiegebieden met minstens 20 schoolverlaters.

Het kleinste studiegebied "Textiel" (30 sv) presteert het best. "Bouw" (549 sv), "Land- en tuinbouw" (396 sv), "Voeding" (1.030 sv), "Koeling en warmte" (289 sv), "Personenzorg" (3.598 sv), "Hout" (875 sv), "Mechanica - Elektriciteit" (1.480 sv) en "Auto" (841 sv) halen stuk voor stuk goede resultaten en zijn bovendien geen ééndagsvliegers, in de vorige edities scoorden zij ook reeds goed.

"Lichaamsverzorging" (653 sv), "Grafische technieken" (132 sv) en "Geen studiegebied" (1.155 sv) blijven qua rest% net onder 20%.

Bij de minder goed presterende studiegebieden vinden wij "Decoratieve technieken" (287 sv), "Juwelen" (30 sv) en "Handel" (2.591 sv).

Het vroegere studiegebied "Kleding" dat nu "Mode" noemt (237 sv) presteert al jaren het slechtst.

In de grafiek hiernaast zijn de 10 meest en de 10 minst succesvolle studierichtingen uit het BSO3 en BSO4 opgenomen.

De 10 best presterende richtingen zijn naast "Verpleegkunde (BSO4)" (793 sv) allemaal 3de jaren van de derde graad. Door-gedreven specialisatie loont dus in het BSO3.

In de richting "Bijzonder transport (3j)" (22 sv) is niemand na 1 jaar nog werkzoekend.

Ook "Ruwbouwafwerking (3j)" (92 sv), "Slagerij - Fijnkostrateur (3j)" (60 sv) en "Instellen van textielmachines (3j)" (23 sv) halen schitterende resultaten.

Afgezien van "Verpleegkunde (BSO4)" is het overwicht van de mannen groot in deze top 10 van best presterende studierichtingen.

Minder goed vergaat het de schoolverlaters uit de richtingen "Publiciteitsgrafiek" (41 sv), "Kantoor" (371 sv), "Kleding (BSO4)" (30 sv) en "Moderealisatie - Verkoop" (86 sv) waar telkens meer dan 1 op 3 schoolverlaters nog werkzoekend is na 1 jaar.

De meeste mannen in BSO3 volgen een "Naamloos leerjaar (3j)" (777 sv), dit is een derde leerjaar van de 3de graad dat toegang geeft tot het hoger onderwijs.

"Kantooradministratie en gegevensbeheer (3j)" (565 sv) is ook erg in trek, maar de scores van de top 2 zijn niet zo goed.

In de top 5 presteren "Industriële elektriciteit (3j)" (364 sv) en vooral "Fotolassen (3j)" (273 sv) het best.

"Kantooradministratie en gegevensbeheer (3j)" (1.030 sv) oefent het meeste aantrekkingskracht uit op de vrouwen in dit niveau maar presteert niet zo goed.

De rest van de top 5 wordt ingenomen door de zorgsector met als uitschieter "Verpleegkunde (BSO4)" (721 sv).

Noteer dat de aantallen van deze richting licht onderschat zijn ingevolge een bestandsprobleem bij het dept. Onderwijs.

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	13.389	12.139
Aantal ingeschreven VDAB:	9.864	9.118
Nog werkzoekend na 1 jaar:	2.005	1.731
Restpercentage:	15,0%	14,3%
Zonder werkervaring:	7,3%	7,0%

In dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het beëindigen van het 2de of 3de jaar van de 3de graad van het TSO.

Studenten die in het hoger onderwijs hun studies voortijdig hebben stopgezet maar voordien TSO3 hadden gevolgd, worden in dit niveau teruggezet.

Iets meer dan 1 op 4 schoolverlaters uit het TSO3 schreef zich niet in als werkzoekende bij de VDAB.

15% van de schoolverlaters in dit niveau is 1 jaar na het verlaten van de school nog werkzoekend, wat een kleine achteruitgang betekent tegenover de vorige editie.

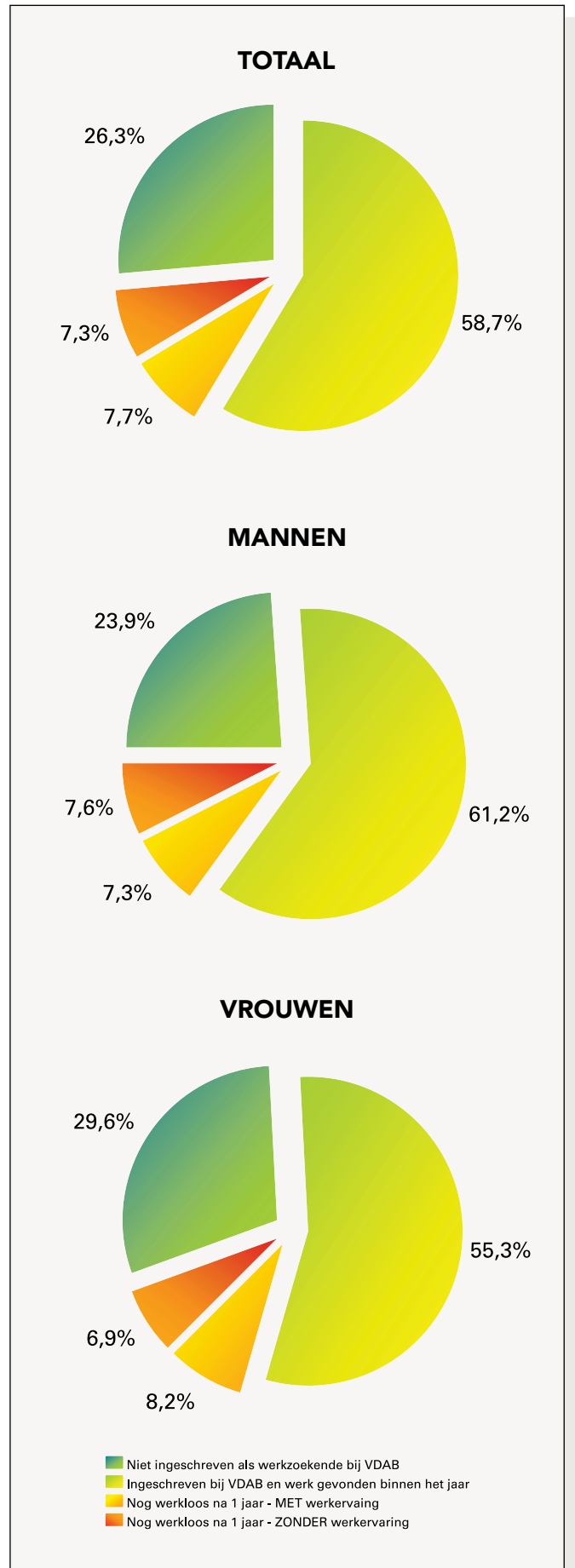
7,3% van alle schoolverlaters uit het TSO3 had na 1 jaar nog geen werkervaring opgedaan en ook dit is iets minder goed dan vorig jaar.

Vrouwen vinden makkelijker dan mannen rechtstreeks hun weg naar de arbeidsmarkt. Dit heeft vooral te maken met het overwicht van de vrouwen in een beperkt aantal richtingen die fel gegeerd zijn op de arbeidsmarkt.

In tegenstelling tot de vorige editie hebben de vrouwen het verschil in rest% met de mannen nu volledig weggewerkt.

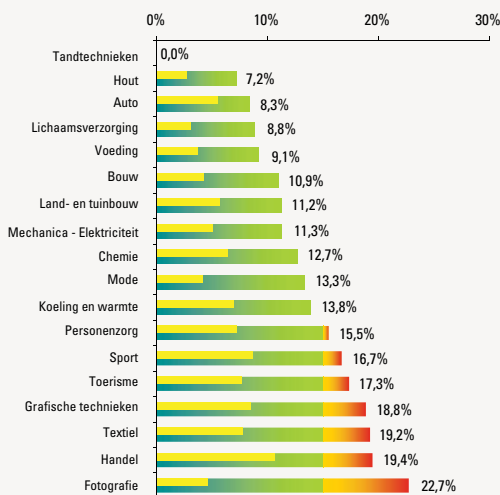
Mannen maken dus hun oorspronkelijke achterstand goed maar 1 jaar na het verlaten van de school is zowel bij mannelijke als bij vrouwelijke schoolverlaters 15% werkzoekend.

Ook bij de schoolverlaters die na 1 jaar nog geen werkervaring opdeden evolueerde de situatie ongunstig voor de mannen. 7,6% van de mannelijke schoolverlaters deed gedurende deze periode geen ervaring op tegenover 6,9% bij de vrouwen.

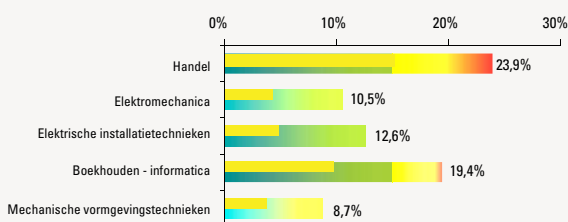
STUDIEGEBIEDEN

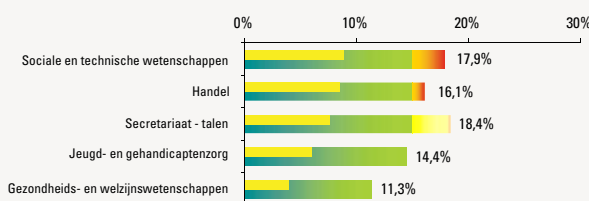
STUDIERICHTINGEN

TOP 5 - MANNEN

TOP 5 - VROUWEN

Het TSO3 telt 18 studiegebieden met minstens 20 werkzoekenden.

In het studiegebied "Tandtechnieken" (27 sv) is niemand nog werkzoekend na 1 jaar.

De studiegebieden "Hout" (306 sv), "Auto" (313 sv) "Lichaamsverzorging" (434 sv) en "Voeding" (328 sv) scoren rest% onder 10%.

Ook in de studiegebieden "Bouw" (192 sv), "Land- en tuinbouw" (286 sv) en "Mechanica - Elektriciteit" (2.743 sv) is nauwelijks meer dan 1 op 10 schoolverlaters nog werkzoekend na 1 jaar. "Chemie" (426 sv), "Mode" (98 sv) en "Koeling en warmte" (29 sv) doen het iets beter dan gemiddeld voor dit niveau.

Het studiegebied "Personenzorg" (2.688 sv) doet het net iets slechter dan het gemiddelde voor dit niveau.

"Grafische technieken" (345 sv), "Textiel" (26 sv), "Handel" (3.857 sv) en "Fotografie" (44 sv) halen de minst goede scores in het TSO3.

Net als in het BSO3 blijkt ook in het TSO3 het volgen van een derde jaar in de derde graad te lonen. De 9 best presterende studierichtingen zijn telkens specialisatiejaren van de derde graad.

Bij de best presterende richtingen zijn ook nu weer een aantal vaste waarden terug te vinden. "Toegepaste autotechnieken (3j)" (40 sv), "Computergestuurde mechanische productietechnieken (3j)" (64 sv), "Regeltechnieken (3j)" (64 sv) en "Landbouwmechanisatie (3j)" (21 sv) waren ook reeds toppers in de vorige editie maar tellen relatief minder schoolverlaters.

"Koel- en warmtechnieken" (21 sv), "Multimediatechnieken" (134 sv), "Fotografie" (44 sv) en "Informaticabeheer" (435 sv) zitten net als in de vorige editie in de hoek waar de klappen vallen. 1 op 5 tot 1 op 4 schoolverlaters uit deze richtingen zijn nog op zoek naar werk 1 jaar na het verlaten van de school.

"Handel" (665 sv) is de populairste studierichting bij de mannen in het TSO3 maar presteert ondermaats.

"Elektromechanica" (637 sv) en "Elektrische installatietechnieken" (627 sv) op 2 en 3 doen het een stuk beter.

"Boekhouden - Informatica" (556 sv) doet het op 4 weer een stuk minder maar de top 5 wordt afgesloten met een goede prestatie van "Mechanische vormgevingstechnieken" (503 sv).

De top 3 bij de vrouwelijke schoolverlaters in het TSO3 is identiek aan deze in de vorige editie. Ook nu scoren deze richtingen slechter dan het gemiddelde. "Sociale en technische wetenschappen" (1.018 sv) wint nog steeds aan populariteit, "Handel" (683 sv) en "Secretariaat - talen" (614 sv) staan op 2 en 3. "Jeugd- en gehandicaptenzorg" (450 sv) en "Gezondheids- en welzijnswetenschappen" (381 sv) doen het een stuk beter.

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	848	622
Aantal ingeschreven VDAB:	522	427
Nog werkzoekend na 1 jaar:	209	157
Restpercentage:	24,6%	25,2%
Zonder werkervaring:	12,4%	14,1%

In dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het beëindigen van het 2de of 3de jaar van de 3de graad van het KSO3.

Studenten die in het hoger onderwijs hun studies voortijdig hebben stopgezet maar voordien KSO3 hadden beëindigd, worden eveneens in rekening gebracht.

38,4% van de schoolverlaters uit het KSO3 schreven zich niet in als werkzoekende bij de VDAB en dit is een gevoelige stijging t.o.v. de vorige editie.

Deze positieve evolutie leidt echter niet tot een lager rest%. Bijna 25% van alle schoolverlaters uit het KSO3 is 1 jaar na het verlaten van de school nog steeds werkzoekend, wat maar een fractie minder is dan vorig jaar.

Het aandeel van de schoolverlaters die na 1 jaar nog geen werkervaring konden opdoen is voor de tweede maal op rij gedaald. Dit is zeker een positieve evolutie want het KSO3 bleef hier toch wel sterk achter op de andere studieniveaus bij de middengeschoolden en heeft ook nu nog een grote achterstand voor dit criterium.

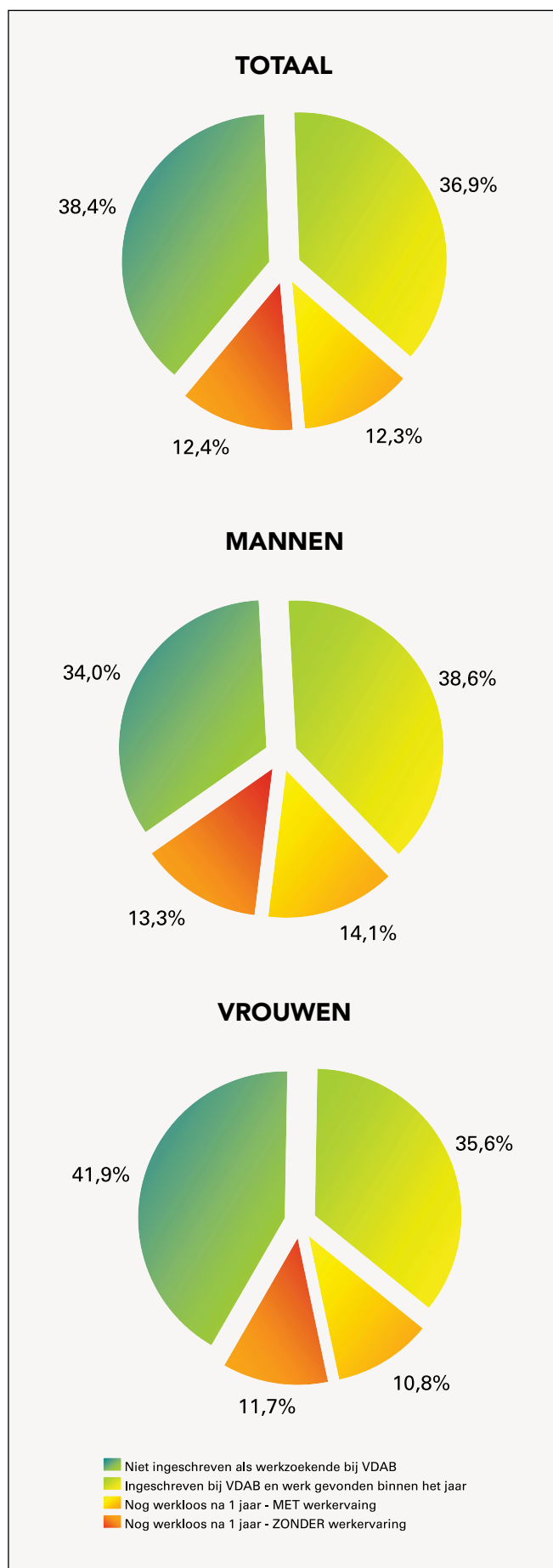
Vrouwen vinden beduidend meer hun weg naar de arbeidsmarkt onmiddellijk aansluitend op het verlaten van de school dan mannen, maar bij de beiden is dezelfde positieve evolutie waar te nemen.

1 jaar na het verlaten van de school zijn in verhouding veel minder vrouwen (22,5%) dan mannen (27,4%) werkzoekend. Tegenover de vorige editie verliezen de mannen hier verder terrein op de vrouwen.

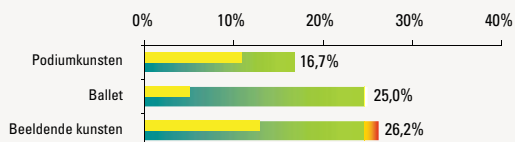
Ook het aandeel van de schoolverlaters die 1 jaar na het verlaten van de school nog niet gewerkt hebben daalt, en dit zowel bij de mannen als bij de vrouwen.

Ook hier blijven de vrouwen (11,7%) het beter doen dan de mannen (13,3%).

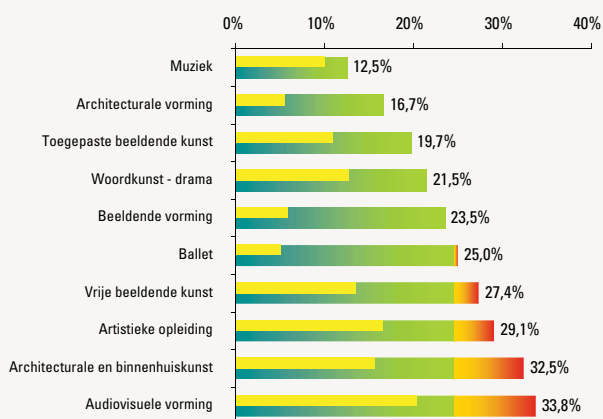
Hoewel de vrouwen een belangrijk numeriek overwicht hebben bij de schoolverlaters uit het KSO3 vinden zij toch merkbaar beter dan de mannen hun weg naar een eerste job.

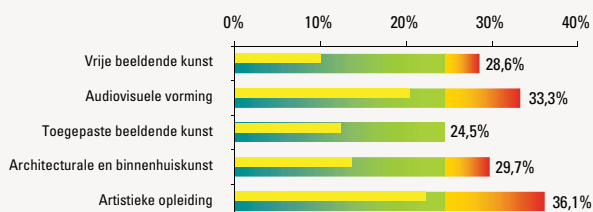
STUDIEGEBIEDEN

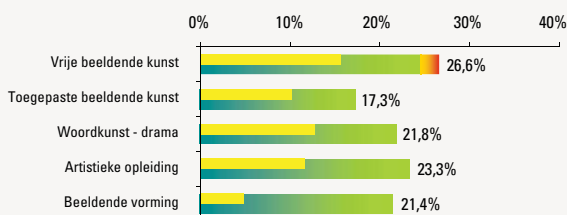
STUDIERICHTINGEN

TOP 5 - MANNEN

TOP 5 - VROUWEN

Het KSO3 telt 3 studiegebieden met minstens 20 schoolverlaters.

Het studiegebied "Podiumkunsten" (138 sv) scoort het best. "Ballet" (20 sv) en "Beeldende kunsten" (690 sv) doen het minder goed, ongeveer 1 op 4 schoolverlaters is nog werkzoekend 1 jaar na het verlaten van de school.

"Muziek" (40 sv), "Architecturale vorming" (36 sv) en "Toegepaste beeldende kunst" (147 sv) halen een rest% beneden de 20%.

"Woordkunst - Drama" (79 sv) en "Beeldende vorming" (68 sv) blijven nog net onder het gemiddelde rest% voor het KSO3.

In de richtingen "Ballet" (20 sv), "Vrije beeldende kunst" (179 sv) en "Artistieke opleiding" (79 sv) zijn nog meer dan 1 op 4 schoolverlaters na 1 jaar op zoek naar een job.

Wie "Architecturale en binnenhuiskunst" (77 sv) of "Audiovisuele vorming" (74 sv) studeert vindt het moeilijkst aansluiting met de arbeidsmarkt.

Bij de mannen doet slechts 1 studierichting, "Toegepaste beeldende kunst" (49 sv) het beter dan het gemiddelde voor het KSO3.

"Vrije beeldende kunst" (70 sv) is de populairste richting bij de mannen maar bijna 3 op 10 is na 1 jaar nog op zoek naar werk. "Audiovisuele vorming" (54 sv) doet het zo mogelijk nog slechter, 1 op 3 is nog werkzoekend na 1 jaar.

"Artistieke opleiding" (36 sv) presteert het slechtst in deze top 5.

Bij de vrouwen is de top 5 bijna identiek aan deze in de vorige editie. Vrouwen doen het ook veel beter dan de mannen. Enkel de populairste richting "Vrije beeldende kunst" (109 sv) doet het slechter dan het gemiddelde voor het KSO3.

"Toegepaste beeldende kunst" (98 sv) op 2 doet het meer dan behoorlijk voor dit niveau.

"Woordkunst - Drama" (55 sv), "Artistieke opleiding" (43 sv) en "Beeldende vorming" (42 sv) vervulden deze top 5.

Minder dan 1 op 4 schoolverlaters is nog op zoek naar werk 1 jaar na het verlaten van de school en dat is nog net onder het gemiddelde voor dit studieniveau.

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	16.265	16.357
Aantal ingeschreven VDAB:	12.652	12.844
Nog werkzoekend na 1 jaar:	1.322	1.691
Restpercentage:	8,1%	10,3%
Zonder werkervaring:	3,0%	5,8%

In dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het beëindigen van een opleiding in het HO1C.

Ook studenten die studies in het hoger onderwijs hebben stopgezet, maar voordien een diploma van het HO1C behaalden worden in aanmerking genomen.

Iets meer dan 1 op 5 schoolverlaters uit het HO1C schreef zich niet in bij de VDAB als werkzoekende, wat iets meer is dan in de vorige editie.

1 jaar na het verlaten van de school is 8,1% nog werkzoekend. HO1C is hiermee terug het best presterende studieniveau na de uitschuiver in de vorige editie toen gans het hoger onderwijs slecht presteerde.

Slechts 3% van de schoolverlaters in dit niveau heeft na 1 jaar nog geen enkele werkervaring kunnen opdoen en ook dat cijfer is een halvering t.o.v. de vorige editie.

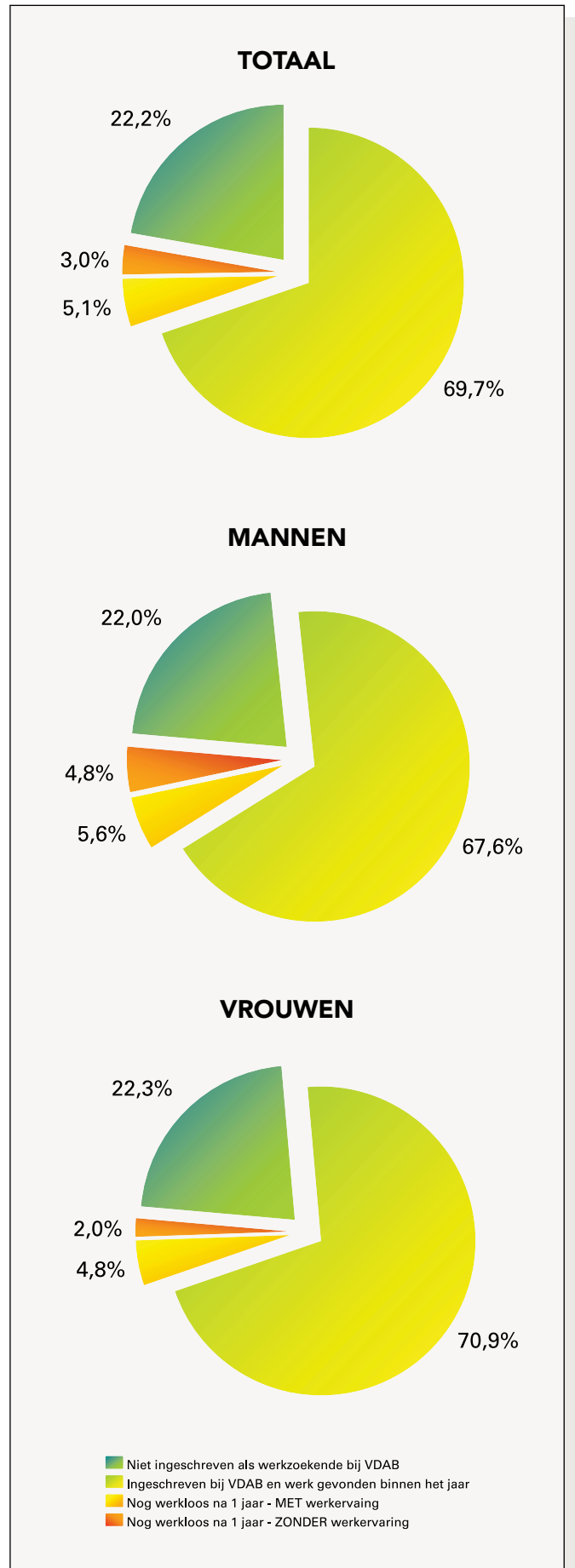
Vrouwen zijn nog steeds veel talrijker aanwezig in dit studieniveau en ze blijven ook een stuk beter presteren dan de mannen.

Er is weinig verschil tussen het aandeel van mannen en vrouwen die rechtstreeks van de schoolbanken een job vinden en zich dus niet inschrijven als werkzoekende.

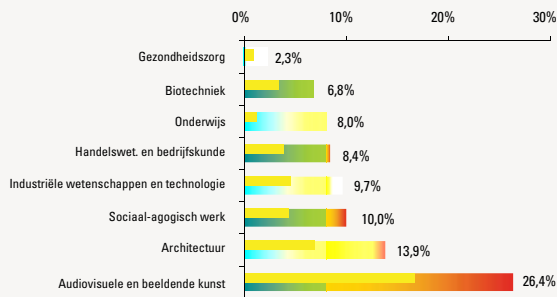
1 jaar later echter zijn de vrouwen (rest% = 6,8%) veel beter doorgestroomd naar de arbeidsmarkt dan de mannen (rest% = 10,4%).

Dit heeft uiteraard veel te maken met de verschillen in studiekeuze tussen mannen en vrouwen zoals we verder nog zullen zien.

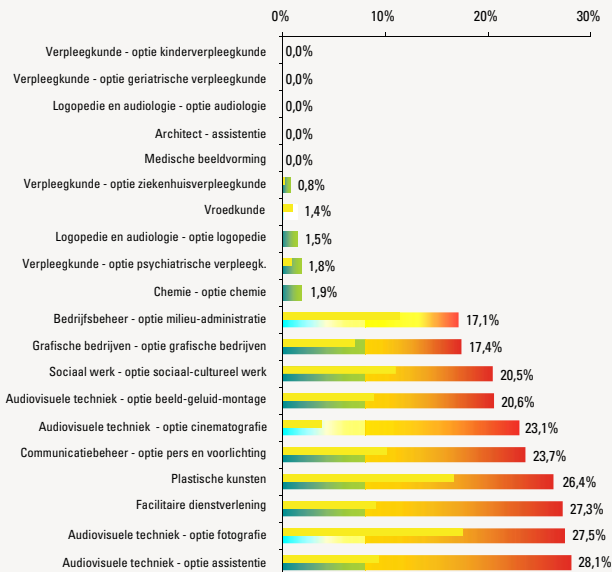
Ook het aandeel van de mannen (4,8%) dat na 1 jaar nog geen werkervaring heeft opgedaan bedraagt meer dan het dubbele dan dat van de vrouwen (2%).

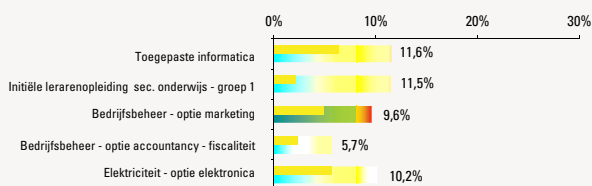
STUDIEGEBIEDEN

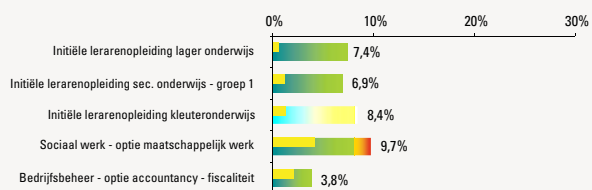
STUDIERICHTINGEN

TOP 5 - MANNEN

TOP 5 - VROUWEN

Het best presterende studiegebied in het HO1C is "Gezondheidszorg" (1.884 sv) wat wellicht niemand zal verwonderen. "Biotechniek" (236 sv) presteert merkbaar beter dan vorig jaar terwijl "Onderwijs" (4.393 sv) dan weer wat terrein moet prijsgeven.

Alle andere studiegebieden scoren minder goed dan het gemiddelde rest% voor het HO1C. Vooral "Audiovisuele en beeldende kunst" (72 sv) maakt een slechte beurt.

De 10 best presterende studierichtingen uit het HO1C worden gedomineerd door zorgrichtingen.

Alle schoolverlaters uit de richtingen "Kinderverpleegkunde" (111 sv), "Geriatrische verpleegkunde" (42 sv), "Audiologie" (30 sv) en "Medische beeldvorming" (22 sv) zijn na 1 jaar aan de slag. Ook "Architect - assistentie" (31 sv) telt geen werkzoekende schoolverlaters meer na 1 jaar.

"Ziekenhuisverpleegkunde" (480 sv), "Vroedkunde" (210 sv), "Logopedie" (133 sv), "Psychiatrische verpleegkunde" (109 sv) en "Chemie" (54 sv) halen stuk voor stuk schitterende resultaten.

De studierichtingen die een rest% scoren van meer dan 20% zijn op uitzondering van "Sociaal-cultureel werk" (254 sv), "Communicatiebeheer - optie pers en voorlichting" (334 sv) en "Facilitaire dienstverlening" (22 sv) na, allemaal artistieke opleidingen.

"Audiovisuele techniek - optie fotografie" (40 sv) en "Audiovisuele techniek - optie assistentie" (32 sv) halen wel heel slechte cijfers voor dit niveau.

"Toegepaste informatica" (871 sv) wint nog aan populariteit bij de mannen, doet het beter dan vorig jaar maar scoort net als "Initiële lerarenopleiding sec. onderwijs - groep 1" (695 sv) gevoelig boven het gemiddelde voor het HO1C.

In de top 5 bij de mannen weet enkel de opleiding "Bedrijfsbeheer - optie accountancy-fiscaliteit" (334 sv) beter te doen dan het gemiddelde.

Een beetje verwonderlijk is dat in "Elektriciteit - optie elektronica" (245 sv) op 5, nog 1 op 10 mannelijke schoolverlaters op zoek is naar een job 1 jaar na het verlaten van de school.

Onderwijs blijft de absolute topper bij de vrouwen in het HO1C. "ILO lager onderwijs" (1.324 sv), "ILO secundair onderwijs - groep 1" (1.204 sv) en "ILO kleuteronderwijs" (927 sv) in deze volgorde zijn de populairste richtingen bij de vrouwen in HO1C.

"Sociaal werk - optie maatschappelijk werk" (503 sv) scoort nog net onder 10%.

"Bedrijfsbeheer - optie accountancy - fiscaliteit" (494 sv) vervolledigt de top 5 en haalt een schitterend resultaat.

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	4.814	4.374
Aantal ingeschreven VDAB:	3.587	3.412
Nog werkzoekend na 1 jaar:	462	711
Restpercentage:	9,6%	16,3%
Zonder werkervaring:	4,9%	11,0%

In dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het beëindigen van een opleiding in het HO2C.

Ook studenten die studies in het hoger onderwijs hebben stopgezet, maar voordien een diploma van het HO2C behaalden worden in aanmerking genomen.

1 op 4 schoolverlaters uit het HO2C schreef zich niet in bij de VDAB als werkzoekende, dit is iets meer dan in de vorige editie.

9,6% van de schoolverlaters is 1 jaar na het afstuderen nog werkzoekend en 4,9% had in dat jaar nog geen werkervaring opgedaan.

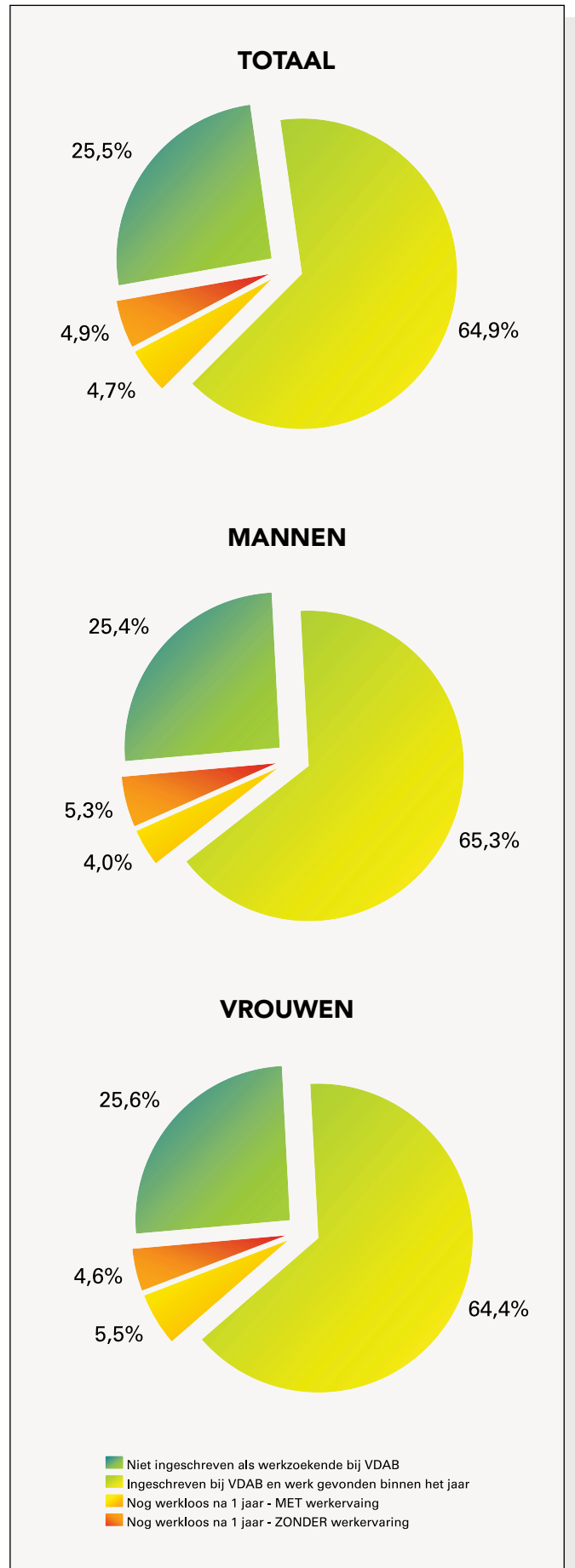
Het HO2C heeft zich duidelijk herpakt van het debacle in de vorige editie toen het einde van de observatieperiode (30-4-2004) een echt dieptepunt was in de aanwerving van jonge hooggeschoolden en van afgestudeerden uit het HO2C in het bijzonder.

Met de huidige prestaties komt dit niveau terug op de plaats waar het thuishoort.

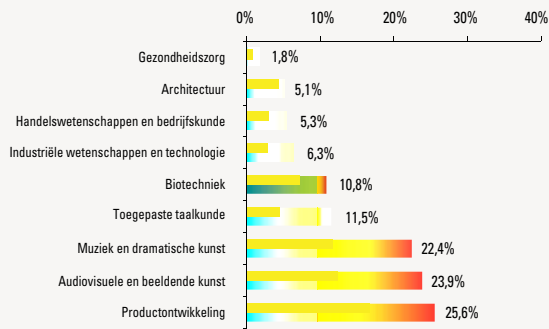
Zowel bij de mannen als bij de vrouwen vindt 1 op 4 zijn weg naar de arbeidsmarkt aansluitend aan het onderwijs.

1 jaar na het verlaten van de school doen mannen (rest% = 9,2%) het iets beter dan vrouwen (rest% = 10,1%), vooral te wijten aan het verschil in studiekeuze.

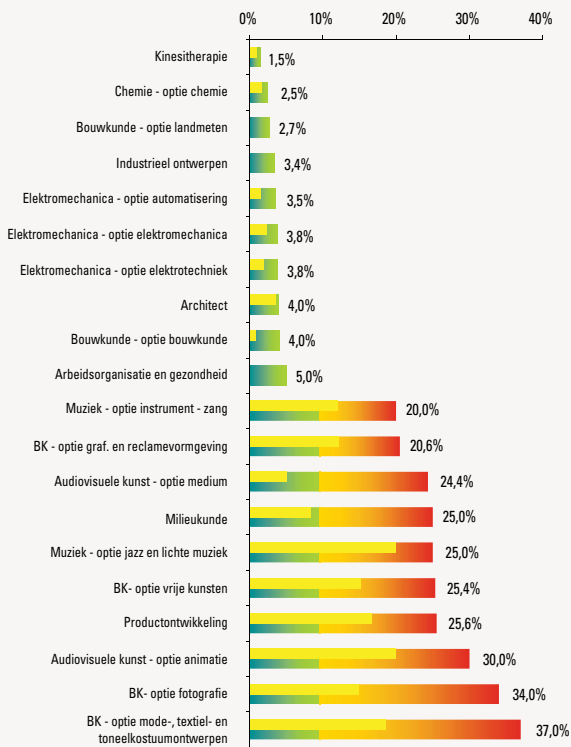
1 jaar na het verlaten van de school zijn er nog steeds meer mannen (5,3%) dan vrouwen (4,6%) die op dat ogenblik nog geen werkervaring opdeden.

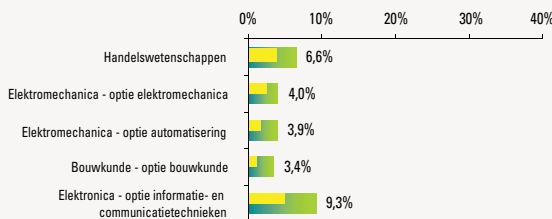
STUDIEGEBIEDEN

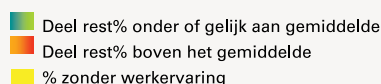
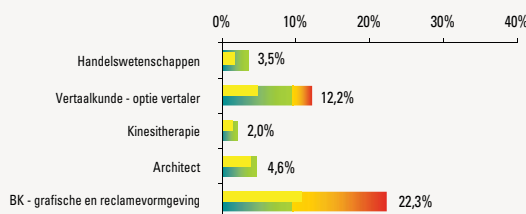
STUDIERICHTINGEN

TOP 5 - MANNEN

TOP 5 - VROUWEN

Het HO2C telt 9 studiegebieden

4 studiegebieden scoren beter dan het gemiddelde rest% voor het HO2C. "Gezondheidszorg" (224 sv) verdringt "Architectuur" (276 sv) als best scorend studiegebied.

Ook de studiegebieden "Handelswetenschappen en bedrijfskunde" (1.314 sv) en "Industriële wetenschappen en technologie" (1.567 sv) doen het beter dan het gemiddelde voor het HO2C.

"Biotechniek" (83 sv) en "Toegepaste taalkunde" (443 sv) presteren iets minder dan het gemiddelde rest%.

"Muziek en dramatische kunst" (205 sv), "Audiovisuele en beeldende kunst" (612 sv) en "Productontwikkeling" (90 sv) kunnen het ook in deze editie niet waarmaken en scoren slecht.

"Kinesitherapie" (205 sv) is de best scorende richting in het HO2C.

"Chemie - optie chemie" (122 sv), "Bouwkunde - optie landmeten" (37 sv), "Industrieel ontwerpen" (29 sv), "Elektromechanica - optie automatisering" (199 sv), "Elektromechanica - optie elektromechanica" (293 sv), "Elektromechanica - optie elektrotechniek" (52 sv), "Architect" (227 sv), "Bouwkunde - optie bouwkunde" (223 sv) en "Arbeidsorganisatie en gezondheid" (20 sv) zijn studierichtingen waar 1 jaar na het verlaten van de school niet eens 1 op 20 schoolverlaters nog op zoek is naar een job.

Ook in het HO2C zijn, op uitzondering van "Milieukunde" (24 sv) en "Productontwikkeling" (90 sv), de 10 slechtst presterende richtingen stuk voor stuk artistieke opleidingen.

In de richtingen "Audiovisuele kunst - optie medium" (78 sv), "Muziek - optie jazz en lichte muziek" (20 sv) en "BK-optie vrije kunsten" (138 sv) is na 1 jaar nog ongeveer 1 op 4 schoolverlaters op zoek naar een job.

De richtingen "Audiovisuele kunst-optie animatie" (20 sv), "BK-optie fotografie" (47 sv) en "BK - optie mode-, textiel- en toneelkostuumontwerpen" (27 sv) halen restpercentages tussen 30% en 37%. Gelukkig is het aantal schoolverlaters uit deze richtingen eerder beperkt.

Uitgezonderd "Handelswetenschappen" (575 sv) op 1 bestaat de top 5 bij de mannen uitsluitend uit technische opleidingen.

"Elektromechanica - optie elektromechanica" (273 sv), "Elektromechanica - optie automatisering" (179 sv) en "Bouwkunde - optie bouwkunde" (174 sv) presteren schitterend.

"Elektronica - optie informatie- en communicatietechnieken" op 5, doet het iets minder maar scoort nog net beter dan het gemiddelde voor dit studieniveau.

Net als bij de mannen is "Handelswetenschappen" (599 sv) ook bij de vrouwen de populairste richting en scoort er beter. Verder zijn er in de top 5 geen overeenkomsten tussen mannen en vrouwen.

"Vertaalkunde - optie vertaler" (352 sv) presteert slechts matig. "Kinesitherapie" (147 sv) en "Architect" (131 sv) op 3 en 4 doen het dan weer veel beter.

Vrouwen die kiezen voor "Beeldende kunst - optie grafische en reclamevormgeving" (121 sv) moeten er rekening mee houden dat hun jobkansen niet zo gunstig zijn.

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	11.106	10.762
Aantal ingeschreven VDAB:	6.487	6.592
Nog werkzoekend na 1 jaar:	982	1.320
Restpercentage:	8,8%	12,3%
Zonder werkervaring:	4,4%	8,2%

In dit niveau vinden wij alle schoolverlaters terug die een universitair diploma behaalden.

Wie nog een aanvullend of specialisatiejaar volgde, wordt teruggezet naar de gevolgde basisopleiding.

Van alle schoolverlaters met een universitair diploma schrijft 41,6% zich niet in als werkzoekende bij de VDAB wat iets meer is dan in de vorige editie.

1 jaar na het beëindigen van de studies is nog 8,8% als werkzoekende ingeschreven. Na de slechte prestatie van vorig jaar zit het universitair onderwijs daarmee terug op het niveau van 2 jaar geleden.

4,4% van alle universitaires heeft na 1 jaar nog geen werkervaring opgedaan wat bijna een halvering betreft t.o.v. vorig jaar.

Mannen vinden iets makkelijker dan vrouwen rechtstreeks werk aansluitend op de studies.

Vrouwen halen deze achterstand echter ruimschoots in, 1 jaar later is 8,2% van de vrouwen nog werkzoekend tegenover 9,7% bij de mannen.

Ook het aandeel van de werkzoekenden dat dan nog geen werkervaring heeft opgedaan is kleiner bij de vrouwen (4,1%) dan bij de mannen (5%).

Opmerking:

Een aantal studenten studeert af aan een universiteit die niet onderworpen is aan de regelgeving van het dept. Onderwijs (Franse Gemeenschap of buitenlands onderwijs).

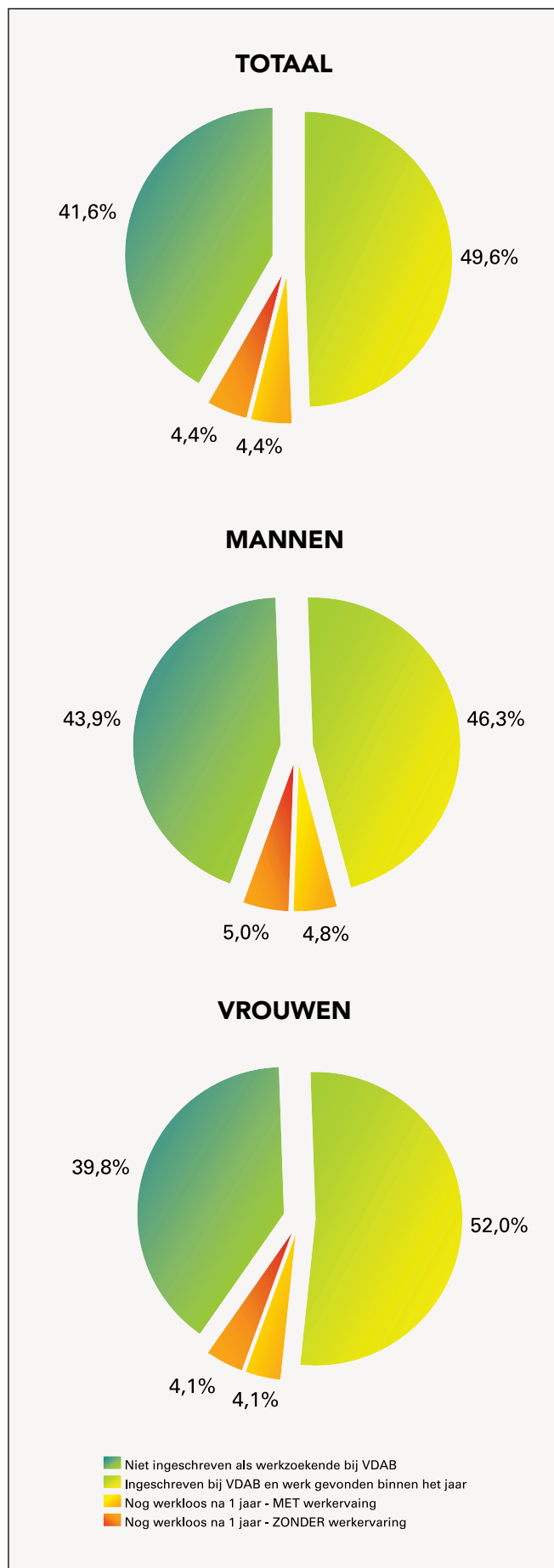
Deze studenten zitten niet in de bestanden van het departement Onderwijs. Als zij doorstromen naar de arbeidsmarkt zonder zich bij de VDAB als werkzoekende in te schrijven, zitten zij niet in deze cijfers.

Het aantal afgestudeerde universitaires is dus wellicht groter dan deze cijfers aangeven.

Dit betekent dat het totale aantal afgestudeerde universitaires dat zich aanbiedt op de arbeidsmarkt onderschat is en het restpercentage dus overschat.

Er zijn momenteel geen cijfers beschikbaar omtrent het aantal universitaires die op de arbeidsmarkt komen na studies in een instelling van een andere gemeenschap of land.

De omvang van het probleem is dus op dit ogenblik moeilijk in te schatten.

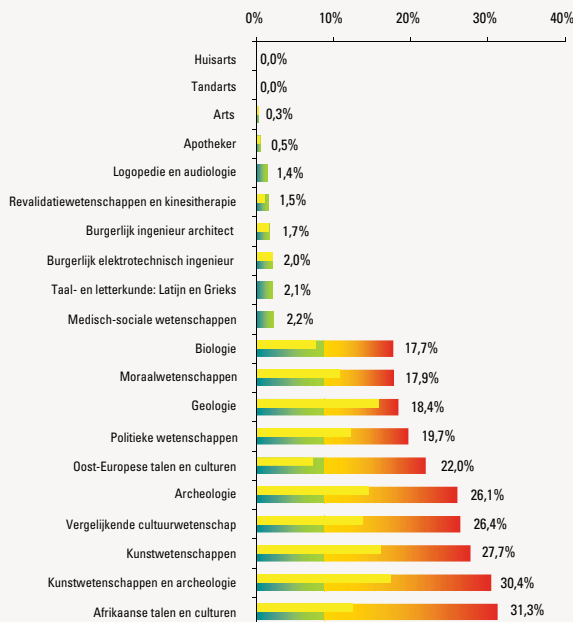

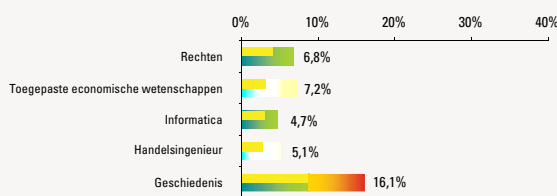
STUDIEGEBIEDEN

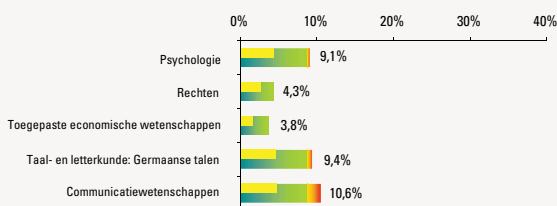
STUDIERICHTINGEN

TOP 5 - MANNEN

TOP 5 - VROUWEN

Het universitair onderwijs telt 19 studiegebieden.

In het studiegebied "Tandheelkunde" (51 sv) is niemand na 1 jaar nog werkzoekend.

"Geneeskunde" (479 sv), en "Farmaceutische wetenschappen" (207 sv) zijn studiegebieden waar na 1 jaar amper nog een werkzoekende schoolverlater gevonden wordt.

"Sociale gezondheidswetenschappen" (234 sv), "Godgeleerdheid, godsdienstwetenschappen" (44 sv), "Toegepaste wetenschappen" (674 sv), "Toegepaste biologische wetenschappen" (517 sv), "Economische en toegepaste economische wetenschappen" (1.523 sv), "Lichamelijke opvoeding, revalidatiewetenschappen en kine" (477 sv), "Wetenschappen" (1.261 sv), "Rechten, notariaat en criminologische wetenschappen" (1.364 sv) en "Taal- en letterkunde" (778 sv) zijn studiegebieden die beter scoren dan het gemiddelde rest% voor universitair. Minder dan 1 op 10 schoolverlaters is na 1 jaar nog op zoek naar een job.

Ook de andere studiegebieden doen het een stuk beter dan in de vorige editie. De enige uitzondering op deze regel is het studiegebied "Archeologie en kunstwetenschappen" (244 sv) waar bijna 3 op 10 schoolverlaters nog werkzoekend zijn na 1 jaar.

In de richtingen "Huisarts" (111 sv) en "Tandarts" (51 sv) is niemand na 1 jaar nog werkzoekend.

"Arts" (368 sv) en "Apotheker" (207 sv) scoren een rest% van minder dan 1%.

Maar ook de richtingen "Logopedie en audiologie" (72 sv), "Revalidatiewetenschappen en kinesitherapie" (202 sv), "Burgerlijk ingenieur architect" (121 sv), "Burgerlijk elektrotechnisch ingenieur" (98 sv), "Taal- en letterkunde - Latijn en Grieks" (47 sv) en "Medisch - sociale wetenschappen" (136 sv) zetten een schitterende prestatie neer.

In de richtingen "Biologie" (299 sv), "Moraalwetenschappen" (28 sv), "Geologie" (38 sv) en "Politieke wetenschappen" (279 sv) is iets minder dan 1 op 5 schoolverlaters nog werkzoekend na 1 jaar. Bij de 10 slechtst presterende studierichtingen vinden wij 4 richtingen terug die er ook in de vorige editie reeds stonden. "Archeologie" (69 sv), "Kunstwetenschappen" (137 sv), "Kunstwetenschappen en archeologie" (23 sv) en "Afrikaanse talen en culturen" (32 sv) doen het nu slechter dan vorig jaar en gaan dus in tegen de positieve trend voor de universitair afgestudeerden.

"Rechten" (482 sv) blijft de topper bij de mannen gevolgd door "Toegepaste economische wetenschappen" (433 sv).

"Informatica" (234 sv) duikt de top 5 binnen met een zeer goede prestatie. Hetzelfde kan gezegd worden van "Handelsingenieur" (215 sv) maar dit is een vaste waarde bij de mannen.

"Geschiedenis" (186 sv) blijft eveneens populair bij de mannen maar valt duidelijk uit de toon.

Psychologie" (571 sv) ontthoort "Rechten" (560 sv) als populairste studierichting bij de vrouwen.

De rest van de top 5 ondergaat geen wijzigingen t.o.v. de vorige editie, maar alle richtingen presteren wel een stuk beter dan vorig jaar.

"Toegepaste economische wetenschappen" (453 sv), "Taal- en letterkunde - Germaanse talen" (351 sv) en "Communicatiewetenschappen" (341 sv) vervolledigen deze top 5 van populairste richtingen bij de vrouwelijke universitair.

De link met de arbeidsmarkt

42

- ▶ 1.204 schoolverlaters komen op de arbeidsmarkt **zonder enige kwalificatie** (Max. SO1). Bijna 4 op 10 van deze schoolverlaters is 1 jaar na het verlaten van de school nog steeds werkzoekend en de helft van hen heeft zelfs op dat ogenblik nog geen werkervaring opgedaan.
Het aantal schoolverlaters in dit laagste niveau schommelt nogal eens over de laatste 4 jaar. Jaren met meer schoolverlaters vallen samen met lagere rest% en een grotere dynamiek. Zijn er minder schoolverlaters in dit niveau dan is het rest% hoger en is ook de dynamiek kleiner. Het lijkt er sterk op dat een harde kern van schoolverlaters in dit niveau absoluut niet klaar is voor de arbeidsmarkt.

De daling van het aantal schoolverlaters is zeker positief. Het hoge rest% en dito aandeel zonder werkervaring doet echter vrezen dat een groot aantal schoolverlaters uit deze groep bijzonder slechte kaarten heeft met betrekking tot de arbeidsmarkt. Zonder een intensieve begeleiding, liefst op de werkvloer, gaan de meesten een uiterst onzekere toekomst op de arbeidsmarkt tegemoet. Voor deze jongeren is een goede werkhouding veel belangrijker dan de kennis die ze in de school opdeden om alsnog te slagen op de arbeidsmarkt.

- ▶ Schoolverlaters uit de **middenstandsopleidingen** (MO) leveren iets in t.o.v. de vorige editie maar deze opleidingsvorm blijft het goed doen, zeker in vergelijking met concurrerende opleidingen in hetzelfde scholingsniveau.

Van de 2.184 schoolverlaters die een middenstandsopleiding volgden is 1 jaar nadien 13,5% nog werkzoekend, maar belangrijker is dat slechts 2,9% geen werkervaring opdeed in dat jaar. Deze score is vooral te wijten aan het zeer goede resultaat van de mannen maar dit neemt niet weg dat ook vrouwen na het volgen van een middenstandsopleiding goede vooruitzichten hebben op de arbeidsmarkt.

Enkele grotere studiegebieden doen het niet zo goed, maar praktisch alle technische gebieden op uitzondering van "Decoratieve technieken", doen het zeer goed.

Volledigheidshalve dienen wij te vermelden dat het goede resultaat van de middenstandsopleidingen ook veel te maken heeft met de grotere uitval tijdens de opleiding. Wie volhoudt tot het einde plukt echter duidelijk de vruchten.

- ▶ Hoewel het **deeltijds beroepssecundair onderwijs** (DBSO) erg praktijkgericht is en het qua structuur nogal wat overeenkomsten vertoont met de middenstandsopleidingen, zijn de prestaties lang niet zo goed te noemen.
Van de 2.842 schoolverlaters uit het DBSO is 35,6% nog werkzoekend 1 jaar na het verlaten van de school en deed 11,5% geen werkervaring op gedurende dat jaar.

Het ontbreken van de "werkcomponent" bij iets minder dan de helft van deze schoolverlaters weegt zwaar op het resultaat. Dit is meteen ook de reden waarom vergelijkbare opleidingen het veel minder goed doen in het DBSO dan in de middenstandsopleidingen.

Het DBSO heeft ook te kampen met een imagoprobleem, meer en meer verwordt dit studieniveau tot de bodem van de waterval.

Leerlingen die bewust kiezen voor deeltijds onderwijs dreigen zo een minderheid te worden tussen leerlingen die schoolmoe zijn en naar het einde van de leerplicht snakken en van daaruit kiezen voor een deeltijds regime.

Ook leerlingen die het in de middenstandsopleidingen niet meer zien zitten en nog leerplichtig zijn kunnen dikwijls niet meer aarden in het voltijds onderwijs en komen dus ook in het DBSO terecht. Al deze factoren wegen zwaar door op de arbeidskansen van DBSO schoolverlaters, die dikwijls onvoldoende arbeidsmarktrijp zijn en niet over de juiste werkhoudingen beschikken.

Er zijn slechts weinig studiegebieden van enige omvang die een redelijke prestatie neerzetten. Grote studiegebieden zoals "Bouw", "Hout", "Metaal en kunststoffen", "Personenzorg" en "Voeding - Horeca" die in andere niveaus wel behoorlijke scores halen, presteren hier ondermaats. Het is duidelijk dat deze schoolverlaters de arbeidsmarkt (te) weinig te bieden hebben.

De studiegebieden "Handel en administratie" en "Transport" (dat eigenlijk niets met transport te maken heeft maar alles met auto-techniek en carrosserie), trekken beide veel leerlingen aan maar men kan zich de vraag stellen of men bij de studenten uit deze opleidingen niet te veel verwachtingen wekt, rekening houdend met de massale concurrentie uit alle andere niveaus waarvan sommige het ook reeds moeilijk hebben.

- ▶ Het aantal schoolverlaters uit het **algemeen secundair onderwijs van de 2de graad** (ASO2) situeert zich op hetzelfde niveau als in de vorige studie.

Het gaat daarbij in grote mate over schoolverlaters die een 1ste jaar in de derde graad secundair onderwijs aanvatten maar die studie niet afmaakten en afhaakten wanneer zij niet meer leerplichtig waren. Ondanks het feit dat zij hun studie niet afmaakten hebben zij wel een streepje voor op andere schoolverlaters uit de tweede graad van het secundair onderwijs. Omwille van hun algemene vorming en elementaire talenkennis blijven zij gegeerde kandidaten voor weliswaar dikwijls laagbetaalde jobs in de grote distributieketens. Deze vlotte overgang van school naar werk verzekert hen echter nog geen stabiele job op de langere termijn.

- ▶ Het **beroepssecundair onderwijs van de 2de graad** (BSO2) is het op één na slechtst presterende studieniveau bij de laaggeschoolden. De resultaten worden nauwelijks negatief beïnvloed door de samenvoeging met de schoolverlaters uit het buitengewoon secundair onderwijs (BuSO).

Uitgezonderd de maritieme opleidingen met amper 6 schoolverlaters slaagt geen enkel studiegebied er in een rest% te scoren dat onder 30% ligt. Goed in de markt liggende opleidingen zoals "Bouw", "Hout", "Mechanica - Elektriciteit" en "Personenzorg" verliezen hun beste troeven als deze opleiding niet afgemaakt wordt.

Wie als BSO2'er de school verlaat na een afgebroken opleiding "Mode" of "Grafische technieken" heeft 1 kans op 2 om een jaar later nog werkzoekend te zijn. De kans om gedurende dat jaar toch enige werkervaring op te doen is ook al niet zeer groot. Het mag duidelijk zijn dat "Mode" (de nieuwe naam voor "Kleding") slechts beperkte mogelijkheden biedt op de arbeidsmarkt en bijna uitsluitend voor wie zijn (gespecialiseerde) studies afmaakt.

Door de toenemende digitalisering van de grafische sector valt er voor schoolverlaters die deze opleiding volgden en na de tweede graad de school verlaten weinig te rapen op de arbeidsmarkt. Men kan zich afvragen of deze opleiding, gezien de toenemende complexiteit nog in het beroepssecundair onderwijs thuishoort.

BSO2 is samen met DBSO voor heel wat schoolverlaters de bodem van de waterval. Dikwijls wachten zij in dit niveau nog enkel op het moment dat zij niet meer leerplichtig zijn en zij de schoolbanken vaarwel kunnen zeggen. Dit weegt natuurlijk op de motivatie en hypothekeert in belangrijke mate de overgang naar de arbeidsmarkt.

Ondanks al deze handicaps is het aandeel van de schoolverlaters uit het BSO2 die na 1 jaar nog geen werkervaring konden opdoen amper gestegen en dat is dan weer wel een positief gegeven.

- ▶ In het **technisch secundair onderwijs van de 2de graad** (TSO2) is de toestand een stuk beter te noemen, iets meer dan 1 op 4 schoolverlaters is na 1 jaar nog op zoek naar een job wat quasi hetzelfde percentage is als in de vorige editie. Toch neemt in het TSO2 het percentage schoolverlaters dat na 1 jaar nog niet werkte toe en ligt zelfs iets hoger dan in het BSO2. Het aantal schoolverlaters uit het TSO2 neemt iets toe t.o.v. de vorige onderzoeksperiode.

De schoolverlaters in het TSO2 zitten sterk geconcentreerd in een vijftal studiegebieden. Hoewel ook in dit niveau de ambitie groot is om administratief werk te verrichten, getuige het groot aantal schoolverlaters dat "Handel" volgde, zullen de meeste schoolverlaters zich moeten tevreden stellen met een andere job omwille van de grote concurrentie uit andere studieniveaus. "Mechanica - Elektriciteit", "Personenzorg" en "Toerisme" oefenen ook een grote aantrekkingskracht uit en scoren net als "Handel" een rest% tussen 25% en 30%.

De grote uitzondering in dit niveau vinden wij terug in het studiegebied "Sport" waar van de 111 schoolverlaters er nog maar 16 (14,4%) werkzoekend zijn na 1 jaar. Er is niet direct een verklaring voorhanden.

Aan de andere kant merken wij ook in dit niveau weer de slechte aansluiting van het studiegebied "Grafische technieken", gelukkig gaat het maar om 29 schoolverlaters.

- ▶ Het **kunstsecundair onderwijs van de 2de graad** (KSO2) telt amper 156 schoolverlaters, waarvan er 1 jaar na het verlaten van de school nog 45 of 28,8% werkzoekend zijn. Aangezien het hier over een zeer beperkt aantal schoolverlaters gaat kunnen aan deze cijfers geen verregaande conclusies gekoppeld worden. Het feit dat deze schoolverlaters hun studies niet afmaakten maakt hun kwetsbaar op de arbeidsmarkt. Zij hebben af te rekenen met heel wat concurrentie van hun collega's die hun studies wel afmaakten want ook daar is de doorstroming niet zo goed.

- ▶ Het **algemeen secundair onderwijs van de 3de graad** (ASO3) blijft het behoorlijk doen, maar omwille van ontbrekende gegevens over de studenten die verder studeren buiten de Vlaamse Gemeenschap, zijn de resultaten van dit niveau enigszins geflatteerd. T.o.v. de vorige editie is het aantal schoolverlaters uit het ASO3 sterk toegenomen. "Economie - Moderne talen" en "Menswetenschappen" zijn de absolute toppers qua aantal schoolverlaters maar op de arbeidsmarkt doen zij het niet zo goed. Richtingen met "Latijn" en "Grieks" presteren goed uitgezonderd "Latijn - Moderne talen". Ook de wiskundige richtingen doen het behoorlijk.

Opmerkelijk is toch dat veel schoolverlaters uit zogenaamd sterke richtingen zoals "Wetenschappen - Wiskunde", "Latijn - Wiskunde", "Latijn - Wetenschappen", ... hun secundaire studies wel afmaken maar daarna geen verdere studies aanvatten of niet slagen in het hoger onderwijs hoewel zij daarvoor toch over de vereiste capaciteiten zouden moeten beschikken. Veel van deze schoolverlaters hebben wellicht de capaciteiten om een professionele bachelor te behalen en zo bij te dragen tot het wegwerken van een aantal knelpuntberoepen.

Men kan zich vragen stellen of deze schoolverlaters wel de juiste keuze gemaakt hebben door voor het ASO te kiezen.

- ▶ Hoewel het **beroepssecundair onderwijs van de 3de en 4de graad** (BSO3 & BSO4) meer afgestemd is op mannen dan op vrouwen is het aantal schoolverlaters quasi gelijk verdeeld. Dit heeft te maken met de massale aanwezigheid van vrouwelijke schoolverlaters in een beperkt aantal studiegebieden. "Verpleegkunde", een modulaire opleiding tot verpleegkundige in het BSO4, scoort veruit het best. Een bestandsprobleem bij het dept. Onderwijs waardoor maar ongeveer 90% van deze schoolverlaters geregistreerd werden, heeft nog een licht negatieve invloed op het eindresultaat van dit studieniveau.

In de hardere technische richtingen treffen we hoofdzakelijk mannen aan terwijl de vrouwen prominent aanwezig zijn in de zorg-richtingen. Er wordt dus nog steeds vrij traditioneel gekozen in dit studieniveau en voor wat de hardere richtingen betreft is dit misschien wel terecht omdat vrouwen uit deze opleidingen weinig of geen kansen krijgen op de arbeidsmarkt. Opvallend is hier ook weer de grote belangstelling voor administratief werk (Kantooradministratie en gegevensbeheer - 3de jaar), vooral populair bij vrouwen maar met minder goede perspectieven op tewerkstelling.

In tegenstelling tot het BSO2 blijkt dat het afmaken van de studies voor heel wat studiegebieden het verschil maakt. Opleidingen in de "Bouw", "Hout" en "Mechanica - Elektriciteit" kunnen nu wel goede resultaten voorleggen. Binnen "Grafische technieken" doet de richting "Grafische opmaaksystemen" het zeer goed maar "Meerkleurendruk - drukwerkveredeling" scoort dan weer heel wat minder.

Een studiegebied met heel wat keuzemogelijkheden is "Land- en tuinbouw". Dit studiegebied is de laatste jaren constant bij de beter presterende, hier zijn dus wellicht nog mogelijkheden al klinkt het wellicht wat minder hip. Ook de opleidingen binnen het studiegebied "Koeling en warmte" doen het zeer goed, de toenemende vraag naar luchtbehandeling, ook door particulieren, is hier wellicht niet vreemd aan.

Het studiegebied "Auto" doet het globaal goed maar wie "Autotechnieken" of "Carrosserie" studeerde staat er niet zo goed voor. Wie de evoluties in de automobiellindustrie een beetje volgt merkt dat moderne wagens meer en meer volgestouwd worden met elektronica wat zelfs het begrip "Autotronica" heeft doen ontstaan. Omwille van deze evolutie moet de vraag gesteld worden of de opleiding "Autotechnieken" nog wel aangewezen is in het BSO. De verminderde prestatie van de opleiding "Carrosserie" heeft dan weer te maken met de verhoogde verkeersveiligheid waardoor er minder ongevallen gebeuren.

Hoewel het studiegebied "Kleding" een nieuwe snit aangemeten kreeg, het noemt nu "Mode", heeft het slechts een toekomst wanneer het zich verregaand specialiseert. De vraag naar generalisten is bijna onbestaande in dit vakgebied. Hetzelfde geldt in mindere mate voor het studiegebied "Lichaamsverzorging" dat zich nu grotendeels beperkt tot haarzorg terwijl er gezien de toename van een ouder wordend en vermogend publiek wellicht mogelijkheden zijn voor een meer integraal lichaamsverzorgend aanbod.

Het studiegebied "Voeding" biedt een waaier aan opleidingen die op het niveau BSO zeker goede toekomstperspectieven bieden. Ook hier is specialisatie lonend, vergelijk maar eens de prestatie van een chocoladebewerker (rest% = 5,7%) met dat van een brood- en banketbakker (rest% = 31%) terwijl dat laatste toch een knelpuntberoep is! Of wordt een bakker niet meer geleerd dat bakken hoofdzakelijk nachtwerk is?

Tot slot willen we nog even de aandacht vestigen op een merkwaardig fenomeen, namelijk de studierichting "Naamloos leerjaar". Het gaat over een derde jaar in de derde graad BSO dat toegang verleent tot het hoger onderwijs. In de praktijk blijkt het te gaan over een derde jaar in een specialisatie die in de betreffende school wordt ingericht. De naam "Naamloos leerjaar" getuigt van weinig inspiratie en verschaft ook geen enkele bruikbare informatie naar de arbeidsmarkt toe. Beter zou zijn om hier de werkelijk gevolgde specialisatie te vermelden, voor de toegang naar het hoger onderwijs maakt het immers geen verschil.

- ▶ Het **technisch secundair onderwijs van de 3de graad** (TSO3) presteert de laatste 3 jaren op een constant niveau met een rest% dat schommelt rond 15%. Het presteert dit jaar iets beter dan het BSO. Net als in het BSO richt het aanbod in het TSO zich meer tot mannen dan tot vrouwen maar in tegenstelling tot het BSO3 & 4 waar de verdeling mannen/vrouwen ongeveer gelijk is, tellen we in het TSO3 merkbaar meer mannelijke schoolverlaters dan vrouwelijke.

Het studiegebied "Auto" dat in dit niveau enkel autotechnieken omvat zet hier wel een puike prestatie neer. Ook de bouwopleidingen halen een mooi resultaat net zoals "Chemie" waar vooral de specialisatiejaren er positief uitkomen. "Farmaceutisch-technisch assistent", de vroegere "Apotheekhulp" blijft het goed doen.

Ook het studiegebied "Hout" blijft het onder invloed van de hoogconjunctuur in de bouwsector uitstekend doen. Nog 2 studiegebieden met hoofdzakelijk mannelijke schoolverlaters presteren goed. In "Land- en tuinbouw" blijft enkel de opleiding "Biotechnische wetenschappen" achter op de rest, maar deze opleiding is eigenlijk bedoeld als voorbereiding op het hoger onderwijs.

In het studiegebied "Mechanica - Elektriciteit" valt de richting "Industriële wetenschappen" enigszins uit de toon, het is dan ook niet echt een finaliteit. Ook "Elektronische installatietechnieken" kampt met een voor dit niveau hoog rest%. Richtingen die inspelen op de moderne evoluties worden daarvoor ook beloond, getuige de goede prestaties van opleidingen als "Computergestuurde mechanische vormgevingstechnieken" en "Regeltechnieken". Uiteraard is er ook nog "Industriële onderhoudstechnieken" dat sinds jaren een vaste waarde is.

Het studiegebied "Grafische technieken" doet het vrij behoorlijk in dit niveau. Dit geldt vooral voor de traditionele grafische technieken waarvoor dit studieniveau uitermate geschikt lijkt. Wie "Multimediatechnieken" studeerde heeft het moeilijker, het aanbod is groter dan de vraag.

Het studiegebied "Sport" is goed voor een instroom van 420 schoolverlaters. 60% van deze schoolverlaters volgde één of meer jaren hoger onderwijs maar slaagde niet. Toch vertaalt zich dit in een betere uitstroom. Voor wie een opleiding "Lichamelijke opvoeding en sport" volgde en ook nog de nodige communicatieve vaardigheden bezit openen zich nieuwe perspectieven naar aanleiding van de sterk toegenomen vraag naar begeleiding in fit- en wellnesscentra.

Het studiegebied "Voeding" met 2/3 mannelijke schoolverlaters, wordt overheerst door de richting "Hotel" met een aandeel van 72%. Wie de school verlaat na het volgen van een opleiding in de voeding heeft goede vooruitzichten, vooral vrouwen stromen zeer vlot uit. Een studiegebied met potentieel!

Tot slot kan men zich afvragen of een studierichting als "Fotografie" niet meer in het KSO dan in het TSO thuishoort.

Schoolverlaters uit het **kunstsecundair onderwijs van de 3de graad** (KSO3) zijn 1 jaar na het verlaten van de school nog het meest werkzoekend binnen de groep van de middengeschoolden maar dit is niet nieuw.

Er is vrij veel versnippering binnen dit niet zo grote niveau, zeker in het studiegebied "Beeldende kunsten". Enkel "Podiumkunsten" komt er binnen dit studieniveau als studiegebied behoorlijk uit. Het staat vast dat het aanbod binnen dit niveau de vraag ver overtreft, werk vinden zal dus ook veel te maken hebben met de bereidheid een job aan te nemen die weinig of niets met de gevolgde opleiding te maken heeft.

Veel van deze schoolverlaters hebben het daar moeilijk mee en willen toch een job waar zij een minimum van hun creativiteit in kwijt kunnen en dat weegt uiteraard op hun tewerkstellingskansen.

- ▶ Het **hoger onderwijs van 1 cyclus (HO1C)** blijft het studieniveau met de grootste aantrekkingskracht bij de vrouwen. Vooral in de studiegebieden "Gezondheidszorg", "Onderwijs" en "Sociaal-agogisch werk" is hun aanwezigheid ronduit dominant. Het studiegebied "Industriële wetenschappen en technologie" blijft een mannenzaak.

Het hoger onderwijs van 1 cyclus heeft zich ten dele hersteld van de dip in de vorige editie. Er zijn echter grote verschillen in rest% tussen mannen en vrouwen. Vrouwen zijn niet enkel veel talrijker in dit studieniveau, ze stromen ook veel beter door naar de arbeidsmarkt en dat heeft niet enkel met hun keuzes te maken.

Meer dan een derde van de schoolverlaters volgden een opleiding binnen het studiegebied "Handelswetenschappen en bedrijfskunde". Alle opties binnen bedrijfsbeheer doen het uitstekend met uitzondering van enkele kleinere richtingen zoals "Milieu-administratie" en "Rechtspraak". Ook "Marketing" valt wat uit de toon, ondanks dat kan deze richting wel op heel wat belangstelling rekenen.

In "Communicatiebeheer" scoort de optie "Bedrijfscommunicatie" uitstekend. "Public relations" blijft nog net onder 10% rest%, maar wie koos voor de optie "Pers en voorlichting" moet vaststellen dat de markt verzadigd is en heeft dan ook een merkbaar hogere kans om na 1 jaar nog werkzoekend te zijn. Dit geldt nog in veel hogere mate voor de mannen dan voor de vrouwen. Binnen "Secretariaatsbeheer" doen vooral de opties "Medisch secretariaat" en "Secretariaat - talen" of het iets beter klinkende "Office management" zoals het ook wel genoemd wordt, het zeer goed. Wie voor de optie "Zakelijk vertalen en tolken" koos moet de concurrentie aangaan met afgestudeerden uit het HO2C en dat vertaalt zich dan ook in een hoger rest% met ook hier weer enorme verschillen tussen mannen en vrouwen.

"Toegepaste informatica" doet het weer een heel stuk beter, maar ook hier is het opmerkelijk dat de vrouwen veel beter doorstromen dan de mannen.

In het studiegebied "Onderwijs" waar 4 op 5 schoolverlaters een vrouw is, lijkt de druk van de ketel te zijn. Enkel bij de "Initiële lerarenopleiding groep 1" is er nog een toename van het aantal schoolverlaters gecombineerd met een iets lager rest%. Zowel in de opleiding "Kleuteronderwijs" als "Lager onderwijs" is er een lichte daling van het aantal schoolverlaters maar neemt het rest% matig (kleuter) tot sterk toe (lager onderwijs).

Het zal niemand verwonderen dat "Gezondheidszorg" het best presterende studiegebied is in het HO1C en ook hier treffen we weer veel vrouwelijke schoolverlaters aan (88%). Alle opleidingen binnen dit studiegebied scoren zonder uitzondering schitterend. "Podologie" haalt het hoogste rest%, amper 5,9%. Dit betekent dat in de meeste richtingen nog amper werkzoekende schoolverlaters te vinden zijn en voor de opleidingen "Geriatrische verpleegkunde", "Kinderverpleegkunde", "Audiologie", "Medische - beeldvorming" en "Optiek en optometrie" is een zoektocht al helemaal tevergeefs.

In het studiegebied "Sociaal-agogisch werk" scoren vooral de richtingen "Orthopedagogie" en de opties "Maatschappelijke advisering" en "Personeelswerk" binnen Sociaal werk uitstekend. De optie "Sociaal-cultureel werk" doet het veel minder goed.

Het studiegebied "Industriële wetenschappen en technologie" telt een groot aantal studierichtingen en er zijn dan ook veel richtingen die weinig schoolverlaters tellen. Alle opties binnen "Audiovisuele techniek" halen een slechte score voor dit niveau. Wie "Bouw" studeerde staat er heel wat beter voor en van diegenen die "Chemie" studeerden hebben enkel zij die de optie "Milieuzorg" kozen het moeilijker.

In "Elektriciteit" en "Elektromechanica" halen alle opties goede cijfers met uitzondering van "Elektronica" en "Meet- en regeltechniek" die het iets moeilijker hebben. Ook wie "Hout" of "Mechanica" studeerde hoeft zich geen zorgen te maken. Schoolverlaters uit de richtingen "Multimedia en communicatietechnologie" en "Grafische bedrijven", hebben het dan weer een stuk moeilijker om hun plaats op de arbeidsmarkt te veroveren.

In het studiegebied "Architectuur" scoort de meest gevolgde richting, "Interieurvormgeving" ook het slechtst. Met de sterk gestegen bouwrijzen rest er blijkbaar nog (te) weinig geld om het interieur vorm te geven en is de concurrentie met de interieur-architecten uit het HO2C groot. Landschaps- en tuinarchitecten hebben iets meer uitwijkmogelijkheden dan interieurvormgevers en scoren dan ook iets beter. Alle 31 schoolverlaters die een opleiding "Architect - assistentie" volgden zijn aan de slag na 1 jaar. Het studiegebied "Biotechniek" met slechts 1 studierichting, nl. "Landbouw en biotechnologie" doet het uitstekend. Ook hier tonen de vrouwen zich weer de beteren in de race naar werk.

- ▶ Het **hoger onderwijs van 2 cycli (HO2C)** oefent, in tegenstelling tot het HO1C, vooral aantrekkingskracht uit op mannen. Dit heeft veel te maken met het opleidingsaanbod binnen dit niveau.

Het hoger onderwijs van 2 cycli heeft zich goed hersteld van het debacle in de vorige editie toen de opvolgingsperiode van de schoolverlaters eindigde op een echt dieptepunt qua ondernemersvertrouwen op de langere termijn.

Het belangrijkste studiegebied is "Industriële wetenschappen en technologie" waar we de industrieel ingenieurs terugvinden. Praktisch alle studierichtingen presteren goed tot uitstekend, enkel de richtingen "Chemie - optie biochemie" en "Elektronica - optie ICT" vallen wat uit de toon.

Het studiegebied "Audiovisuele en beeldende kunst" gaat er globaal sterk op vooruit t.o.v. de vorige editie maar toch is 1 op 4 schoolverlaters na 1 jaar nog werkzoekend. Enkel de richting "Conservatie - Restauratie" komt goed uit de verf met een rest% van 8,7%.

Het kleine studiegebied "Biotechniek" doet het niet merkbaar beter dan vorig jaar. De optie "Tuinbouw" scoort nog steeds het best (rest% = 5,3%) terwijl de optie "Landbouw- en voedingsindustrieën" de minst goede score neerzet (rest% = 18,5%) maar het gaat hier telkens over zeer kleine aantallen.

Na een eerder matige prestatie in de vorige editie haalt het studiegebied "Gezondheidszorg" dit keer een schitterende score. Het aantal afgestudeerde kinesitherapeuten in het HO2C groeit en er zijn nog amper 1,5% van de afgestudeerden na 1 jaar op zoek naar werk.

Het studiegebied "Handelswetenschappen en bedrijfskunde" gaat mee in de gunstige evolutie van het HO2C, het rest% voor dit studiegebied is meer dan gehalveerd t.o.v. de vorige editie.

"Handelswetenschappen", veruit de populairste richting in dit studiegebied haalt de beste score (rest% = 5%) maar ook "Handelsingenieur" met een rest% van 6,1% doet het uitstekend. Enkel het kleinere "Bestuurskunde" (rest% = 11,9%) doet het wat minder goed.

Het studiegebied "Architectuur" presteert terug op het niveau van 2 jaar geleden. Vooral de richting "Architect" doet het naar gewoonte zeer goed (rest% = 4%) en zelfs de richting "Interieurarchitect" haalt zijn beste prestatie in jaren (rest% = 10,2%), maar de belangstelling voor de opleiding blijft beperkt.

Het studiegebied "Muziek en dramatische kunst" gaat in tegen de positieve trend voor het HO2C, het rest% stijgt t.o.v. de vorige editie. In dit studiegebied treffen we maar één grote richting aan, "Muziek - optie instrument - zang" waar na 1 jaar nog 1 op 5 schoolverlaters een job zoekt. Het lijkt er sterk op dat de vraag die zich vooral in het onderwijs situeert niet meer toeneemt, en aangezien de opleidingen zo specifiek zijn bieden zij ook niet zoveel mogelijkheden in andere vakgebieden.

Het studiegebied "Productontwikkeling" met slechts één gelijknamige richting, doet het een stuk minder goed dan vorig jaar. Ook hier zijn de mogelijkheden op de arbeidsmarkt eerder beperkt.

Het studiegebied "Toegepaste taalkunde" tenslotte maakt zijn minder goede prestatie in de vorige editie ongedaan. Dit studiegebied wordt gedomineerd door de opleiding "Vertaler" dat praktisch het rest% van het ganse studiegebied bepaalt.

- ▶ Ook het **universitair onderwijs** (UNIV) heeft zich mooi hersteld van de klap in de vorige onderzoeksperiode. Het rest% van 8,8% ligt zelfs nog iets lager dan dat van 2 jaar geleden. Het aantal universitair geschoolden dat op de arbeidsmarkt komt neemt jaar na jaar toe, en dit zowel bij de mannen als bij de vrouwen. Mannen verliezen echter wel terrein want het aandeel van de vrouwen neemt gestaag toe en bedraagt nu reeds 57,2%.

Alle opleidingen in de gezondheidszorg blijven het goed doen. Wie een nieuw afgestudeerde apotheker zoekt moet al heel veel geluk hebben (rest% = 0,5%) en bij de tandartsen is de toestand al helemaal zorgwekkend, niet enkel is het rest% sinds jaren 0%, ook het aantal afgestudeerden vermindert jaar na jaar terwijl de behoefte aan tandzorg net toeneemt. We merken ook dat het beroep "vermannelijkt", vrouwen vinden het minder aantrekkelijk wellicht omwille van de toenemende druk die een combinatie met een gezinsleven sterk bemoeilijkt.

Ook de "Sociale gezondheidswetenschappen" doen het schitterend. De grootste richting, "Medisch-sociale wetenschappen" haalt een rest% van amper 2,2% en ook in het immer populaire "Logopedie en audiologie" is er na 1 jaar nog slechts 1 schoolverlater te vinden die op zoek is naar een job (rest% = 1,4%).

Afgestudeerden uit de opleiding "Revalidatiewetenschappen en kinesitherapie" vinden nog steeds vlot hun weg naar de arbeidsmarkt (rest% = 1,5%).

Een buitenbeentje vormt de opleiding tot "Dierenarts" waar de interesse blijkbaar niet meer toeneemt wat de jobkansen verhoogt. Het rest% neemt dan ook licht af van 18,1% vorig jaar tot 15% nu. Dit is echter nog steeds veel hoger dan een paar jaar geleden toen de restpercentages ver onder 10% lagen. De markt voor dierenartsen raakt dan ook stilaan verzadigd.

Het studiegebied "Toegepaste wetenschappen" waar wij de burgerlijk ingenieurs terugvinden, is na een kleine terugval in de vorige editie weer helemaal terug. Alle opleidingen scoren goed, en hoewel vrouwen slechts een kleine 20% uitmaken van de afgestudeerde burgerlijk ingenieurs doen zij het op de arbeidsmarkt allesbehalve slechter dan hun mannelijke collega's. Het aantal afgestudeerden blijft reeds jarenlang stabiel, de blijvend goede prestatie en de roep om innovatie creëren de behoefte om meer afgestudeerde burgerlijk ingenieurs. Hoog tijd dus dat de vrouwen die een groot numeriek overwicht hebben bij de universitair, zich ook eens meer aan deze opleidingen wagen.

Het studiegebied "Toegepaste biologische wetenschappen" kan rekenen op een toenemende belangstelling vanwege de studenten. Deze toegenomen belangstelling is geen hinderpaal als het op het vinden van een job aankomt. Enkel de opleiding "Bio-ingenieur land- en bosbeheer" heeft te kampen met een hoger rest% wat wellicht te verklaren valt door een zekere verzadiging in overheidsdiensten en de geringe aanwezigheid van open ruimtes en bossen in onze streken.

Op een paar uitzonderingen na haalt ook het studiegebied "Wetenschappen" uitstekende resultaten. "Biologie" is de grootste studierichting en zet ook de slechtste prestatie neer. Deze richting doet het al een paar jaar minder goed zodat we er van mogen uitgaan dat verzadiging dreigt.

Ook "Geologie" is niet zo'n goede keuze als je snel aan de slag wil. Deze richting biedt in ons land ook niet zoveel uitwegen buiten het onderwijs. Gelukkig is het aantal afgestudeerden eerder beperkt.

"Geografie" tenslotte presteert ook minder goed dan het gemiddelde rest% voor het universitair onderwijs. In deze richting die weer meer schoolverlaters telt is na 1 jaar nog 9,3% van de schoolverlaters op zoek naar een job.

De andere opleidingen uit dit studiegebied, "Wiskunde" waar het aantal schoolverlaters weer toeneemt, "Informatica", ook weer erg in trek en "Toegepaste informatica", "Natuurkunde", "Scheikunde", "Biochemie" en "Biotechnologie" halen allen zeer goede resultaten. Het toegenomen aantal schoolverlaters in de wetenschappen is dus vanuit arbeidsmarktstandpunt zeker een positief gegeven.

Het studiegebied "Economische en toegepaste economische wetenschappen" maakt in deze editie ook een sterke inhaalbeweging t.o.v. de vorige studie. Enkel de richtingen "Economische wetenschappen", met relatief weinig schoolverlaters en "Handelsingenieur beleidsinformatica", waarvoor dikwijls ervaring gevraagd wordt, moeten terrein prijsgeven op de andere richtingen in dit studiegebied.

Deze andere richtingen "Toegepaste economische wetenschappen", meteen ook veruit de grootste richting, en "Handelsingenieur" zijn al jaren vaste waarden. Deze opleidingen bieden een waaier aan mogelijkheden op de arbeidsmarkt en blijven dus goede studiekeuzes.

Het studiegebied "Taal- en letterkunde" scoort door de jaren heen zowat steeds het gemiddelde rest% voor het universitair onderwijs. De populairste richting "Germaanse talen" presteert het minst en dit al een aantal jaren. Door de grote hervorming van de taalopleidingen in de masteropleidingen kunnen uit de huidige resultaten weinig lessen voor de toekomst getrokken worden.

Een paar belangrijke studiegebieden bleven nog onbesproken. "Politieke en sociale wetenschappen" maakt een comeback na de slechte prestatie in de vorige editie. Toch is nog steeds 1 op 7 schoolverlaters op zoek naar een job 1 jaar na het afstuderen. De score van de kleinste richting, "Politieke en sociale wetenschappen" staat in schril contrast tot deze van de andere opleidingen in dit studiegebied. "Politieke wetenschappen" scoort met nog 1 op 5 werkzoekend na 1 jaar het slechtst, maar ook de opleidingen "Communicatiewetenschappen", de populairste richting in dit studiegebied en "Sociologie" doen het niet zo goed maar herstellen toch van de klap vastgesteld in de vorige editie.

Het studiegebied "Psychologische en pedagogische wetenschappen" kan op een toenemende belangstelling rekenen. Deze komt volledig voor rekening van de vrouwen die toch al ver in de meerderheid waren. "Psychologie" doet het terug iets beter dan verleden jaar maar toch bestaat er gevaar op verzadiging als het aantal schoolverlaters in dezelfde mate blijft toenemen. Opmerkelijk is dat het rest% van de mannen (18,4%) het dubbele bedraagt van dat bij de vrouwen (9,1%) wat zou kunnen wijzen op een flexibeler sollicitatiegedrag bij de vrouwen in een naar verzadiging neigende markt.

"Pedagogie" haalt de beste score in dit studiegebied terwijl het aantal afgestudeerden stagneert. De belangstelling voor "Sociale en culturele agogiek" en "Sociale en culturele antropologie" is dan weer een stuk minder maar deze opleidingen zien hun resultaat wel spectaculair verbeteren en presteren niet veel slechter dan het gemiddelde rest% voor het universitair onderwijs.

In het studiegebied "Rechten, notariaat en criminologische wetenschappen" hebben vooral de rechtenstudenten een mooie toekomst in het verschiet. "Rechten" is dan ook een opleiding met een brede waaier aan mogelijkheden op de arbeidsmarkt. "Criminologische wetenschappen" dat de laatste jaren stabiel blijft qua aantal schoolverlaters doet het een stuk minder goed. De vraag naar criminologen op de arbeidsmarkt is dan ook eerder beperkt.

"Geschiedenis" dat nog steeds aan populariteit wint doet het wel beter dan vorig jaar maar het rest% ligt nog steeds dubbel zo hoog als het gemiddeld rest% voor het universitair onderwijs. Deze opleiding biedt naast het onderwijs maar weinig perspectieven in andere sectoren zodat een job vinden binnen het vakgebied niet steeds vanzelfsprekend is.

Onder de noemer "Gecombineerde studiegebieden" vinden wij tal van kleine opleidingen terug die meestal met talen en culturen te maken hebben. "Sinologie", nu nog een opleiding met een gering aantal schoolverlaters, maar zeker in opmars, haalt het op één na beste resultaat. "Biomedische wetenschappen" dat de vreemde eend is in dit studiegebied heeft de grootste aanhang en presteert ook het best.

Het studiegebied "Wijsbegeerte en moraalwetenschappen" weet zich te herstellen van de klap in het vorige onderzoek vastgesteld, toch zijn de toekomstkansen op de arbeidsmarkt niet zo rooskleurig voor deze schoolverlaters die meestal in het onderwijs terecht komen. Gelukkig blijft het aantal schoolverlaters vrij stabiel over de jaren.

Ook "Godgeleerdheid, godsdienstwetenschappen" is een zeer klein studiegebied met een zeer goede prognose naar tewerkstelling, vooral in het onderwijs.

"Archeologie en kunstwetenschappen" is het enige studiegebied bij de universitaireren dat er op achteruit gaat. Het is duidelijk dat het jobaanbod voor deze schoolverlaters beperkt is. Buiten het onderwijs kunnen zij bijna enkel terecht in de cultuursector die dikwijls moet overleven op overheidssubsidies. De opleidingen bieden ook weinig mogelijkheden om in andere sectoren aan de slag te gaan. Deze vaststellingen gecombineerd met het enge sollicitatiegedrag van de meeste schoolverlaters, heeft een nefaste invloed op het rest%.

Conclusies

48

► **Het aandeel bij de VDAB ingeschreven schoolverlaters is hoger dan ooit.**

In de vorige editie bereikte het percentage inschrijvingen bij de VDAB t.o.v. het totaal aantal schoolverlaters reeds een piek maar dit jaar noteren wij nog een lichte stijging. Deze op het eerste gezicht onverwachte vaststelling is te verklaren doordat veel schoolverlaters zich reeds inschrijven als werkzoekende vooraleer de school te verlaten of de studies te beëindigen. Het gemak waarmee dit via de elektronische snelweg kan maakt het succes uit van deze "campusinschrijvingen".

Een groot percentage inschrijvingen als werkzoekende betekent dus niet meer automatisch dat het met de economische conjunctuur de verkeerde kant opgaat.

► **1.204 schoolverlaters komen op de arbeidsmarkt zonder enige vorm van kwalificatie.**

Dit zijn er gelukkig een pak minder dan vorig jaar maar de doorstroming naar de arbeidsmarkt verloopt een heel stuk moeilijker. Dit fenomeen stelden we in het verleden ook reeds vast; zijn er meer schoolverlaters in deze groep dan daalt het rest%, daalt het aantal schoolverlaters dan is het rest% hoger. Voor deze jongeren die er op de leeftijd van 18 jaar niet in geslaagd zijn om zelfs maar door te dringen tot de 2de graad van het secundair onderwijs oogt de toekomst niet bepaald rooskleurig.

Hoewel er geen enkele reden is om aan te nemen dat jongens intrinsiek minder intelligent zouden zijn dan meisjes, zijn 2 op 3 van alle laaggeschoolde schoolverlaters mannen.

Meer dan duizend jongeren die ieder jaar ongekwalificeerd op de arbeidsmarkt komen, gekoppeld aan een verminderd aanbod aan jobs voor deze groep dreigt op termijn voor een explosief mengsel te zorgen.

► **Het aantal schoolverlaters dat zijn secundaire studies niet afmaakt neemt toe.**

Na een scherpe daling in de vorige editie neemt het aantal schoolverlaters dat zijn secundaire studies niet afmaakt opnieuw toe, zij het dat we nog ruim onder het aantal van 2 jaar geleden blijven. Veelal verlaten zij de school op het ogenblik dat zij meerderjarig worden en dus niet meer leerplichtig zijn.

Meestal kunnen wij bij deze jongeren niet spreken van een stabiele schoolse carrière, de meerderheid veranderde meer dan eens van richting of studieniveau. Hierbij kwamen ze dikwijls terecht in een omgeving waar studeren niet op de eerste plaats kwam, en dit geldt veel meer voor jongens dan voor meisjes. Schoolverlaters uit het beroepssecundair onderwijs zijn daarenboven dikwijls slachtoffer van het "watervalprincipe" wat allesbehalve bevorderend is voor hun motivatie.

Het spreekt vanzelf dat het afhaken na een onvolledig parcours ernstige gevolgen heeft voor het vinden van een job. Er is veel concurrentie van collega's die hun studies wel afmaakten en dus kennis en vaardigheden bezitten die deze groep niet heeft. Daarenboven slepen schoolverlaters uit deze groep dikwijls ook een reeks andere arbeidsmarktbelemmerende factoren met zich mee; ze komen dikwijls uit een kansarm milieu en komen ook meer dan gemiddeld in aanraking met de gerechtelijke instanties.

Om het op de arbeidsmarkt waar te maken zal voor de meesten een duwtje in de rug onder de vorm van een subsidiemaatregel alleen niet volstaan. Wellicht moet voor deze groep en ook voor diegenen die totaal ongekwalificeerd op de arbeidsmarkt komen meer gedacht worden aan een langlopende werkstage waarbij op vooraf afgesproken momenten op voorhand afgesproken competenties moeten verworven worden. Gezien de specificiteit van de doelgroep zal deze van zeer nabij moeten opgevolgd worden, een interessante opportunity voor de niet zo grote KMO.

Bekijken we de totaliteit van de laaggeschoolden dan moeten we er ook nog de schoolverlaters uit het DBSO en de middenstandsopleidingen bijtellen.

Samen met de laagstgeschoolden betekent dit 12.008 schoolverlaters wat een stijging is met 700 t.o.v. het vorige onderzoek. Uitzonderd de schoolverlaters uit de middenstandsopleidingen zijn veel van deze jongeren na 1 jaar nog op zoek naar een job. 1 op 8 heeft op dat ogenblik zelfs nog niet gewerkt.

Bekijken we alle laaggeschoolde schoolverlaters naar geslacht, dan blijkt van alle mannelijke schoolverlaters liefst 19,4% laaggeschoold te zijn tegenover 11% bij de vrouwen.

► **Jongeren die hun secundair onderwijs afmaken hebben nog steeds goede vooruitzichten.**

Vooraf het technisch en beroepssecundair onderwijs blijven goed presteren. Daar waar in deze editie een sterke prestatie van het hoger onderwijs wordt vastgesteld houden het BSO en vooral het TSO goed stand.

Toch is er geen reden tot euforie want ook in deze studieniveaus vinden we studierichtingen die extreem goed of slecht presteren.

Wie een studiekeuze wil maken in deze niveaus en later een reële kans op een goede en stabiele job wil hebben maakt dus best niet de verkeerde keuze. Door de overvloed aan studierichtingen was nu net dat kiezen binnen het BSO en het TSO een hele klus.

Gelukkig is dan ook binnen het dept. Onderwijs een aanvang gemaakt met het reduceren van het opleidingsaanbod wat de transparantie ten goede zal komen, een positieve evolutie.

Wat in deze studieniveaus ook opvalt is een studiekeuze die vaak genderbepaald is. Traditionele “mannen- en vrouwenrichtingen” komen hier veelvuldig voor.

Vrouwen die toch kiezen voor een traditionele mannenrichting stromen in deze niveaus vaak minder goed door naar de arbeidsmarkt. De arbeidsomstandigheden die gelden voor een aantal van deze beroepen zijn daar natuurlijk niet vreemd aan.

Om het succes van het BSO en de finaliteitsopleidingen binnen het TSO op langere termijn veilig te stellen is permanente waakzaamheid vereist. Is er nog vraag naar bepaalde richtingen en hebben de studenten aan het einde van hun opleiding de competenties verworven die op de arbeidsmarkt vereist worden, zijn vragen die dan zeker moeten gesteld worden. Af en toe zullen er zelfs pijnlijke beslissingen moeten genomen worden.

Een sterk gestegen aantal schoolverlaters komt nog steeds op de arbeidsmarkt met een diploma uit het algemeen vormend onderwijs. De meesten onder hen hebben dan reeds kennis gemaakt met het hoger onderwijs maar zonder succes. Deze schoolverlaters hebben wel een goede algemene kennis, maar hun opleiding is niet echt afgestemd op de noden van de arbeidsmarkt en dit laat zich voelen. Deze problematiek dient zeker dringend verder onderzocht te worden, veel van deze schoolverlaters hebben zonder twijfel de capaciteiten om de graad van professionele bachelor te halen en zo bij te dragen tot het oplossen van een deel van de knelpuntberoepen en/of mee te werken aan de ontwikkeling van nieuwe technologieën.

Schoolverlaters die voor het kunstonderwijs kiezen zijn het slechtst af, maar dikwijls gaat het om een bewuste keuze voor creativiteit boven een job tout court.

► **Kiezen voor hoger onderwijs is kiezen voor kwaliteit en werkzekerheid.**

Na het “accident de parcours” vastgesteld in de vorige editie heeft het hoger onderwijs zich schitterend herpakt in het kielzog van een verbeterde conjunctuur. Het aantal schoolverlaters die op de arbeidsmarkt komen met een diploma uit het hoger onderwijs stijgt. Gezien de verdere evolutie naar een kennismaatschappij kan dit enkel als positief beoordeeld worden.

Het leidt dan ook geen twijfel dat hogegeschoolden de toekomst vol vertrouwen mogen tegemoet zien al is de studiekeuze hier toch ook niet geheel zonder belang.

Hoger onderwijs van 1 cyclus is nog steeds top bij de hogergeschoolden, zowel qua aantal schoolverlaters als qua prestatie. Vooral vrouwen kiezen massaal voor dit studieniveau en veroveren van hieruit op succesvolle wijze hun plek op de arbeidsmarkt.

Door hun studiekeuze die gedomineerd wordt door de non-profit en het onderwijs, vinden vrouwen niet alleen snel een job, zij komen ook hoofdzakelijk terecht in weinig conjunctuurgevoelige sectoren. Zij kiezen dus duidelijk meer voor zekerheid.

Het hoger onderwijs van 2 cycli (HO2C) kan rekenen op een toegenomen belangstelling, en dat is maar goed ook. Wij vinden in dit niveau tal van opleidingen die de weg effenen naar een succesvolle carrière, denken we maar enkel aan de industrieel ingenieurs. De opleidingen die in dit niveau worden aangeboden en in de toekomst masteropleidingen worden, hebben een grote en blijvende waarde op de arbeidsmarkt. Een keuze voor een dergelijke opleiding kan dus bijna geen slechte keuze zijn.

Hoewel een deel van het aanbod zich meer tot mannen richt dan tot vrouwen, hebben vrouwen die resoluut kiezen voor techniek (industrieel ingenieur) evenveel kansen op de arbeidsmarkt als hun mannelijke collega's, in een aantal gevallen doen zij het zelfs beter.

Artistieke opleidingen hebben hier, net als in andere studieniveaus, duidelijk te kampen met een oververzadigde markt.

Veel academische opleidingen bieden uitwegen naar jobs in verschillende sectoren. Als afgestudeerde met een universitair diploma heb je meestal uitzicht op een snelle intrede op de arbeidsmarkt in een relatief stabiele en uitdagende job. Het is dan ook een goede zaak dat het aantal afgestudeerde academici is toegenomen. Zij zullen moeten zorgen voor de broodnodige innovatie die de toekomst van de Vlaamse economie zal bepalen en die ook voor zuurstof moet zorgen voor de lagergeschoolden.

Alle opleidingen in de gezondheidszorg in de ruime zin blijven het goed doen. Ook wetenschappen, met een stijgende interesse, en toegepaste wetenschappen (burgerlijk ingenieur) blijven goed presteren.

Hogergeschoolden blijven nog steeds het best gewapend tegen de veranderingen die zich in snel tempo aandienen op de arbeidsmarkt. Door hun veelal brede kennis zijn zij ook op meerdere terreinen inzetbaar wat hun een onschatbaar voordeel oplevert.

Wie verder studeert of minstens een diploma haalt heeft de beste garanties op een duurzame job.

Persoonlijkheidskenmerken en de bereidheid tot levenslang leren winnen steeds meer aan belang.

Een studiekeuze is een bijzonder moment in een mensenleven. Een goede keuze maken is niet altijd eenvoudig.

Een grote kans op een job is zeker belangrijk, maar minstens even belangrijk is de motivatie om te kiezen voor een bepaalde studierichting.

Bijlage: Opvolgingscijfers per studieniveau

Studieniveau	Schoolverlaters		Nog werkzoekend na 1 jaar			
	Aantal	Aantal	t.o.v. totaal		% zonder werkervaring	
			huidige	vorige	huidige	vorige
Max. sec. onderwijs van de 1 ^{ste} graad	1.204	452	37,5%	24,9%	18,5%	11,9%
Middenstandsopleiding	2.184	294	13,5%	8,6%	2,9%	2,3%
Deeltijds Beroepssec. onderwijs	2.842	1.013	35,6%	35,5%	11,5%	10,0%
Algemeen sec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	360	73	20,3%	16,0%	13,3%	9,5%
Beroepssec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	4.000	1.468	36,7%	35,6%	14,7%	13,8%
Technisch sec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	1.262	338	26,8%	26,3%	14,9%	13,8%
Kunstsec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	156	45	28,8%	28,6%	18,6%	16,7%
Algemeen sec. onderwijs van de 3 ^{de} graad	6.174	1.047	17,0%	17,5%	9,2%	10,2%
Beroepssec. onderwijs van de 3 ^{de} & 4 ^{de} graad	14.192	2.336	16,5%	14,0%	6,4%	5,4%
Technisch sec. onderwijs van de 3 ^{de} graad	13.389	2.005	15,0%	14,3%	7,3%	7,0%
Kunstsec. onderwijs van de 3 ^{de} graad	848	209	24,6%	25,2%	12,4%	14,1%
Hoger onderwijs van 1 cyclus	16.265	1.322	8,1%	10,3%	3,0%	5,8%
Hoger onderwijs van 2 cycli	4.814	462	9,6%	16,3%	4,9%	11,0%
Universitair onderwijs	11.106	982	8,8%	12,3%	4,4%	8,2%
Totaal	78.796	12.046	15,3%	15,5%	6,7%	7,6%

Studieniveau	Schoolverlaters		Nog werkzoekend na 1 jaar			
	Aantal	Aantal	t.o.v. totaal		% zonder werkervaring	
			huidige	vorige	huidige	vorige
Max. sec. onderwijs van de 1 ^{ste} graad	794	305	38,4%	24,3%	18,4%	11,1%
Middenstandsopleiding	1.451	172	11,9%	7,2%	2,8%	1,5%
Deeltijds Beroepssec. onderwijs	1.843	595	32,3%	31,9%	10,5%	9,4%
Algemeen sec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	196	39	19,9%	15,3%	13,3%	9,3%
Beroepssec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	2.392	839	35,1%	31,1%	13,4%	11,6%
Technisch sec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	885	249	28,1%	26,4%	15,9%	14,3%
Kunstsec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	92	27	29,3%	33,8%	20,7%	22,1%
Algemeen sec. onderwijs van de 3 ^{de} graad	3.185	598	18,8%	19,5%	10,0%	11,6%
Beroepssec. onderwijs van de 3 ^{de} & 4 ^{de} graad	7.149	1.098	15,4%	13,6%	5,9%	5,1%
Technisch sec. onderwijs van de 3 ^{de} graad	7.673	1.145	14,9%	13,5%	7,6%	7,1%
Kunstsec. onderwijs van de 3 ^{de} graad	368	101	27,4%	26,3%	13,3%	14,8%
Hoger onderwijs van 1 cyclus	6.065	629	10,4%	13,3%	4,8%	8,7%
Hoger onderwijs van 2 cycli	2.646	244	9,2%	16,3%	5,3%	12,1%
Universitair onderwijs	4.752	463	9,7%	13,4%	5,0%	9,6%
Totaal	39.491	6.504	16,5%	16,3%	7,4%	8,5%

Studieniveau	Schoolverlaters		Nog werkzoekend na 1 jaar			
	Aantal	Aantal	t.o.v. totaal		% zonder werkervaring	
			huidige	vorige	huidige	vorige
Max. sec. onderwijs van de 1 ^{ste} graad	410	147	35,9%	26,0%	18,8%	13,5%
Middenstandsopleiding	733	122	16,6%	11,5%	3,1%	3,9%
Deeltijds Beroepssec. onderwijs	999	418	41,8%	41,9%	13,3%	11,1%
Algemeen sec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	164	34	20,7%	16,9%	13,4%	9,9%
Beroepssec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	1.608	629	39,1%	41,7%	16,5%	16,9%
Technisch sec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	377	89	23,6%	26,1%	12,5%	12,6%
Kunstsec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	64	18	28,1%	22,4%	15,6%	10,3%
Algemeen sec. onderwijs van de 3 ^{de} graad	2.989	449	15,0%	15,5%	8,4%	8,7%
Beroepssec. onderwijs van de 3 ^{de} & 4 ^{de} graad	7.043	1.238	17,6%	14,4%	6,9%	5,7%
Technisch sec. onderwijs van de 3 ^{de} graad	5.716	860	15,0%	15,3%	6,9%	7,0%
Kunstsec. onderwijs van de 3 ^{de} graad	480	108	22,5%	24,5%	11,7%	13,7%
Hoger onderwijs van 1 cyclus	10.200	693	6,8%	8,6%	2,0%	4,1%
Hoger onderwijs van 2 cycli	2.168	218	10,1%	16,2%	4,6%	9,5%
Universitair onderwijs	6.354	519	8,2%	11,4%	4,1%	7,0%
Totaal	39.305	5.542	14,1%	14,7%	5,9%	6,8%